

RÉGI MAGYAR DRÁMAI EMLÉKEK
XVIII. SZÁZAD

6/2.

Sorozatszerkesztők

DEMETER JÚLIA, KILIÁN ISTVÁN, PINTÉR MÁRTA ZSUZSANNA

FERENCES ISKOLADRÁMÁK II.

Csíksomlyói passiójátékok 1740–1750

Szerkesztette

DEMETER JÚLIA
PINTÉR MÁRTA ZSUZSANNA

Sajtó alá rendezte

DEMETER JÚLIA
KILIÁN ISTVÁN
MEDGYESY S. NORBERT
PINTÉR MÁRTA ZSUZSANNA
KŐVÁRI RÉKA (zene)
MISKEI ANTAL (latin szöveg)

BALASSI KIADÓ
BUDAPEST

A kötet a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal
támogatásával jött létre
(Témaszám: K 119865)

A Magyar Tudományos Akadémia Textológiai Munkabizottsága által elismert
kritikai szövegkiadás-sorozat

A könyv megjelenését támogatta

MAGYAR MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

ERDÉLY ÖRÖKSÉGE ALAPÍTVÁNY

Lektorálta
HORVÁTH MÓNIKA

A jegyzeteket angolra fordította
GYÁRFÁS VERA

Kottagrafika
PÁLÓCZY KRISZTINA

© Demeter Júlia, Kilián István, Medgyesy S. Norbert,
Pintér Márta Zsuzsanna, Kővári Réka, Miskei Antal, 2021

ISBN 978-963-456-093-7

TARTALOM

Bevezető	7
Introduction	11
Felhasznált irodalom (Bibliography)	15
1. Kuna István László: <i>Passiójáték Mózes történetével</i> (Csíksomlyó, 1740. április 15. nagypéntek) Sajtó alá rendezte <i>Pintér Márta Zsuzsanna</i>	23
2. Kuna István László: <i>Jézus Krisztus szenvedéstörténete ószövetségi előképekkel és a hét főbűnnel</i> (Csíksomlyó, 1741. március 31. nagypéntek) Sajtó alá rendezte <i>Pintér Márta Zsuzsanna</i>	117
3. Kuna István László (?): <i>Androphilus áldozata: a megváltás allegóriája</i> (Csíksomlyó, 1742. március 23. nagypéntek) Sajtó alá rendezte <i>Demeter Júlia</i>	221
4. Keresztes Kelemen Bazil (?): <i>A halandó testbe öltözött halhatatlan Isten szenvedésének rövid bemutatása</i> (Csíksomlyó, 1743. április 12. nagypéntek) Sajtó alá rendezte <i>Medgyesy S. Norbert</i>	315
5. Fodor Ferenc Ambrus (?): <i>Passiójáték a világ teremtésével, Káin és Ábel, Mária Magdolna és az ifjú történetével</i> (Csíksomlyó, 1744. április 3. nagypéntek) Sajtó alá rendezte <i>Medgyesy S. Norbert</i>	367
6. Csergő Péter Krizogon: <i>Játék az uzsora fertelmes voltáról</i> (Csíksomlyó, 1745. április 16. nagypéntek) Sajtó alá rendezte <i>Demeter Júlia</i>	469
7. Péterffi István Márton (?): <i>Az igaz Messiás hirdetése</i> (Csíksomlyó, 1746. április 8. nagypéntek) Sajtó alá rendezte <i>Kilián István</i>	535
8. Petres Imre Zsigmond (?): <i>Áhitatos nagypénteki játék a bűnbeesés történetével</i> (Csíksomlyó, 1748. április 12. nagypéntek) Sajtó alá rendezte <i>Pintér Márta Zsuzsanna</i>	645
9. Bocskor Tamás Paulinus (?): <i>Crassianus tragédiája</i> (Csíksomlyó, 1749. április 4. nagypéntek) Sajtó alá rendezte <i>Demeter Júlia</i>	707

10. Csergő András Lőrinc (?): *A bűnös ifjú tragédiája*
(Csíksomlyó, 1754 [?] / 18. század közepe [?])
Sajtó alá rendezte *Demeter Júlia* 761
11. Ismeretlen szerző: *Úrnapi játék*
(Csíksomlyó, 18. század közepe)
Sajtó alá rendezte *Medgyesy S. Norbert* 819
12. Ismeretlen szerző: *Krisztus passiójának megjelenítése égi perrel és ördögökkel*
(Csíksomlyó, 1750–1767 között)
Sajtó alá rendezte *Pintér Márta Zsuzsanna* 835

Fodor Ferenc Ambrus (?)

PASSIÓJÁTÉK A VILÁG TEREMTÉSÉVEL,
KÁIN ÉS ÁBEL, MÁRIA MAGDOLNA
ÉS AZ IFJÚ TÖRTÉNETÉVEL

Csíksomlyó

1744. április 3. nagypéntek

[SZEREPEK

DEUS PATER / DEUS
SPIRITUS SANCTUS
VERBUM
LUCIPER
MICHAÉL ARCANGYAL
ARCHIMALUS PRIMUS
ARCHIMALUS SECUNDUS
ARCHIMALUS TERTIUS
ARCHIMALUS QUARTUS
ARCHIMALUS SEXTUS
ARCHIMALUS SEPTIMUS
ARCHIMALUS OCTAVUS
ARCHIMALUS NONUS
ARCHIMALUS DECIMUS
ARCHIMALUS UNDECIMUS
ARCHIMALUS DUODECIMUS
GÁBRIÉL
URIEL
DEUS FILIUS (VERBUM, CHRISTUS)
ANGELUS BONUS PRIMUS
ANGELUS BONUS SECUNDUS
ANGELUS BONUS TERTIUS
ANGELUS BONUS QUARTUS
ANGELUS BONUS QUINTUS
RAPHAÉL
PLUTO
DIABOLUS
ADAM
EVA
DAEMON
MORS
KAIN
ABEL
DIABOLUS PRIMUS
DIABOLUS SECUNDUS
DIABOLUS TERTIUS
DIABOLUS QUARTUS
DIABOLUS QUINTUS
DIABOLUS SEXTUS
DIABOLUS SEPTIMUS
DIABOLUS OCTAVUS
DIABOLUS NONUS
DIABOLUS DECIMUS
DIABOLUS UNDECIMUS

DIABOLUS DUODECIMUS
DIABOLUS TERTIUS DECIMUS
DIABOLUS QUARTUS DECIMUS
DIABOLUS QUINTUS DECIMUS
ANIMA DAMNATA PRIMA
ANIMA DAMNATA SECUNDA
ANIMA DAMNATA TERTIA
ANIMA DAMNATA QUARTA
ANIMA DAMNATA QUINTA
ANIMA DAMNATA SEXTA
ANIMA DAMNATA SEPTIMA
MARIA MAGDOLNA
CHRISTUS
VIRTUS
MUNDUS
CARO
MAMMON
JUPITER
BELZEBUBB
ADOLESCENS
ANGELUS
ACHOTRELINUS[?]
JUDÁS
JACOBUS
JOHANNES
PETRUS
ANDREAS
THOMAS
JACOBUS MINOR
PHILIPPUS
MATTHEAEUS
HERODES
LICTOR PRIMUS
LICTOR SECUNDUS
LICTOR TERTIUS
LICTOR QUARTUS
LICTOR QUINTUS
LICTOR SEXTUS
LICTOR SEPTIMUS
LICTOR OCTAVUS
LICTOR NONUS
LICTOR DECIMUS
LICTOR UNDECIMUS
LICTOR DUODECIMUS
LICTOR TERTIUS DECIMUS
CAIPHAS

CONSILIARIUS PRIMUS
CONISLIARIUS SECUNDUS
CONSILIARIUS TERTIUS
CONSILIARIUS QUARTUS
CONSILIARIUS QUINTUS
CONSILIARIUS SEXTUS
FAMULI
TESTIS PRIMUS
TESTIS SECUNDUS
TESTIS TERTIUS
PILATUS
ANNAS
UXOR PILATI
ANCILLA
SERVUS
SCRIBA
PHARISEI
JUDAEI
CENTURIO
DECURIO PRIMUS
DECURIO SECUNDUS
CIRENEUS
FABER
BEATA VIRGO
LATRO A SYNISTRIS
LATRO A DEXTERIS
JOSEPH DE ARIMATHEA]

SCENA PRIMA

*DEUS PATER*¹

En, az mindenható felséges Ur Isten,
Természetemben egy, három személyjemben
Vagyok, s voltam, leszek és minden időben
Csalatkozhatatlan én itiletemben.

5 Mert vég nélkül való az én természetem,
A mindeneket tudó elmém és értelmem,
Ki nem gondolható nekem kegyesegem,
A több jóságimmal együtt szeretetemet.

10 A meg foghatatlan Szencseges haromság
Között első személy vagyok, nagy méltóság,
En töllem származot mindenféle jóság,²
A mi töllem nincsen, a csupa gonosság.

15 En öröktől fogva a legelsőbb jelben
Elmemmel szem lévén az én természetem,
A Szent fiamot e keppen nemzettem,
Ki személyen kívül mindenben egy velem.

20 Tudván pedig velem, hogy egy természete
Vagyon a fíjunak, és egy Istensége,³
És külömség nincsen, hanem csak Szemelybe,⁴
Innet fel indulék ő szeretetire.

Ki is hozza való nagy szeretetemet⁵
Szemlelven, viszontag ő is nagy szerelmet,
Szívem gerjeszté szeretvén engemet,
Mely két szeretetből lehelenk Szent Lelket.⁶

25 Innet el rendeltük azt is e kezdetben,
Hogy öltőznék fiam oly emberi testben,
Emberi nemzetett, amely szenvedhessen,
És így ő valaha had üdvözülhessen.

¹ [A hiányzó szerepnevet pótoltuk.]

² Fele [Emendáltuk.]

³ fíjunak [Emendáltuk.]

⁴ nicsen [Emendáltuk.]

⁵ Kies [Emendáltuk.]

⁶ szeretből [Emendáltuk.]

SPIRITUS SANCTUS

30 En is, ki Atyától, Fiutól szarmazom
Kikel mind öröktől fogva én egy voltam,⁷
Világot s az embert egyút alkotottam,
Sok ajandekimmal szépen felruhasztam.

35 Tudom, ez ratiomat Ádám hogy meg veti,⁸
Ördögnek torkaban az után ugy ejti,
Magat s maradványát menyből ki rekeszti,
Midőn rut vetekben magát fertezteti.

40 De en ő esetin igen szomorkodom,
Azert én nekemis vagyok az a vaksom,
Hogy az fiu Isten, kitől is szarmazzon,
Leszaljon az egből, ő legyen oltalom.

VERBUM

Tudom, az Atyanak és Szent Leleknek
Mi a decretuma mind a ket Szemelynek,
Parancsolatoknak mindenben engedek,
Válcsága embernek biszon most én lések.

45 Amint mindenkor is kesz voltam elmenni,
Nékem en Atyamnak engedelmeskedni,
Akaratod szerint mikor fog tetzeni,
Kesz vagyok, s el megyek embert meg váltani.

50 Tudom, nagy kénokra hogy kellessék mennem,
Rut gyalazatokal megelegittetnem,
Megostaraztatik szernűly az én testem,
Csőpig ki öntetik én draga Szent vérem.

55 De ezzel én eppen semmit nem gondolok,
Mert nagy szeretetből eppen gyuladozok,⁹
Emberi nemzethez, kit Szivemből szanok,
Csak meg egy van hátra, amit én kívánok.¹⁰

⁷ így [Emendáltuk.]

⁸ adam [Emendáltuk.]

⁹ szeretből [Emendáltuk.]

¹⁰ hattra [Emendáltuk.]

Tudni illik, hogy az Angyali karoknak
Summaja fel légyen téve szandekúnknak,
Hogy ők meg atyám szabad akaratnak¹¹
60 Vadnak mutathassak czelját szandekoknak.

Hogy ha en magamra emberi nemzetet
Veszek, akarnak-e olyan tiszteletet
Tenni ők én nekem, mely az Istent illet,
Avagy ők akarnak tenni más külömbet.

DEUS PATER

65 Helyes kívánság ez, kit is helyben hagyok
A melyet is magam mingyart proponálok.¹²

(*ad Angelos:*)

Seraphim, Cherubim, több Angyali karok,
Az Szent haromsagnak tanacsát halljátok,¹³
Ti azért migyárt keszitsetek valaszt.

LUCIPER

70 Lehetetlenség az, hogy akik egekkel
Egyút teremtettünk szép fenesegekkel,
Mi aztot imádjuk, a ki a férgekkel
Teremtetett testet vészen magára fel.

75 Világot hordozo Lucifer én vagyok,
É kerdesre tehat vaksot mit á^{dh}atok,¹⁴
Egyebet, hanem hogy inkább kardot vonok,
Hogy sem illy rosz sorsot magamra valalok.

80 En a teremtesnek leg elsőbik napján
Teremtetem a Szép Menyország hataran,
Hogy lehesen tehát daniuscusnak
Formaltatott ember nagyob én nalamnál.

85 En a sok ezerni ezer milioknak,
Fejedelme vagyok kilencz kar Angyálnak,
Hogy cseletkezhessem, hogy oly alacsonnak
Mind ember és Isten öröke szolgáljak.

¹¹ atyán [Emendáltuk.]

¹² mingyart <mag> proponálok

¹³ haljatok [Emendáltuk.]

¹⁴ áthatok [Emendáltuk.]

Inkab a széketem te hozzád, Istenhez,
Fel emelem, tudmeg, hozzád, felsegedhez,
Ki meg tartoztasson, nincs sohut az a kéz,
Ambar, ha meny és föld egyszersmind elvesz.

MICHAÉL ARCANGYAL

90 Talam neked gutta úte meg fejedet,
Vagy a mereg hannya fertelmes mejedet,
Mond meg, mi a veszely mar te Szivedet,
Hogy ily mosdátlanul forgotod nyelvedet.

Tudode, hogy Isten semiből teremte,
95 Semmive tégedet nem de nem tehete,
Miert nem fersz el tehat kőszvenyes bőrődben,
Karhozatot raksz majdon te fejedre.¹⁵

Székedet emeled Magaságbelihez,¹⁶
Azt mondod, hogy hozza te hasonlova lész,
100 De én teged majdon pokol fenekehez
Rakoszlak, hogy tud meg mar az lanczom is.

Ha teis ellenem vagy, nyomoru allat,
Tud meg azt, hogy töllem majd kap száz egy nyak csapot.¹⁷

LUCIPER

En kedves Angyalim, kedves onokáim,
105 Kik voltatok nekem igaz jo hiveim,
Tudgyatok, nem ketlem, jol az en szandekim,
Mire czelozzanak en ugyekezetim.

Hallátok, jol tudom Isten Decretumát,
Ki magára vévé Adámnak igaját,
110 Porból kivett testit és az ő rutsagát,
Vérével akárja mosni undogságát.

Es az után töllünk emberi természetben,
Tartani ő ákar olyan tisztelisben,
Melyben tartatott ő Istenségiben,
115 De bolondok lésztek, ha maradtok eben.

¹⁵ rakász [Emendáltuk.]

¹⁶ Segedet [Emendáltuk.]

¹⁷ azt <nagy> hogy töllem

Azért ha éngemet igazán szerettek,
Én Vellem mindenben ti egyet ércsetek,
Ne hagyjátok, kérlek, hogy a tű fejetek,¹⁸
Igy el nyomattasson Angyali szemetek.

ARCHIMALUS PRIMUS

120 Inkább darabonként magamot szaggatom,
Hogysen hogy én aztot hordozzam nyakamon,
Aki alább való természetben vagyon,
Én bizony azt tudom, hogy soha nem uralom.

ARCHIMALUS SECUNDUS

125 En is aztot eppen el nem szenvedhetem,
Hogy én méltóságos Angyali nemzetem
Utolsobb valaha légyen az emberen,
Damaskus mezein öntöt föld edényen.

130 Tehát Luciferhez mingyart mostan allok,
Fejedelmet kívülle mást soha nem tartok,
Hideget, meleget *vele* én próbálok,¹⁹
Es ha szükség hozza, velle meg halni akárok.

ARCHIMALUS TERTIUS

135 Szolgaja lészek e hát én az embernek,
Földön csuszo mászo Rut allat seregnek,
Szellyel hányom inkább nagy részét egeknek,
Mégis helt nem adok e féle kérésnek.

Teis ezert Luciper, magadénak üsmérj,
Erre merek álni, tudd meg, akárkivel,²⁰
Ha koczka ugy hozza, magával, Istennel
Ujtot merek vonni, azt ő ugy higye el.

ARCHIMALUS QUARTUS

140 Nekem sem férhetik semmikent magamra,
Hogy mü természetünk nem volt méltó arra,²¹
Kit Christus fel venne valaha magára,
Hanem szegeny szorult emberi salvéra.

¹⁸ hagyatok [Emendáltuk.]

¹⁹ Ville [Emendáltuk.]

²⁰ tud [Emendáltuk.]

²¹ vol [Emendáltuk.]

145 Nem, de nem nemessebb Angyali természet,
Ki szem pilantasban eget, földet mehet,
Még is ő bennünket ily rutul meg vetett,
Mű is meg vethettyük bátran tehát őtöt.

ARCHIMALUS TERTIUS

De a mi meg nagyobb, minden rut *állatnak*,²²
Vadak, barmok, madarak és ócsmány *békáknak*,²³
150 Bennük őtött rendelt őrző Angyaloknak,
Ebre rija, eztet tám tart bolondoknak.²⁴

Azért én tegedet, Lucifer, fejemnek
Ismerlek, te ismerj engemet hivednek.

ARCHIMALUS SEXTUS

En is már meg ertem az egész causát,
155 Követni akarom Luciper Legióját,
Tudom, hogy nem vonnya töllem meg zaszlóját,²⁵
A miben szűkseges veszem gratiaját.

ARCHIMALUS SEPTIMUS

Latom, hogy Lucifer *derekason* magát²⁶
Viseli, és az Angyaloknak *karát*²⁷
160 Nem akarja, hanem privilegiomat,
Szereti mind *ebben* azok igaz jussát.²⁸

En is azért tölle el nem marathatok,
Hanem ő mellette inkább vonok kardot.

ARCHIMALUS OCTAVUS

Hát te mit gondolál eddig mind ezekre,
165 Akarszé te menni ebbe a Seregbe?

ARCHIMALUS NONUS

Igenis akarok, mert én vitézségre
Születtem regen kardviselésére.

²² alatnak [Emendáltuk.]

²³ bekaknak [Emendáltuk.]

²⁴ taram [Emendáltuk.]

²⁵ szaszlóját [Emendáltuk.]

²⁶ darakoson [Emendáltuk.]

²⁷ karat [Emendáltuk.]

²⁸ ebr [Emendáltuk.]

ARCHIMALUS DECIMUS

Ha csak dobolnak is, magamot be szurom,
Csakhogy az én nevem ma ki ne maradgyon.

ARCHIMALUS UNDECIMUS

170 En is káplárságot, gondolom, hogy kapok,²⁹
És anak utana más grádust is várok.³⁰

ARCHIMALUS DUODECIMUS

Ha kőz katonának tesznek azt sem bánom,³¹
Csak hogy az nevem ma ki ne maradgyon.

GÁBRIÉL

175 *Én, akinek* neve, tudgyatok, Gábriél,³²
Azt jóvallom nektek, hogy ily nyakas tórral
Ne elenkezetek, ti Istenetekkel
Máskent, tudgyatok, bizony vesztek ti el.³³

180 Tegyétek le azért ti is nyakasságtok,³⁴
Mert más képpen felő olyant ne kapjatok,
A melyről soha meg nem is álmodtatok,³⁵
Köszönteni talam ti poklot fogjátok.³⁶

185 Mi természetűnköt, hogy ő fol nem vette,
Mi biztos lehet, kerlek, nektek benne,³⁷
Menynek és az földnek nem őe Istene,
Hogy tathattyatok hát szájatok ellene.³⁸

URIEL

En Uriel, ugyan erre a discursusra
Ket fülel halgaték sok ellen hanyásra,
De mind ezek biszon engem kaczagásra
Inditanak, eppen helyes mulatsagra.

²⁹ kaplárságot [Emendáltuk.]

³⁰ [A várok a sor fölé beszúrva.]

³¹ katonk [Emendáltuk.]

³² En ak mik [Emendáltuk.]

³³ más ként [Emendáltuk.]

³⁴ tegyetek [Emendáltuk.]

³⁵ almattatok [Emendáltuk.]

³⁶ fogjatok [Emendáltuk.]

³⁷ busztok [Emendáltuk.]

³⁸ hat; szajatok [Emendáltuk.]

190 Ki latta, hogy fazék tamad fazakasra,
A vagy ki van soron ő meltságára?
Hát, szegyen alkotmany ő alkotójára,³⁹
Hogy tamodot az ő felséges Urara.

E bizony szép dolog, most reá akattok,
195 Amit nyokatokba minyajon kapáltok,
Talam azt tudgyatok, hogy a ti poklotok
Nicsen keszen, de ma velem rea juttok.

COZMIEL

Kozmielnek engem már regen hogy hinak,
Felvettem summaját az ő panaszoknak,
200 Hogy Isten rendelte az ő Angyalinak,
Őköt a nem tetzik metelyes masoknak.

Bizony derék munka engedelmeségnek,⁴⁰
Ha tudnad gondolni a szép szelidségnek
Jutalmat, de őköt ócsmany kevelységnek
205 Dagálya hasitya tetejet bőröknek.⁴¹

DEUS PATER

Mire mehetetek, ismet vaxoltatok,
Mongyatok meg nékem akaratotokot!

MICHAÉL ARCANGYAL

Felseges Ur Isten, tudom, igazmondást
Kevánsz, de Lucifer sőt igen nagy dulást,⁴²
210 Mind a kilencz karban szernyű nagy partolást.

DEUS PATER

En öröktől fogva tudtam, hogy lészen
Szabad akaratya Lucifernek, elvesz.

Hát ti, fertelmesek, azért teremtelek,⁴³
Szabad akaratban azért engedek,
215 Hogy karhozatra azzal tú életetek,
Mebántván ő velle edes Istenteket.

³⁹ hat [Emendáltuk.]

⁴⁰ darek [Emendáltuk.]

⁴¹ Dagolya [Emendáltuk.]

⁴² őt [Emendáltuk.]

⁴³ hat [Emendáltuk.]

DEUS FILIUS

Emberi természetből, kit annyira untok,
Rendeltem test szerint való Szent Anyámot,
Aki is megrontya nyakaskodostokat,
220 Mindenekbe a ti ágyaskodástokat.

SPIRITUS SANCTUS

En, Luciper, teged sok szep gratiamba
Őltőztetelek volt, de te partolasba,
Elsőbbben ezekért enis hát pokolba,⁴⁴
Meltonak ismerlek őrók karhozatra.

225 Ti, kedves szolgálaim, akik maradtatok,
Semmit ne felyetek, immár ismerétek,
Azon gratiaba és soha ti poklot
Meg nem kostoljátok, hanem uralkodtok.

DEUS PATER

Ti penig rebellis, gonosz atkozottak,
230 A joban maradni ha nem akartatok,
Mennyetek pokolba, keszen asztalotokat
Leszen őróke nektek ti lákástok.

Kedves szolgam, Mihály, ezen decretumnak,
Te read én biszom en akaratomnak,
235 Executiojat partos Angyaloknak,
Azért bár ket kezzel fogj mingyart a kardnak.

MICHAÉL ARCANGYAL

Gabriel, Rapháel, Uriel, Cosmiel,
Akik túndóklőtők fő fő tiszcsegekkel,
Parancsoljátok meg, hogy minden fegyverrel
240 Keszen legyen vini kevely Luciperrel.⁴⁵

GÁBRIÉL

Minyajon fejedelmek, és az köz Angyalok,
Én jeladasomot ti keszen várjátok,⁴⁶
Mert ma bizonyosan leszen nagy harczotok.

⁴⁴ hat pokalba [Emendáltuk.]

⁴⁵ vinni Luciprel [Emendáltuk.]

⁴⁶ varjátok [Emendáltuk.]

LUCIPER

245 Hallatok, mint fenik fogok a kegyesek,
De ma hidgyetek el, én eget festetek
Verekkel, csak tiis a ti két kezetek⁴⁷
Mozgassatok velem, mint jó vitezek.

250 Pluto es Belzebubb, kegyetlen Acheron,
Kiknek seregimen fejedelmi hatalom
Adatot, en kerlek, hogy a mi harczunkon
Semmi fogyatkozás ne légy bajunkkon.

255 Ugy velem, ismertek fejedelmeteknek,
Azért en egyedül elenség fejének,
Magam el be veszem Pluto, te népemnek
Jó gongyat viseljed egész seregemnek.

(Hic fit consilium.)

ANGELUS BONUS PRIMUS

En azt jóvállanam, sokat ne vacsognál,
Jó volna izibe, hogy ha ti harczolnál,
Jó énekléseden hallottam naladnal,⁴⁸
Rosedason korogo fekete hollonál.

MICHAÉL ARCANGYAL

260 Keszen vattoké, hát minnyajon a harczra?

ANGELUS BONUS SECUNDUS

Hiszem egyedül is őtöt a pokolba,
Nyakra le taszítottam a kenkőves tóba,
Csak azt varom, mivel teged hívott bajra,⁴⁹
Inditson vala, mit ő karhozattára.

(Hic sit pugna Luciferi.)

ANGELUS BONUS TERTIUS

265 Meg mondam, atkozot, addig áskálsz, kapálsz,
Amíg a nyakadba gyalazatot horgász,
Immár pokol beli kenos fekete gyász,
Neked lesz öröke szernyű nagy kenludas.

⁴⁷ ket [Emendáltuk.]

⁴⁸ enekleseden [Emendáltuk.]

⁴⁹ hivut [Emendáltuk.]

ANGELUS BONUS QUARTUS

270 Nosza, hát most rajta, *elesett* fejedelmek,⁵⁰
Kergeteges, latom, nekik az ők fejek,
Zöldet, verreset lát féltekbe a szemek,
Őköt nyakón tehat izibe *űssetek*.⁵¹

AMALUS

275 Ne hagyd, kerlek, magad kegyetlen Acheron,⁵²
Most ideje, ha jó kurasid vagyon,
Mert latom, hogy felnek most ők igen nagyon!

ANGELUS BONUS PRIMUS

Nosza, hát, ket kézzel fogjunk a dologhoz,⁵³
Minden kimiletlen verjük a labunkhoz,
Most meg valik bizony a szerencse mit hoz,
Mű, vagy penig ők esünk é pokolhoz.

280 A nyakát ügyekezd, mert feje sisakos,⁵⁴
És ő egész teste erőssen pancelos.⁵⁵

ANGELUS BONUS TERTIUS

Mit gondolsz, te ocsmany, nyomoru rebellis,
Tűtőköt le hanni kész vagyok csak en is,
Azon kívül penig Isteni erőis
285 Velünk vagyon, tud meg, ha te nem hiszed is.

Csak vigyaz rea, bizony majd te *olyat* ugrol,⁵⁶
Hogy adig ma mind megy, míg meg tart a pokol.

ARCHIMALUS

290 Retenetes dolog, a mi keppen gyalász,
Majd meg mutatom azt, hogy kard forgatáshoz,
Talam az gondolod, hogy bagoljal harczolsz,
Érték, midőn merem azot a nyakadhoz.

Pokollal fenyegecz, de félek, tied lesz,⁵⁷
Ha kezem szolgál, ebben egyebb nem lesz,
Hanem kárhoszol.⁵⁸

⁵⁰ hat el eset [Emendáltuk.]

⁵¹ űssetek [Emendáltuk.]

⁵² had [Emendáltuk.]

⁵³ hat [Emendáltuk.]

⁵⁴ nyakat [Emendáltuk.]

⁵⁵ o [Emendáltuk.]

⁵⁶ ojját [Emendáltuk.]

⁵⁷ félek [Emendáltuk.]

⁵⁸ kárhosz [Emendáltuk.]

RAPHAEL

295 Kevelység, kevelység, mire vivéd ezket,
Hogy elfelejtenék éppen az eszüket,⁵⁹
És meg ne ismernék magok veszéljeket,
Hanem elvesztenek öröké fejeket.

300 Immar el karhoznak, örökke el vesznek,
Nem lattyak ők színét soha az Istennek,
Sem penig a szép mennyei dűcsősségnek,
Hanem mind örökön öröke ők egnek.⁶⁰

ANGELUS BONUS TERTIUS

305 Hogy meg is nem szűnek ők kevelysegektől,
Meg nem emlekeznek nagy büntetésekről,
Sem a következő szamkivetésekről.

ANGELUS BONUS QUARTUS

Mivel nem ismerték magok meltosagát,
Hanem ők be vettek kevelység dagaját,
Azértne sajnáljuk, had adgyak meg arrat,
Ők batorsagoknak, had vegyek jutalmát.

ANGELUS BONUS QUINTUS

310 Akit dicsoitnek Tündöklő szep egek,
Rettegni imadnak Angyalok Serege,
Annak meg hajtani az ők nyakas fejek,
Nem akartak azért meltan elvesztenek.

ANGELUS BONUS QUARTUS

315 Atkozot Luciper azt kevannya vala,
Hogy ő lenne nagyobb magas Menyországban,
De igazán hogy ő már rea akada⁶¹
Pokol feneken a főlsőb tronusra.

320 Azt gondolja vala, nyilván ők nagyobbba,
Hogy nem volna senki, aki baj hívásra
Ő velik ki merne allani a sikra,
De nem ugy lőn, mivel fordula a koczka.

⁵⁹ eszeket [Emendáltuk.]

⁶⁰ ok [Emendáltuk.]

⁶¹ mar [Emendáltuk.]

LUCIPER

En edes szolgálaim, kedves onokáim,
Kik voltatok nekem mindenkor barátim,
Nem lehet tölletek titkolnom szandekim,
325 Avagy egyéb nemű hasznos gondolatim.

Tudom, hogy errettem Menyből le estek,
A honat is estem *én is* erettetek,⁶²
Azért szivből kerlek, hogy egyet ercsek,
En velem mindenben, más képen elvesztek.

330 Vala menyen vattok földön és pokolba,
Egyűve gyűjtek ma e Sinodusba,
Akinek lesz leg jobb it tanacsadása
Leszen leg első minden uraságba.

335 De mire tanacsot? Talam az kerditek,
Tudgyatoke Menybe honét le esétek,
Rendeltetet ember, hogy a ti heljetez
Be tölcse és bírja Angyali Szeketek.

340 De ezt meg engedni teljes lehetetlen,
Hogy a mi orszagunk maradgyon űressen,
Hát pokolnak tűze csak minket egessen,⁶³
Tekerje fel tehat minden eszet *itten*.⁶⁴

Elsobben is, Pluto, főbik vezerem,
Mond meg tanacsodot, kerlek, hamar nékem.

PLUTO

345 Luciper, aki vagy poklok fejedelme,
Fel forot a szivem az ember vesztére,
Ki gondolhatatlan sok mesterségekre,
Kez vagyok en, hidd el, törbe ejtesekre.

350 Sokakat én tudok, de a kevelysegnél
Jobat nem talalok, mivel te sem égnél,⁶⁵
Ha e nem lőt volna mostán nem törődnel,
Azért nem valasztók job fegyvert én ennel.

⁶² enis [Emendáltuk.]

⁶³ hat [Emendáltuk.]

⁶⁴ [Az *itten* szóval kiegészítettük, a forrásként használt 1766-os passió alapján.]

⁶⁵ égnel [Emendáltuk.]

Kevelysegnek vadnak bolcs csemetei,
Melyek, ha kezdetnek emberben ujulni,
Meg tanyittyak őrött engedetlenkedni,
355 És így, el kell neki, tudgyatok azt, veszni.⁶⁶

LUCIPER

Helyes a tanacsod igazan megvallom,
Válassz vitezeket magadnak nem banom,⁶⁷
És a kevelyseggel probalj derekason⁶⁸
Minden embert, aki léssen ez vilagon.

DIABOLUS PRIMUS

360 En a fősvenséggel és az reszezséggel
Sokakat pokolba vetek nyakkal s fővel,
Csak hogy énnekem is jo segedelemmel,
Kedveskedgyel tehát jeles vitezekkel.

365 Kiket, ha el küldök szeljel ez vilagon,
Boltok és palotak szegenyek házába,
Tudgyad bizonyoson, nem jarnak hejaba.

LUCIPER

En töllem szabadság, bár ha milliokat⁶⁹
Vesz is temagadnak, csak hogy forgodgyatok.

370 Fel inditok embert én rut bujasagra,
Azon kivul penig sok ocsmanyságokra,
Meg ládd, bár vigyazva a feles számokra,⁷⁰
Mennyin hallnak azért a kenköves tóba.

375 Azer ennekem is felesen vitezeket,⁷¹
Azt kevánom, rendelj ugyan Serenyeket,
Akikkel egyaránt iffijat, s veneket
Meg jarokattassuk mindenfele rendet.⁷²

⁶⁶ ek kel [Emendáltuk.]

⁶⁷ valosz [Emendáltuk.]

⁶⁸ darakason [Emendáltuk.]

⁶⁹ bar [Emendáltuk.]

⁷⁰ lád bar [Emendáltuk.]

⁷¹ vitézek [Értelemszerűen kiegészítettük.]

⁷² [A jarokattassuk bizonytalan olvasat.]

DIABOLUS SECUNDUS

Irigység lesz nekem, hidgyetek fegyverem
Mélyel ha embernek szívét által verem,⁷³
Egyedül csak kap ő a bosszú ütésen,⁷⁴
380 És azzal az Istent én elfejtettem.

Itten mesterseggel kerítvén halomban,
Odá viszem őt, hova nem akarná,
De ütöm az inát, hogy mennyen vasarra,⁷⁵
Mind öröke valo szörnyű nagy kenokra.

385 Csak hogy ez tanacsért én is promotiot
Varok tiszcsegek közt, nem utolsó gradust.

DIABOLUS TERTIUS

Én a torkosságal és a részegséggel
Hizlalom az embert, hogy jó kőversegel
Jöhessen pokolba megrakodot *testtel*,⁷⁶
390 Tűk is jól lakhattok, boros pecsenyével.

Ne had hát hijaba tanacsadasomat,⁷⁷
Luciper, hogy hat te jól lakni magadot
Kevánod, és az te feles árvádot.⁷⁸

DIABOLUS QUARTUS

Jora való restség meg dujjá a fülét⁷⁹
395 Embernek annyira, hogy ha Istent említ,⁸⁰
És Istenes dolgot, meg rea sem tekint,
Miért a pokolba szenvedgyen nagyobb kint.

E leszen én nekem, Luciper, tanacsom,
Kiért graciadat en szivesen várom.

⁷³ szívet [Emendáltuk.]

⁷⁴ bosszú ükésen [Emendáltuk.]

⁷⁵ itom [Emendáltuk.]

⁷⁶ vessel [A másolási hibát javítottuk, a forrásként használt 1766-os passió alapján.]

⁷⁷ hat [Emendáltuk.]

⁷⁸ arvádot [Emendáltuk.]

⁷⁹ retség [Emendáltuk.]

⁸⁰ Isten [A hiányzó ragot pótoltuk.]

DIABOLUS QUINTUS

400 En mind hejbe hagyom *a ti* tanácsotok,⁸¹
De tudgyatok velem, Mennybe mit lattatok,
Adatnak embernek tiz parancsolatok,
Valaha, akiről semmit nem szólátok.

A leszen elsőbben erőst parancsolva,
405 Hogy idegen Isten soha ne imádna,
Azért en eztet vállalom magamra,
Ráveszem az embert rut balvanyozásra.⁸²

Hogyha pedig ebből valaha ki kopnank,
Eretneksegeket sokat forralnánk,⁸³
410 Údvősegre ezek utyát meg gatolnak,
Az után bezzeg hogy meg telnék a hazánk.

DIABOLUS SEXTUS

Helyes a tanyacsod bizonyomra mondom,
No en is magamat magad mellé adom,
Mint *üssön* az ember pártot e parancsolatnak,⁸⁴
415 Tud meg, hogy én nekem mas modom is vagyok.

Tanítottom az embert sok mestersegekre,
Asagon jarásra es víz veteksekre,
Bab tanaljmányára s kúrtó sepresere,
És ehez hasonlo sok joncsektelenségre.

DIABOLUS SEPTIMUS

420 Atta teremtette sok féle szitokra,
Inditom az embert sok karomkodásra,
Hamis eskúvesre és atkozodásra,
Az után hajitom főre a pokolba.⁸⁵

DIABOLUS OCTAVUS

425 En kesertem ötött innep szegésekre,⁸⁶
Isteni szolgálat el hebnyeléssel,
Ehez tartozando sok mesterseggemmel
Meg kerülőm ötöt öröke veszelyel.

⁸¹ ati [Emendáltuk.]

⁸² ra veszem [Emendáltuk.]

⁸³ forralnak [Emendáltuk.]

⁸⁴ ussón partot [Emendáltuk.]

⁸⁵ hanyitom [Emendáltuk.]

⁸⁶ szegésekre [Emendáltuk.]

DIABOLUS NONUS

Attyokot s Annyokot, hogy ők ne becsulják,⁸⁷
Elől jarojokat egészen meg vessék,
430 Ezek pedig őket soha meg ne mencsek,
Ezt fogom jovalni, enyim a nyereseg.

DIABOLUS DECIMUS

En sok külöm külöm féle gyilkosokat,⁸⁸
Tamosztok ember közt ragalmazásokat,
Akik bizonyoson tudom, hogy társokat
435 Mi nekünk engedik egészen magokat.

DIABOLUS UNDECIMUS

En pedig benneket tisztatalanságra,
Ingerlek sokakat rut fajtalanagra,
Azután tudom, hogy boldog menyországba
Reszesek nem lesznek, hanem a pokolba.

DIABOLUS DUODECIMUS

440 En azt gondolom, hogy amit az ők szemek⁸⁹
Meg latot, ne hadgya többször az ők keszek,
Hamis keresetből telyek meg erszények,
És így bizony tudom, el fogy az ők eszek.⁹⁰

445 Azután usurat s hamis korcsomalást,
Hibas fontal mérő és csalárd vasárlást,⁹¹
Egyszersmind fel adok nekik minden fogást,
Pokolba ne vessük oztán az okadást.

DIABOLUS TERTIUS DECIMUS

450 Hamis bizonyosagat tegyenek egymásra,
Amiat jussanak sokak koldulásra,⁹²
Avagy egyeb fele nyomoruságokra,
Így viszem en őket rea a vasarra.

⁸⁷ Attyatok [Emendáltuk.]

⁸⁸ féle [Emendáltuk.]

⁸⁹ szemet [Emendáltuk.]

⁹⁰ tudóm [Emendáltuk.]

⁹¹ mérő [Emendáltuk.]

⁹² kújdulásra [Emendáltuk.]

DIABOLUS QUARTUS DECIMUS

Azt akarom én, hogy másnak feleséget⁹³
Avagy egyéb nemű igaz kereséset
Egymástól kivonnyak, azutan az lelkét
455 Pokolnak fel adom utolso kenetét.

DIABOLUS QUINTUS DECIMUS

A bőjtőt övellek eppen meg unatom,
Gyónásba pedig vetkeket jóvallom,
Hogy ők megne *vallják*, ugy amint a vagyon,⁹⁴
Meg lattyatok, hogy leszebből gazdagságóm.
460 Papok szavaival semmit gondoljanak,
Csak addig halgassák míg fülőkbe zugnak,
Az után azokról ne gondolkodgyanak,⁹⁵
Hanem mestereknek éngemet valjanak.

LUCIPER

465 Megvallom, hogy jo lesz valaha tanácstok,
De mi sűksegébb, azt nem talalatok,
Ki nélkül hejaba lesz minden munkátok,
Mert embernek, tudom, hogy semmit arthattok.

470 Hogyha marad Adam a paradicsomba,
Velle teremtetet artatlanságaba,
Soha sem lesz semmi a ti tanácstokba,
Azért hát üssetek, ejtsétek más tagba.⁹⁶

DIABOLUS PRIMUS

Nem hejaba löttél nekűnk fejedelműnk,
A mennyen vagyunk is, mi veled nem *érűnk*,⁹⁷
De mond meg *hát*, kerlek, mit kel cselekednűnk,⁹⁸
475 Emberi nemzetet vetekbe, hogy ejcsűnk.

DIABOLUS SECUNDUS

Igazán, hogy melto e fejedelemsegre,
Mivel, hogy az Isten Menyből levetette,
Az gondoltam, hogy az Angyali elme
Benűnk meg változtatt, de bizony csak jele.

⁹³ Az [Emendáltuk.]

⁹⁴ vajak [Emendáltuk.]

⁹⁵ gondoljkodgyanak [Emendáltuk.]

⁹⁶ éjtetek [Emendáltuk.]

⁹⁷ erűnk [Emendáltuk.]

⁹⁸ hat [Emendáltuk.]

DIABOLUS TERTIUS

480 A valo, hogy biszon ő aztot jól mongya,
Adam ha meg marad az artatlansagba,
Nem leszen biszon ő oly esztelen goromba,
Hogy mi tanacsúnknak helyt adgyon magaba.

DIABOLUS QUARTUS

485 Hogy ha esnék Adam valahogy vetekbe,
Nem maradna több paradicsom kertbe,
Nekünk penig lenne kantára kezünkbe,
Igy meg gyaláztatnok minden fele bunben.

DIABOLUS QUINTUS

490 Igy kellene bizony emberi nemzettnek,
Még a gyökerebe tenni őtt férgesnek,⁹⁹
Vala menynyi onnan az utan nőnének,
Azók mind bűnösők nyilván, hogy lennenek.

DIABOLUS SEXTUS

495 Eredendő bűnben, akik születtnek,
Mivel hogy mocsokkal Menybe nem mehetnek,
A mi heljeinkbe bezeg nem ülnének,
Egyanyira ők is nem kegyeskednenek.

DIABOLUS SEPTIMUS

Hogy ha magat Adam vetekbe keveri,
Lesznek az embernek sok fele bűnei,
Hideg, meleg, inség e fele bajai,
Melyeket vegtere az halal követi.

DIABOLUS OCTAVUS

500 Hej, be jó volna ezt, ha végbe vihetnők,
Világot és testet magunk melle venőnk,
Embert beszek aztán be nem eresztenők¹⁰⁰
Mennyországba, hanem pokolba vezetnők.

DIABOLUS NONUS

505 Bezeg az után helye leszen mind azoknak,
Kiket előb a mi tarsaink jovalának,
Az után beszeg, hogy adhatnak mustranak,
Magunkat sok fele szerencses probának.

⁹⁹ meg fergesnek [Emendáltuk.]

¹⁰⁰ aztán <bűn>be nem eresztenők [A *nem* beszúrva.]

LUCIPER

510 Minyajon tudgyatok, hallom alapottyát,
Paradicsiomban Adam boldogsagat,
Barmokon, vadakon nagy uralkodását,
Vegre menyországba meg koronázását.

515 Azt is tudgyátok, hogy meg tilta az Isten
Egy fárol ne ennek, Ádámnak erőssen,¹⁰¹
Meg kellene halni nekie más keppen,
A parancsolatnak ha lesz engedetlen.

Azért hamarsággal ti gondoskodgyatok,
Mesterséges modot ebben tanaljatok,¹⁰²
Mikeppem Ádámmal é parancsolatótt¹⁰³
Szegetni lehessen Isteni akaratot.

520 Azert ha valaki jo mesterségevel
Rea venne Evát, alnok beszédével,
Meg csalhatná Eva Adamat szep szinnel,
Énis faratsagot nem felejtenem el.

DIABOLUS DECIMUS

525 Ha fogadasoknak eleget fogsz tenni,
És fizetést akarsz te nekem igirni,
Meg mutatom neked, rea tudom szedni
Evát és Adamot, akik fognak sírni.

530 En Mestersegemnek könnyű lesz a dolga,
Elviszek egy almat más fának alája,
Kit midőn meg latnak igen kapnak rajta,
Mivel szep és ékes lészen az az alma.¹⁰⁴

DIABOLUS UNDECIMUS

535 Latom jo baratom, nem jo mesterseged,
Ha alnoksaggal lesz, legyen fő értelmed,
Minden csalárdsággal teljesen az eszed,
Ezzel fő fő probakon nagy is merészséged.¹⁰⁵

¹⁰¹ farol adamnak [Emendáltuk.]

¹⁰² eben [Emendáltuk.]

¹⁰³ adammal [Emendáltuk.]

¹⁰⁴ es ekes [Emendáltuk.]

¹⁰⁵ Ezzel fő fő [Az egyik fő-t elhagytuk.] meretséged [Emendáltuk.]

Illyen mesterseget gondoly jó barátom,
Ha akarsz te lenni nyertes az Ádámon,¹⁰⁶
Kez te a dologhoz ugyan színes módon,
Kit Ádám és Éva jóra magyarázzon.¹⁰⁷

540 Meny s egek nekiek igrte elsőbben,
Jonak és gonosznak tudását elsőbben,
Kit, ha el kaphatnánk, hasonlók mennyekbe
Lesznek felsegekhez, de elnek elsőbben.

LUCIPER

545 Hatalmas Luciper, a ti fejedelmetek,
Parancsolom nektek, Adam almát egyek,
Valakik azután ő töllők leendnek,
Sok féle vetkekben minyajon essenek.¹⁰⁸

550 Tudgyatok, koronank Isten országában
Volt valaha nekünk fenyves Menyországba,
De csak egy vetkünkért esenk le pokolba,
És pokolra essvén szenvedünk nagy kenba.

555 Azért mindörőke tartok nagy haragot,
Sok féle boszukat allani akarok,¹⁰⁹
Csak hogy kerlek, tiis né szunyádozzatok,
Sőt inkább gyujcsatok erős haragotok.

560 Ne hadgyuk magunkat, minyajon én kérlek,
Tudgyuk, nem lesz vege keserűségünknek,
Hasonlo mértékkal kemény gyötrelmünknek,¹¹⁰
Adgyuk vissza árát pokolra estünknek.¹¹¹

DIABOLUS DUODECIMUS

Ugrik már a verem mű elensegűnkre,¹¹²
Ezerni sok ezer ezkoz gyötrelmére.¹¹³
Ki telik én tollem csak kapjuk készűnkre.

¹⁰⁶ Adamon [Emendáltuk.]

¹⁰⁷ Adam Eva joramagyarázzon [Emendáltuk.]

¹⁰⁸ fele [Emendáltuk.]

¹⁰⁹ fele [Emendáltuk.]

¹¹⁰ mertekkel [Emendáltuk.]

¹¹¹ arat [Emendáltuk.]

¹¹² mar [Emendáltuk.]

¹¹³ gyötlemére [Emendáltuk.]

DIABOLUS TERTIUS DECIMUS

565 Ha kepes volna is talam, hogy az egek
Ream szakadgyanak setetes fellegek,
Megis az emberen én boszut allanék.

DIABOLUS QUARTUS DECIMUS

570 Ha mi kegetlenség pokol fenekebe,
Avagy iszonyuság *akármi* mertekben¹¹⁴
Fel találthatik ami Seregünkben
Ellensegűnkre, azt öncsűk *kiméletlen*.¹¹⁵

DIABOLUS QUINTUS DECIMUS

Elensegűnkre most ha csak szunyadozva
Tantorgunk, úgy vélem, meg nagyobb kenokra,¹¹⁶
Talam mi jutthatunk szorossabb rabságra,
Az utan beszeg hogy nyökhetünk *alatta*.¹¹⁷

DIABOLUS PRIMUS

575 Tudgyuk jól, az Isten minket mint meg vete,
A szép menyországbol mikent ki rekeszte,
A korona helyett *szarvat* ő rátett fejünkbe,¹¹⁸
De eztet, hogy hadnak csak érte.

DIABOLUS SECUNDUS

580 Teszek inkább csudát természet törvennyen,
A hegy buzat terem, a fold fenyés leszen,¹¹⁹
A tél viragozék, nyárba *szánút* legyen,¹²⁰
Megis boszut allok, hid meg, az emberen.

DIABOLUS TERTIUS

585 Az egből veszek én, hiddel, menköveket,
Tétova rugdosom a magas egeket,¹²¹
Hogy ha az emberen erőt nem vehetek.

¹¹⁴ akár mi [Emendáltuk.]

¹¹⁵ kimilettlen [Emendáltuk.]

¹¹⁶ velem [Emendáltuk.]

¹¹⁷ alattra [Emendáltuk.]

¹¹⁸ szárvat a retott [Emendáltuk.]

¹¹⁹ Az egy buzat terempt [Próbáltuk emendálni.]

¹²⁰ szanut [Emendáltuk.]

¹²¹ te tova [Emendáltuk.]

DIABOLUS QUARTUS

Az napot az egen meg homaljosítottom,
A foldet peniglen erőst meg mozgatom,
Szörnyű kősziklakot sziklakba szagatom,¹²²
De keserves károm én igen nem hanyom.¹²³

DIABOLUS QUINTUS

590 A tengert kesz vagyok egy korsoba tenni,
Föld keregsegere epen ki okádni,¹²⁴
Minden allatokat eképpen meg ölni,
Ha boszut nem lehet máskeppen allani.

DIABOLUS SEXTUS

595 Az Etna hegyét én annyira fel gyujtom,
Hogy föld kerekseget nagy tűzbe borittom,
Meg a hideg víz is erőssen langoljon,
Csak meg egy lélek is sohult ne maradgyon.¹²⁵

DIABOLUS SEPTIMUS

600 Aquilot, Boreat annyira fel fuvom,
Ropant varasokot, hogy földik le roncson,
Ne mardgyon ember sohult ez világon,
Hogy ha en boszumot máskent nem tölhetem.

LUCIPER

605 Szivem szerent valo kedves onokaim,
Ki nem beszélhetem az én nagy örőmim,
Mert latom, nem vattok nekem zábfiaim,
Tündőklik bennetek minden természetem.

Latom, hogy minjon tudtok haragunni,
Mi ellensegúnknek ti boszút allani,
Azért nem akarok tisztseget osztani,
Hanem kinek-kinek tessék valasztani.

610 Csak hogy szűkség, aztot jól eszre vegyetek,
Hogy a ki cselekszik nagyob vitezséget,
Annak kel engedni meltan elsőséget,
Proporcionaliter osztani a többbit.

¹²² szilakba [Emendáltuk.]

¹²³ karom [Emendáltuk.]

¹²⁴ okadni [Emendáltuk.]

¹²⁵ lelek [Emendáltuk.]

615 Azért el menyetek Evát és Adamot,
Az után peniglen ők maradvanyikot,
Valakik szemmekkel meg láttyák a napot,
Elne kerülhesse senki kezeteget.

SCENA TERTIA¹²⁶

ADAM

Midőn veghetetlen Isteni bölcseseg,
Kezdetett kiralyi nagy felség,
620 Szemeljeben három egy állatu mélység,¹²⁷
Ki őnnőn magatol egészen erősség.¹²⁸

Őröktől el rendelt, kegyes decretumát,
A teremtes iránt valo szép szandekát
Az údőben veghez vinni akarattyát,
625 Kévannya mutatni attyai jo voltát.

Elsőbbben az eget fenyves planetákkal
Teremte, s meg raka egő szép faklyakkal,
Az után az földet sok szép madarakkal,
Szepen ekesite minden allatokkal.

630 De hogy bölcseséget jobban meg mutatna,
Isteni jo voltát igy nyilatkoztatna,
Minden hatoságot jobban meg probalna,
Alkotta ez embert, hogy őtöt imádna.

635 Ugy mint Damaskus mezeje sarából,
Egy darabot veven annak agyagabol,
Ki formala szepen és engemet abbol,
Adamot alkota egy kis porbol, sárbol.

640 Hogy pedig eleben unalmas egyedül
Ne lenne, én nékem ada segítségül
Evát, a tarsamot kedves feleségül,
Paradicsom kertet szep gyönyörűségül.

¹²⁶ [A kéziratból hiányzik a Scena secunda.]

¹²⁷ mélység [Emendáltuk.]

¹²⁸ őrókség [A másolási hibát javítottuk, a forrásként használt 1766-os passió alapján.]

Minden allatokat ő szabadon hagyta,¹²⁹
Vadoknak, barmoknak urava választta,
Csak egy gyümölcs fatol engemet eltilta,
645 A többire pedig szabadságot ada.

Azert en Istenem már hozzád fordulok,
Szivemből, lelkemből neked hálát adok,¹³⁰
Telyes eletemben teneked szolgállok,
Paradicsom kerten soha kívül hagok.

650 A parancsolatot, melyet nekem adtál,
Azt a helyes törvent, melyet nekem szabtál,
Megtartom, Istenem, hogy meg ne bantodgyál,
Sőt öröke töllem, teremtőm, áldassál.¹³¹

EVA

655 Edes szivem, Adam valyon eztet tollúnk
Miért tiltja Isten, hogy bene ne egyúnk?¹³²
Isten gratiajabol talam ki nem esúnk,
Ha ezen szep fának gyümölcseből eszúnk.

DAEMON

660 Oh, esztelen asszony, nem veszed-e eszre,
Hogy ez az Istennek csalárd mestersége,
Sőt, ha ebből észtek, éppen Istenségre
Tű fel emeltettek jo nagy dúcsősegre.

665 Mindenekbe hozzá hasonlova lésztek,
Szörnyű nagy tudományt magatoknak vesztek,
Halhatatlanságot ti mingyarást nyertek,
Örökön öröke tű már elnem vesztek.

EVA

Kedves Tarsam, Adam, én neked azt mondom,
Valahogy valamint jarok, meg kostolom,
Mert én semmi képpen azt meg nem állhatom,¹³³
Mivel te is latod, mely igen kívánom.

(Hic gustat et offert Adamo.)

¹²⁹ o szabada [Emendáltuk.]

¹³⁰ halat [Emendáltuk.]

¹³¹ teremptőm [Emendáltuk.]

¹³² tilyta [Emendáltuk.]

¹³³ alhatom [Emendáltuk.]

670 Jaj, Uram, hiszem jó, kostoljad, beg edes,
Nincs ebben a kertben sohult ilyen kedves.

ADAM

Jaj, mit cselekedenk, Isten ellen véték,
Parancsolattyanak miért nem engedenk,
Ime, kegyelmeből mint ketten ki esénk,
675 Maradvanyiknak orok halált szerzénk.

DEUS

Ádám, hol vagy, Ádám, azt miért miveled,¹³⁴
Erős tilalmamot által miért leped?
Az egész emberi nemzetet elveszted,
Keserves halalál kegyetlen meg öled!

ADAM

680 Uram, Aszonyállat, akit társul adtál,¹³⁵
Ada ez almabol, melyet meg tiltottal.

DEUS

Miért cselekeded, gonosz asszonyalat.
Ez az gyümölcs teged balkez felől állat.

EVA

685 Az kegyo az oka, mert ő az tanacsła,
Együnk, s mind Istenek leszünk, ő azt monda.

DEUS (*ad serpentem:*)

Mivel gonosz kegyo, azt merted mivelni,
Ezen tul, amig elj, mejeden fogsz csuszni.
Neked pedig, Eva, te nyavajaidot,
Én meg sokasitom kemeny fajdalmidot.

690 Szülesedben erzed erős kinnyaidot,
Ez után férjedet féled, mint uradot.¹³⁶
Adam, atkozot lesz á föld te munkadban,
Nemis hadlak tovab a paradicsomba,

695 Hanem Angyalomal a sovány pusztában
Im, ki kergetetlek, hogy nyomorogj abba.¹³⁷

¹³⁴ Adam [Emendáltuk.]

¹³⁵ Asszonyalat [Emendáltuk.]

¹³⁶ feled [Emendáltuk.]

¹³⁷ aba [Emendáltuk.]

ANGELUS

Oh, ti haladatlan teremtet allatok,
Mire hozot tűktők egy kis nyalanságtok,
Most paradicsomból mingyárt loduljatok!

DAEMON

700 Hej, be szepek vattok, be szepen jaratok,
Ezután mar nekünk hatalmunkba vadtok,
A mikor akarunk, ti azt ugy tudgyatok,
Pokolba le hajtunk, hej, ot lesz sirástok.

MORS

705 Ha, ha, ha, ha, ha, jo napot baratim,
Mind eddig én nékem nem voltak csataim,
De lesznek ezután, hej, feles soldosim,
Megfenem tehat jól kaszám és nyilaim.

Edig csak hejaban ültem a szállásba,¹³⁸
De ezen tul immár uri palotakba
Egy arant setalok, kiralji tornaczba
710 Ugy be lóvódózók, hogy menyen a pora.

Bezeg, hogy jól esék ama harapásod,
Nem kerúli kezem semmi maradvanyod,
Ambar, ha kő jukba azokat butatod,
De azt, bar meg hidgyed, hogy elé kel alnod.
715 Mind a ket szememmel, lade, hogy vak vagyok,
Senki gazdagságan, tud meg, hogy nem kápok,
Iffijút es venet egyszersmind kaszállok,¹³⁹
Tartozzál, mivel hogy majd hozzad is vágok.

SCENA QUARTA

KAIN

720 En uram, te neked munkalkodasombol
Ezzel kedveskedem a földnek sirjabol,
Hanem ved jo neven együgyű szolgattól,
Evanak leg első szülőt magzattyától.

¹³⁸ szalásba [Emendáltuk.]

¹³⁹ kaszalék [Emendáltuk.]

DEUS

725 Nem kedves előttem a te aldozatod,
Mivel csak seprőit Istenednek adod,
Sengéjét peniglen te magadnak tartod,
Azért oda mehecz, ahová akarod.

ABEL

730 En is, Uram, neked legkissebik szolgád,
Juhokat őriző meltatlan inaskád,
Mivel kedveskedem, tudom azt, hogy jól lád,
Ved jó néven, mit ád a te pásztorocskád.¹⁴⁰

DEUS

Teczik nekem, fiam, a te aldozatod,
A mit kersz én tőllem, mindenkor megkapod.

KAIN

735 Mely nagy buba vagyok, ember azt nem tudgya,
De nem sok údó mulva minden meg halhattya,
Mert az odalamot oly igen furdalja,
Hogy még az álom is szemem be nem fogja.¹⁴¹

740 Elnem szenvedhetem, hogy egy rossz maszuta
Előb becsültessek hitván alamuszta,
Inkab két kezemmel magamot halálra
Viszem, és boszuért boszut allok rajta.

Mert igen busulok, éppen nem nyukhatom,
Hogy ha én ugyan csak jól meg nem gondolom,
A vagy ha reátok halgatok, tamasztom,
Azt mondgyatok, hogy én méltán haragudom.

745 De hidgye meg, az a fejemet arulo,
De meg látom, melyik alatt ugrik a lo,
Abban azt remellem, hogy leszek meghalo.

750 Most többet nem szollok, majd egyebet lattok,
Mert ha igen sokat itten praedicallok,
Fel tet szandekomban csak hátra maradok,¹⁴²
De tudgyátok, hogy ma bizony boszut allok.

¹⁴⁰ joneven pasztoroskád [Emendáltuk.]

¹⁴¹ alom [Emendáltuk.]

¹⁴² hatra [Emendáltuk.]

DAEMON

Mit busolsz, te Kain, nem kapsz e most fegyvert,
Kösd fel a kardodat, az után őcsedet
Hid ki a mezőre, azt cselekedheted,
755 Amit akarsz velle, ki bánthat tegedet.

Hogy ha azt kerdene valaki te tőlled,
Hogy a te őcsedet valyon hova tedted,
Mondgyad, nem kérték volt, hogy őtőt őrizzed.¹⁴³

KAIN

Azt bizony jól mondod, en is ugy akarok,
760 A mezőre velle mingyart kisetalok.

(Hic ibunt.)

Egyességgel edes, kedves Atyam fia!

ABEL

Isten hozot, edes atyamnak magzattya!

KAIN

Maga edes őcsem, mennyűnk a mezőre,
Ne henyeljűnk ithon, oly tunyán heverve,
765 Lassuk munkasoknak micsodás a bére,
Hiszem haza jővünk mi onnan ebedre.

ABEL

En most nem mehetek, mert más dolgom vagyon,
Tudod, kenyere met eszem pásztorságon,
Valami praedalas leszen a juhokon,
770 Inkabb most is ottan kellene vigyáznom.

KAIN

De őcsem, meg jarjuk azt egy fel orájig,
Nem banom, előbször mennyunk csak a kertig,
Onan el láthatunk ama kereszt utig,
Akire egyföldön ki jó, tudod felig.

ABEL

Ha ugyan el megyűnk, nem banom, én batyám,
775 Reá adom magam egy kis setalásra.

(Hic deambulantes.)

¹⁴³ kertek [Emendáltuk.]

KAIN

Veszede eszedbe, te mit cselekedtel,
Hát engem, batyádot, te nem követhettel,¹⁴⁴
Abbol áldozatot te miért nem tedtel,
780 A kiből én tettem, s miért hizelkedtel?

ABEL

A bizony szép dolog, hát te mert szeretted¹⁴⁵
Inkab magadot, mint te Istenedet,
Tudtade, hogy tölle vetted te mindened,
Miért hát magadnál előbb nem becsülöd.¹⁴⁶

KAIN

785 Hát ugy felesz nekem, nyomorodot szűle,
Tud meg, hogy ez a kard nem ül csak hűvejbe,
Megteszem őtöt ma, hid meg, a veredben,
Másva én küldöm lelkedet *estvére*.¹⁴⁷

790 Tartozzal, mert immar megeted kenyered,
Könyörög csak hamar, add Istennek lelked.¹⁴⁸

ABEL

En Uram, s Istenem, tudod felsegedet,
Hogy nékem halmom kell az én jóságomon,¹⁴⁹
Azért szepen kerlek, küldgy az én lelkemért.

DEUS

795 Kain, Kain, hol van a te Atyadfia,
Abel, kit hival nem regen setalnia?

KAIN

Mi gondom en nékem velle, hogy hova lőt,
Hiszen nem tarthatok én nekie őrzőt.

¹⁴⁴ hat [Emendáltuk.]

¹⁴⁵ hat [Emendáltuk.]

¹⁴⁶ hat [Emendáltuk.]

¹⁴⁷ est vere [Emendáltuk.]

¹⁴⁸ ad [Emendáltuk.]

¹⁴⁹ kel [Emendáltuk.]

DEUS

800 Kain, mit mivelel az Atyadfianak,
Miert bocsatod ki véret artatlannak,
Ládde, hozzám kialt foldról vere annak,¹⁵⁰
Boszu allását keván az ő gyilkosának.

805 Atkozot lesz mostan fold kerekségében,
Atkozot jarósod, atkozot költődben,
Eletedet tőltőd te nagy retegesbe,
Mindénektől lesz te nagy ijetésbe.¹⁵¹

Tetova a földön kerengesz s bujdosol,
Akártmit szemeddel lás, nem nyukhatol,
Mindenűt a lelki isméreted furdal,
És minden tegedet felelemre vonyszol.

KAIN

810 Jaj, jaj, nekem, szegeny, nyomorult fejemnek,
Hova tudgyam kőtni veget eletemnek,
Jaj, mi lőn jutalma cselekedetemnek,
Irigység, irigység te vagy oka ennek.

815 Jaj, jaj, hova legyek cselekedetemert,
Hogy kelle ontanom nekem artatlan vért,
Soha bocsanatot nem nyerek én ezért,
Hanem el karhozom ez Atyámfiáért.

820 Tetova lézengő vagyok már az földön,
Nicsen senki, aki rajtam könyörűljön,
Mert minden ugy akar, hogy engem meg őljön,
És a föld szinyeről rútvál eltőrűljön.

DEUS

Semmikeppen teged senki is meg nem öl,
A földről tegedet senki el nem töről,
Hanem csak tegergesz világon alá s föl,
Nyomorogsz, győtrődől testestől, lelkestől.

KAIN

825 Elmegyek, elmegyek, én Isten előled,
Hogy többször engemet ne lásson a szemed.

¹⁵⁰ hozam [Emendáltuk.]

¹⁵¹ lesz [Emendáltuk.]

LUCIPER¹⁵²

Eregy sietseggel, hid elé azokat,¹⁵³
Akik széljel fogtak az egész világot,¹⁵⁴
Mert tudni akarom az ők munkájokat,
830 Ember veszeljeben valo finctusokat.

(*Hic abit et convocat alios.*)

DAEMON PRIMUS¹⁵⁵

Ha, ha, ha, ha, ha, ha, ha, jo napot minekűnk,
Kedves fejedelműnk, a fundamentomot bezzeg megvetettűk,
Evaval s Ádámmal mi almat etettűnk,¹⁵⁶
És így az világot magunkenak tedtűk.
835 Majd meg látod jobban, mit cselekedtenek
A te hiv szolgálid, úressen nem jönnek,
El erkesztek volna őkis, de terhessek,
Elől köszönőnek engemet küldöttek.

LUCIPER

840 Ha, ha köszonóm, fiaim, a ti faradságtok,
Én sem feleljem el ati industriátok.
Örvendek efelet, hogy szorgalmatosok
Parancsolatimban ti igazak vattok.

Igazság torvennye mit hozot magaval,¹⁵⁷
Midőn meg oztoznom az hatalmas Úrral.
845 Ezek nekem juttak igazságos jussal,
Mivel hogy mi hozzank voltak ők zeluszal.

Tudom, hogy az Isten az ő országában,
Kiki mit erdemlet egyenlő pontokba,
Meg fizet nekiek fogatkozásában,
850 Nem hiszem ugy legyen a nagy boldogsagba.

¹⁵² [A margón alig olvasható, értelmezhetetlen szerepnévrövidítés, talán *S. L.*, ahol az *L. Luciper* rövidítése lehet. Emendáltuk.]

¹⁵³ ele [Emendáltuk.]

¹⁵⁴ eges [Emendáltuk.]

¹⁵⁵ Daemon [A szerepnevet kiegészítettük.]

¹⁵⁶ adammal [Emendáltuk.]

¹⁵⁷ Igazán [A forrásként használt 1825-ös passió alapján emendáltuk; vö. *Ferences iskoladrámák I.*, 268.]

En is tehát vékony tehetségem szerént,
Kinek-kinek hozam való hívségéért
Akarok fizetni, s adni illendő bért,
De előb mondgyatok mindennek erdemet.

(*Diabolus ducitur:*)

DIABOLUS PRIMUS¹⁵⁸

855 Uram, ez az ember tegedet mindenben
Termeszeterent mint holtig követve,
Semminek állított egyéb embereket,¹⁵⁹
Nem adot senkinek méltó becsületet.

860 Azt gondolta, hogy ő egyedül világon
Istennél s embernél nagyobb pontba vagyón.¹⁶⁰
Ha jot cselekszet is, de csak oljan módon,
Hogy masnak tetzenek, azt kivanta nagyon.

865 Ekes termetevel szép vala fölötte,
Tudományaval pedig széppel nemesítve,
Ezzel pedig magát csak hamar el hitte,
Magához képest mást nem is tekintett.

870 Azért hamarsaggal az akasztófara
Akasszatok őtöt a lábánál fogva,¹⁶¹
Eltebe, ki fejet úgy felmagasztalta,
Most eszre vegye jól, hogy le van fordulva.

Az után a féjét hamar jó szegekbe,
A szegeket pedig derekas jó tűzbe,¹⁶²
Tegyeket jo gyorsan, hogy az had éresze,
Mit használjon neki, nekünk keveljsege.

¹⁵⁸ Daemon [A szerepnevet kiegészítettük.]

¹⁵⁹ allított [Emendáltuk.]

¹⁶⁰ Istennel [Emendáltuk.]

¹⁶¹ babánál [Emendáltuk.]

¹⁶² darekas [Emendáltuk.]

ANIMA DAMNATA PRIMA¹⁶³ (*ad Daemonem:*)

875 Igaz mondas volt az, akar ki mondotta,
Hogy az ember magát ha felmagasztalja,
A hatalmas Isten aztot meg alazza,
Ennek szegen fejem igaz bizonyysága.

DIABOLUS SECUNDUS¹⁶⁴

880 It van az atkozot, aki e világban,
Mint a hal a vízbe, volt nagy boldogsagban,¹⁶⁵
Arannyal s ezüstel bővelkedet abban,
Senkinek sem adat elete napjában.

885 A Szegent peniglen eppen nem szenvedte,
Az irgalmáságra nem volt soha kedve,
Csak a tobzodasban faradozot esze,
Menyországra soha elmejet sem vette!

890 Szorgalmatásságot csak az usurában
Töltötte, s az álmát a penz olvasásba¹⁶⁶
Szaggatta, mikeppen nagyobb usorába,¹⁶⁷
Mehetne eltebe, faradot csak abba.

LUCIPER

Arannyat, ezüstöt onnat el vegyítvén,
Mingyart olvaszotok a nagy serpenőben,
Mert azt somnyuhozta telyes eleteben,
Ez mingyárt vigyetek pokol fenekebe.

ANIMA DAMNATA SECUNDA¹⁶⁸ (*ad Daemonem:*)

895 Oh, atkozot világ, mely igen meg csalál,
Egy keves hivsagért, mely nagy kinra hozál,
Meg éltében is nyugonni nem hagyál,¹⁶⁹
Sok fele gondokkal győtrei és kinozál.

¹⁶³ AADTA [A szerepnév rövidítését a forrásként használt 1725-ös passió alapján feloldottuk (és sorszámossal láttuk el), de elhagytuk a Superbusszal való azonosítást. (*Ferences iskoladrámák I.*, 269.) Az 1725-ös darabban ugyanis a hét főbűn képviselői szerepelnek elátkozott, kárhozott lelkeként; vö. *Uo.*, 268–274.]

¹⁶⁴ Diabolus [A szerepnevet kiegészítettük. Az instrukció szerint Avarushoz, a Fösvényhez szól, aki nem szerepel a jelen drámában, de a másoló láthatóan figyelmetlenül válogatott az 1725-ös szövegből.]

¹⁶⁵ Mít [Emendáltuk.]

¹⁶⁶ almat [Emendáltuk.]

¹⁶⁷ szaggat [Kiegészítettük a szótagszám alapján.]

¹⁶⁸ AADTA [A szerepnév rövidítését a forrásként használt 1725-ös passió alapján feloldottuk (és sorszámossal láttuk el). Ott Avarus az elkárhozott lélek, ezt elhagytuk.]

¹⁶⁹ eltembenis [Emendáltuk.]

DIABOLUS TERTIUS¹⁷⁰

900 Evolt az az őszver, kinek nincs értelme,
E feslett életben volt torkig merülve,
A bujaságban holtig mint fenterge,¹⁷¹
Mostan pedig nekünk akadot kezünkbe.

LUCIPER

905 Fogjátok, vessétek a kenköves toba,¹⁷²
Éltébe aki volt mint diszno az olyba,
Mint gyönyörköttette testet a világban,
Ugy szenvedgyen lelke it a gyehenaba.

ANIMA DAMNATA TERTIA¹⁷³ (*ad Diabolum:*)

910 Mely *gyakron* hallottam, hogy *szempillantásni*,¹⁷⁴
Mely szokta a testet így gyönyorkotteni
Ellenben, peniglen az el nem mondhatni,
Hogy kellesek vegre leleknek szenvedni.

DIABOLUS QUARTUS¹⁷⁵

Latode, mikeppen ötöt meg hiszaltam,
Hust, bort őneki, mert eleget adtam,¹⁷⁶
Parancsolatodba most elődbe hozzam.

915 Hogy ha megfontoljuk, rea merek felelni,
Szallonoja leszen neki egy araszni,
Hajarol a tūzet jo lesz meg gyujtani,
Hurkájából penig szőnyegeket főnni.

LUCIPER

920 Igen is jo leszen, csak hogy borso szalmat,
Puskaport, kenesőt ötölle ne sajnalj,
Ebedre peniglen süttes varas bekat,
De az italara adgy eleg palinkát.

¹⁷⁰ Diabolus [A szerepnevet a forrásként használt 1725-ös passió alapján kiegészítettük; ott *adducit Luxuriosum* az instrukció; vö. *Ferences iskoladrámák* I., 270.]

¹⁷¹ bujusogban [Emendáltuk.]

¹⁷² vessetek [Emendáltuk.]

¹⁷³ AADTA [A szerepnév rövidítését a forrásként használt 1725-ös passió alapján feloldottuk (és sorszámossal láttuk el). Ott *Luxuriosus* az elkárhozott lélek, ezt elhagytuk.]

¹⁷⁴ Mely gyorsan hallottam, hogy semmi latásni [A sort a forrásként használt 1725-ös passió alapján emendáltuk; vö. *Ferences iskoladrámák* I., 271.]

¹⁷⁵ [A margón olvashatatlan rövidített instrukció; ez a forrásként használt 1725-ös passióban: *adducit Gulosum*; vö. *Ferences iskoladrámák* I., 271.]

¹⁷⁶ bőrt [Emendáltuk.]

ANIMA DAMNATA QUARTA¹⁷⁷ (*ad Daemonem:*)

Oh, atkozot torok, miattad pokolba,
Telhetetlen gyomor ereted nagy kinba,
Kelletik szenvednem a kenkőves toba,
925 Szenvegy teis velem egyenlő parázspan.¹⁷⁸

DIABOLUS QUINTUS

Itt vagyon az is, aki telyes eleteben¹⁷⁹
Nyughatatlankodot *a nagy irigysegeben*,¹⁸⁰
Nem lehetet velle senki egyessegre,
Mindeneknek jóván irigy volt elteben.

LUCIPER

930 En is arra nezve, hogy a Menyországba,
Istent űlni lattam legfelsőbb tronusba,¹⁸¹
Elnem szenvedhetem szivem fajdalmaban,
De mit nyerék velle nyakam szákattába.

935 Mivel az irigynek az a természete,
Mindenkor maganak, hogy job részt vehetne,
Alabb valo masnal, senkinel ne lenne,
Hanem mindenekbe kedvere elhetne.

940 Innen hogy soha őne panaszozkodhassék,
Masok kenye fölőt neki tób adassek,
A szive mingyarást negy fele vagassék,
Az után ő maga toban taszitossék.¹⁸²

ANIMA DAMNATA QUINTA¹⁸³ (*ad Daemonem:*)

945 Boldogtalan sorsa az irigy embernek,
Kinek élteben is győtreleme szivenek
Soha meg nem szűnik, bizsónsága ennek
Én vagyok, most *penig* mint fizetnek.¹⁸⁴

¹⁷⁷ AADTA [A szerepnév rövidítését a forrásként használt 1725-ös passió alapján feloldottuk (és sorszámossal láttuk el). Ott Gulosus az elkárhozott lélek, ezt elhagytuk.]

¹⁷⁸ porzspan [Emendáltuk. A másoló rosszul olvasta ki. A forrásként használt 1725-ös passióban: *porazspan*.]

¹⁷⁹ [Az *az is* beszúrva a sor fölé.]

¹⁸⁰ telyes eleteben [Másolási hiba. A forrásként használt 1725-ös passió alapján emendáltuk.]

¹⁸¹ Isten [Emendáltuk.]

¹⁸² o [Emendáltuk.]

¹⁸³ AADTA [A szerepnév rövidítését a forrásként használt 1725-ös passió alapján feloldottuk (és sorszámossal láttuk el). Ott Invidus az elkárhozott lélek, ezt elhagytuk.]

¹⁸⁴ [A másoló nem tudta kiolvasni, mi sem; a forrásként használt 1725-ös passió alapján emendáltuk.]

Telyes eletemben soha nem nyughattam,
Mindenkor más jóvát ostromolni szoktam,
Gazdagságot masnak hogyha én hollottam,
A mint tudom, aztot ottan megatkoztam.

DIABOLUS SEXTUS

950 Pokol fenekere eztet ha taszított,
Meg nem maracz tőlle, az utan meg latod,
Nics hozá hasonlo pokolban, satanyod
Leszen mindőrőke, neked haragosod.

Megvallom igazán, hogy melleje menni,¹⁸⁵
955 Csak igen orozva mertem azt fel kőtni,
Mert igen tartottam, hogy ha eszre veszi,
Meg haragzik, s ottan pofon talal csapni.

Most azert jovallom, hogy magadra vigyáz,
Ennek a leleknek valamikor ne árcs,
960 Ezt hallasz akkoron szőrnyű karomkodást,
Meg ugy lehet, hogy kapsz egy pár nyakon csapást.

LUCIPER

Koszónóm, jo szolgam, a jo tanács adást,
Meg becsúllom őtöt, mind iten a szokás,
Kedve töltesében nem lesz fogyatkozás,
965 Eféle embernél, mert kőny a haragvás.

De megis jovallom, hogy igen orozva,
Ha meleje mehecz neki *sigogatva*,¹⁸⁶
Tep ki a szakallat, de fus el azonba,
Mert feletebb felek, bot szál a hatadra.

970 Ha pedig read tamad, mingyárt kiálcs tolvját,
En mingarást kuldok segitseget, hármát,¹⁸⁷
Fogjátok meg őtöt, hozzátok mint gonoszt,¹⁸⁸
Megtanitom őtöt, mind fogjon dorongot.

¹⁸⁵ igazán [Emendáltuk.]

¹⁸⁶ sigogatva [Emendáltuk.]

¹⁸⁷ harmat [Emendáltuk.]

¹⁸⁸ fogjatok hozzatok [Emendáltuk.]

975 Kössétek meg lanczal kezeit, labait,
Ugyan megverjétek mindenűt a testit,¹⁸⁹
Megtanálta itten kűszkűdű bajnokit,
Nem emeli többsűr senkire karjait.

(*Et adulto ducit.*)

ANIMA DAMNATA SEXTA¹⁹⁰

980 Mit használ énnekem annyit haragunni,
Holot elenben is nem sokakat felni,
Haragomtól lattam, megis csendes leni
Nem akartam hanem mindenel birkozni.

Immar haragugyam, valjon ki fél töllem,¹⁹¹
Karomkodasimmal bár poklot be tölcssem,
Valjon lesze vege, tölleték azt kerdem.

DIABOLUS SEPTIMUS

985 E beszeg elteben nem vala goromba,
Az Istent hejaba mert nem busitotta,
Nemis sokat hajtót az Isten szavára,
Mert nagyobb gongya volt innya pálinkára.

LUCIPER

990 Ha ugyan a dolog, enis amint lehet,
Mást szerzek őneki, nyugodalmas helyet,
A harang fűlebe már nem sokat csenget,
Alhatik mind annyit, amenyit ő szeret.

995 Most azért őneki szép ágyat vessetek,¹⁹²
Derek aljt ő neki arra, hogy ha tezték,
Aztot puskaporral sokkal megtölcsetek,
Feje ala varas bekakót tegyetek.

¹⁸⁹ megverjétek [Emendáltuk.]

¹⁹⁰ AADTA [A szerepnév rövidítését a forrásként használt 1725-ös passió alapján feloldottuk. Ott Iracundus az elkárhozott lélek, ezt elhagytuk.]

¹⁹¹ fel [Emendáltuk.]

¹⁹² agyat [Emendáltuk.]

ANIMA DAMNATA SEPTIMA¹⁹³

O, ha a vilagra most vissza mehetnek,
Lelkemre más gondot bizsonnyal viselnék,¹⁹⁴
Ket szemem nem sokat eczaka alunnek,
1000 Penitentiaban *éjet nappá* tennek.¹⁹⁵

De, oh boldogtalan, midőn a harang szot
Hallottam, a templom eszembe sem jutott,¹⁹⁶
Gyenge testem inkább *ágyba* nyujtozodot,
Az aitatosság nalam unalmas volt.

SCENA SEPTIMA¹⁹⁷

CHRISTUS

1005 JőjeteK en hozzam, kik terhelve vattok,
Es minyajon nalam nyugolmot talaltok,
TerjeteK meg hozzam, kik bűnben uszkaltok,
Minden bűnőtoKtól bocsanatot adok.

1010 Mert a menyországba mocsok be nem mehet,
Senki bűnben *élő* oda el nem erhet,¹⁹⁸
Nem adatik soha bűnősnek az elet,
Hanem kenkövel tűz bünt *öröke* éget.¹⁹⁹

MARIA MAGDOLNA

1015 Jaj, mely igen *várja* lelkem ismérete,²⁰⁰
Szivemet, lelkemet *már* megemesztette,²⁰¹
Ugy tetteK, hogy nem lesz sokaig elete,
Nyomorult fejemnek, sőt lesz *öröke* veszte.²⁰²

¹⁹³ AADTA [A szerepnév rövidítését a forrásként használt 1725-ös passió alapján feloldottuk. Ott Torkos az elkárhozott lélek, ezt elhagytuk.]

¹⁹⁴ bizonyalviselnék [Emendáltuk.]

¹⁹⁵ ejet napa [Emendáltuk.]

¹⁹⁶ a templom eszembe sem jutott [A forrásként használt 1725-ös passió alapján kiegészítettük a sort.]

¹⁹⁷ [A kéziratban ismét Scena septima e jelenet sorszáma. Jeleztük, hogy a sorrenden azért nem változtattunk, mert a dráma jeleneteinek sorrendje messze nem követi a cselekmény logikai rendjét.]

¹⁹⁸ élő [Emendáltuk.]

¹⁹⁹ eget [Emendáltuk.]

²⁰⁰ varja [Emendáltuk.]

²⁰¹ mar [Emendáltuk.]

²⁰² nyorult [Emendáltuk.]

DIABOLUS

Ne félj, vigan lakjal, meg imadkozhatol,
Hogy valsz meg oly hamar ifuságodtol,
Most vagy szép szinedbe, még siránkozhatol,
1020 Tarcs penitentiát, ha meg vénhecz jol.²⁰³

MARIA MAGDOLNA

Tavoszal el töllem már hozszontalanság,
Nem kelesz én nekem többbe rosz tarsaság,
Minden igireted, mert latom, bolondság,
Őrök karhozatra vezérlő csalardság.²⁰⁴

DIABOLUS

1025 Mit tibolygasz, talam meg akarsz halni,
Vagy mint vénaszonok már meguntad élni?²⁰⁵
Teged szép szemeid, tudod, hogy jol hivni,
Frisen vigadoznak, jol tudnak inteni.

MARIA MAGDOLNA

1030 Nem kel már en nékem ati jovalástok,
Nem veszem be többször ati tanacstokat,
Mert a karhozatra esem miattatok,
Hogy ha tovább jarok en meg is utannok.

1035 Nem kel már e nekem a vilagnak jova,
Nem kel már e nékem semmi vigassága,
Fel indulok már én penitentiára,
Ily bűnöst az Isten, hogyha meg halgatna.

ANGELUS

1040 Joremenséggel legy, bizal az Istenben,
Tarcs penitentiát, ne esel kecségbe,
Mert valamely bűnös bizik az Istenben,
El nem hagyatatik az oljan semmiben.

Ne félj, én Leanyom, csak legy igaz hitbe,²⁰⁶
Mert hozá terőket nem veti el Isten,
Sőt inkább őrvend a megterő bűnösön,
Hogy sem kilenczven kilencz régi jókon.²⁰⁷

²⁰³ venhecz [Emendáltuk.]

²⁰⁴ vezelrő [Emendáltuk.]

²⁰⁵ venaszonok [Emendáltuk. A *már* a sor fölé beszúrva.]

²⁰⁶ fel leg [Emendáltuk.]

²⁰⁷ regi jokon [Emendáltuk.]

MARIA MAGDOLNA

1045 El megyek keresni hát lelkem orvosát,
Hogyha feltanalnam én lelkem orvosát.

CHRISTUS

Mely nagy retenetes leszen itiletem,
Nem leszen akoron senkinek kegyelem,
A világ nagy reszit mikor meg rendittem,
1050 Akik megnem ternek, mind pokolba vetem.

Oh, mely nagy vigáság menyországban leszen,
Minden öröm felet valo öröm leszen,
A ki bűneiért itt eleget teszen,
Az olyan menyben is nagy jutalmat veszen.

MARIA MAGDOLNA

1055 Oh, jaj már én nékem, de mit cselekedgyem,
Oh, én bűnös fejem, mely igen vétettem,²⁰⁸
Oh, hogy jelenjek meg előted Istenem,
Kegyelmes teremtőm, legy irgalmas nékem.

SCENA SEXTA²⁰⁹

VIRTUS

1060 En vagyok Istennek az ő öröksege,
Emberekhez küldőt mennyei szencsege,
Hogy ha kinek volna velem egyesege,
Annak az Istennel lenne öröksege.

Kőnyen nem adatom, sammal az embernek,
Mind az által tűrök en baratim lesznek,
1065 Azok is, *ellene* kik mondanak, tesznek²¹⁰
Világnak s ördögnek, minden féle bűnnek.²¹¹

Azért, oh emberek, ugy gondolgodgyatok,
Az én beszédimre ti ugy halgassatok,
Hogy valamint töllem elne szakadgyatok,
1070 Mert más keppen, bizony, ti mind el kárhoztok.

²⁰⁸ ohen [Emendáltuk.] vettem [Emendáltuk.]

²⁰⁹ [E hatodik jelenet *sexta* sorszámmal itt szerepel a kéziratban, így hagyjuk.]

²¹⁰ elle [Emendáltuk.]

²¹¹ fele [Emendáltuk.]

Világ, test és őrdög soha nem nyugoznak,
Sok ezer nepeket töllem el szakasztnak,
Deaz en papjaim adig praedicalnak,
Hogy neha egy kettőt megis vissza hoznak.²¹²

1075 Josagos cselekedet nevem szerent vagyok,
Hirem s dűcsősegem menyen, földön vagyon,
Ám a rut vetkekkel meg nem mocskolodom,
Mert önnön magamban bűnt semmit nem tudok.

1080 Aki sohá nem vét, annak tarsa vagyok,
Ha vét, osztán megtér, mingyárt mellé álok,²¹³
Az igaztol soha én el nem szakadok,
Minden szavam igaz, hamissát nem tudok.

1085 Nem vagyok en kevely, fősveny vagy parázna,²¹⁴
Irigység, torkosság nincsen bennem soha,
A haragtartasnak nem engedek soha,
Se nem foghat rajtam semmi bűnnek modgya.

1090 Test, világ, az őrdög az ellensegeim,
Elvonnyak mellőlem sok szép gyűjtemenyim,
De ugyan maradnak még kevés hiveim,
Kikben vadnak nekem nagy gyönyörűségim.

Kiket mivé lenni titeket ismerlek,²¹⁵
Azért mellém mostan ide gyűjtőtélek,²¹⁶
Buzgo szeretettel felejobb intelek,
Hogy ne engedgyetek en ellensegimnek.

MUNDUS

1095 Latatok, a Virtus magat mint hantatá,
Ő három emberit ugyan batorgata,
Mellem ne álljanak, valobo unszola,²¹⁷
A többbit peniglen eleget ő hívá.

²¹² hoznák [Emendáltuk.]

²¹³ havét [Emendáltuk.]

²¹⁴ parazna [Emendáltuk.]

²¹⁵ mive [Emendáltuk.]

²¹⁶ mellem [Emendáltuk.]

²¹⁷ ajanak [Emendáltuk.]

- 1100 Ugyan dicsekedek, kedves szolgálival,
Kiket gyűjtőt hozza nem küs erővel,
De en mit kerkedem az en szolgálaimmal,
Kinek az ő szama egyenlő fővennyel.
- 1105 Ugy hogy én nepemet elé nem hozhatom,
Mert hogy világ vagyon mind enyimé, tudom,
Bator akarnam is, el nem tagadhatom,
Hogy minden emberem hatalomba tartom.
- 1110 Ha Virtus artatlan, tudok en bűnt tenni,
Tudok kevelykedni, s erőszakot tenni,
Tudok irigykedni, s arvat nyomorgatni,
Sok szabadsagomot megnem szalathatni.
- Azért minden nepek fejet hajtnak nekem,
Mert az ők szajokot nem tartom én féken,
Kikben bizon en is most győnyörködhetem,
Velek a jövőndőt ha felejtethetem.
- 1115 De Isten büntesse papok s csuklyasokat,²¹⁸
Addig kialtozzák poklot, Menyországot,
És a mi meg nagyobb örőkevalóságot,
Hogy én nepemiben neha teznek gátot.
- 1120 De mit busulodom, vagyon ket pajtasom,
A test és az őrdög, hát nem vallom károm,²¹⁹
Mert altalok őket mind hozzám huzhatom,
S akoron betelik minden kevanságom.
- (*Accedit Diabolus et Caro.*)
- 1125 Igen jól jöttetek, ket hűtős őrceim,
Hajatok en nekem keserves panaszim,
Nemely dolog miat vadnak busulásim,
Kerlek, hogy legyetek mindenkor tanacsim.
- CARO
- 1130 Ha mit feltalalok te segedelmedre,
Igaz, en esküszöm a nagy Jupiterre,²²⁰
Mindent fel keresek te ellensegedre,
S jarok teljességgel az ő veszeljere.

²¹⁸ pakok s tyukjasokot [Másolási hiba, vagy szándékos szórontás! Emendáltuk.]

²¹⁹ hat karom [Emendáltuk.]

²²⁰ eszkűsom [Emendáltuk.]

Semmit ne fely, világ, mert meletted leszek,
Ezermesterseggel sokokot raveszek,
Ahol nem gondolnád, ottan is bűnt teszek.²²¹

1135 Mert en leg kozelebb vagyok a lelekhez,
Azért miattam van kőzelebb veszeljhez,
Valamit akarok, mindent viszek veghez,
De te, sem az őrdőg nem ferhettek ehez.

1140 Nekem minden renden nagy hatalmam vagyon,
Egyűt uralkodom szegenyen, gazdágon,
Sokszor szégyent ejtek aitasokon,²²²
Emberkedgyűnk világ, hát mi keten batron!²²³

DIABOLUS

1145 Világ és Test, hallám, miről beszélgettek,²²⁴
De hejaba nektek minden mestersegtek,
Mert én nállam nélkül veghez nem vihettek,
Semmit e vilagra, nincs arra erőtök.

En vagyok ti nektek örökös Uratok,
Valamibe vattok, az töllem kaptatok,
Sokra vagyon, hallam, a ti szandekotok,
De ha én nem leszek, mind bele marattok.

1150 Mert tegedet, világ, csak hamar meg vetnek,
Barsony köntös heljet zsákokba öltöznek,²²⁵
Nagy uri nemzetek klastromba be mennek,²²⁶
És holtokig ottan szolgálnak Istennek.

1155 Teged penig oda be nem bocsatanak,
Hát keves hoszna van kivankozásodnak,
Igy szűkség magadot mondgyad vak szollonak,
Hajcs fejet, király, szamos barátomnak!²²⁷

²²¹ otta [Kiegészítettük.]

²²² szegent [Emendáltuk.]

²²³ batya [Emendáltuk.]

²²⁴ halam [Emendáltuk.]

²²⁵ sakokba [Emendáltuk.]

²²⁶ nemzetek [Emendáltuk.]

²²⁷ helcs [Emendáltuk.]

1160 Te is, nyomorult Test, csak hamar ellankacz,
Egy keves bőjt miat talpadon se alhacz,
Azert temagadnak mit tulajdonithacz
Bűnős romlasban, job inkab, ha halgacz.

LUCIPER

En vagyok Luciper, keveljség Istene.

MAMMON²²⁸

En vagyok a Mammon, gazdagság Istene.²²⁹

JUPITER

En vagyok Jupiter, minden bűn Istene.²³⁰

BELZEBUBB

1165 En vagyok Belzebubb, torkoság Istene.²³¹

ASMODEUS

En en Asmodeus, bujaság Istene,
Vilagnak és testnek Ura és vezere,
Minden bűnősőknek csaloja, s vesztője,
Poklokra vivője, s öröke győtrője.

1170 Nem szeret it engem senki e világon,
Megis mind bolondok, meg alanak szomon
Emberek, és kapnak, mikeppen hal horgon,
Ugy, hogy meg magam is csudalkozom *azon*.²³²

MUNDUS

1175 Hej, be reg már várlak, kedves viragocskam,²³³
Hogy felnevedgy, csak alig varhatom,
Az én fiam lesze, azt tudni kevanom,
Mond meg sietseggel, mert jodot akarom.

1180 Edes atyad neked akarok én lenni,
Sok szép gazdaságot teneked szerezni,
Uri méltóságot tisztsegekbe tenni,
Tegetet, csak sies engemet követni.

²²⁸ Amamon [Emendáltuk.]

²²⁹ Amamon [Emendáltuk. A sor utáni aláhúzott 2 számot nem tudtuk értelmezni, elhagytuk.]

²³⁰ [A sor utáni aláhúzott 3 számot nem tudtuk értelmezni, elhagytuk.]

²³¹ [A sor utáni aláhúzott 4 számot nem tudtuk értelmezni, elhagytuk.]

²³² [Az *azon* szóval kiegészítettük.]

²³³ mar varlak [Emendáltuk.]

ADOLESCENS

- 1185 Minden országokba vagyon sok meltság,
Külőmb, külőmb féle rendbeli Uraság,²³⁴
Hadi vitezek közt sok szép kapitanság,
Akikis engemet varnak, nem hazugság.
- Azért én lakasom leszen illyenekkel
Örömet udvarlok, e féle rendekkel,²³⁵
Mert kedvesebb nalok, szep ifi legénnél,²³⁶
Tudom, hogy semmi nincs a jeles viteznel.
- 1190 Fejedelmi udvart ikesit ily személy,
Uri palotakot nem szál meg [...],²³⁷
Neked ottan oljan, aki merő fekély,²³⁸
Hanem ki ily csinos, az kedves mindennel.²³⁹
- 1195 Ez világon nekem örök boldogságom,
Sok gyönyörűségben elni it kevánom,
Minden örömt mulatsagba tartom,
Sok elmetőresbe magam nem farasztom.
- 1200 Mi hoszna világon elni szomorkodva,
Mert ha ötöt, hatot úthet a nagy ora,²⁴⁰
Akor ügyekezem, mikent musikasra,
Viheessem magamot tanczolo dámákra.²⁴¹
- 1205 Nekem most az údó bizony azt jovalja,
Hogy most a míg vagyok iffiuságomba,
Magam ne vegyissem, akik sok bosulásba,
Mert meg emesztene, mint vasat a rosda.
- Bolondság busulni, s magat emeszteni,
Aki sokat busul, meg kezd az örúlni,
Az után senkinek nem fog ő tetszeni,
Job a vigaságban tehat őrvendezni.

²³⁴ fele [Emendáltuk.]

²³⁵ fele [Emendáltuk.]

²³⁶ legennel [Emndáltuk.]

²³⁷ [A sor végén olvashatatlan szó.]

²³⁸ főkély [Emendáltuk.]

²³⁹ a [Emendáltuk.]

²⁴⁰ ötöt hatót [Emendáltuk.]

²⁴¹ damakra [Emendáltuk.]

1210 Vigyázd, tehát mostan oh, en edes szivem,
Felekesített gyenge, karcsu testem,
Hogy masokis lassak én fris öltőzetem,
Ha még szeb volna is, nem volna kár nekem.

VIRTUS

1215 Oh, te gondolatlan, goromba ifiu,
Mire vive teged a nagy alnoksagu
Világ, hat nem tudtad mel nagy csalardsagu?
Tud meg, hogy ő leszen karhoztatod!

1220 Elmúlnak mindenek, tudod bizonyosan,
Oly hamar mind a tűsz, s tited meg fojt titkon,
Az halal siet minden modon,
Mikor nem gondolnád, megtikaszt utadon.

1225 Most még űdőd vagyon, míg élsz ez világon,
Szolgálj Istenednek, ne halasz hosszason,
Megmutátta hozád kedvét irgalmason,²⁴²
Csak intésem ved be, járj az igaz úton.²⁴³

ADOLESCENS

Meg untad életed, most azért praedicálsz,
Hogy en is meg unalmába bizon nem kapsz,²⁴⁴
Mert eletbe világon te is velem mulathacz,
Másként en nem banom, estig is, ha ugrosz.

1230 Erigy, meny dolgodra, te vilagnak csufja,
Mert az iljen embert világ meg utálta,²⁴⁵
Én penig ő neki tetzem, mind virágja,
Kerti violak kőzt felnőt szep rosaja.

CARO

1235 Nemes és nemzetes urfi, semmit velle
Ne gondoj, s ne halgas szóbeszedere,
Hanem inkab tekencs szep, fris termetedre,
Minden viragokkal ekesebb testedre.

²⁴² kedvet [Emendáltuk.]

²⁴³ jár [Emendáltuk.]

²⁴⁴ unyamaba [Emendáltuk.]

²⁴⁵ utalta [Emendáltuk.]

DIABOLUS

1240 Gyalazatot tennel Uri nemzeteden,
Kapván a nyomoru, sonyoru eleten,
Azon bizony meltán csudalkoznak minden,
Azt tartana, hogy te nem vagy most eszeden.

Sok szep josagodat, és kedves anyadot,
Nem sajnálnad e, kerlek, szerelmes annyádott,
Vesd ki az elmedből illijen bolondsagott.

VIRTUS

1245 Ki [...] it a földön, tudod jól a halál,²⁴⁶
Talan az gondolod, téged meg nem talál?

ADOLESCENS

1250 Ugy, de való-e a, hogy meg kelyen halnom,²⁴⁷
Bizony, ha azt tudnam, vagyon abba modom.²⁴⁸
Talam tanacsodat job volna fogodnom,
De hogy hogy én elűzzem az én gazdagsagom.

VIRTUS

Nagyob gazdagságot neked Menyországba
Adott Ur Isten, de ez allopotban²⁴⁹
Sokaig ne maragy sok undoksagidban,
Tarc s poenitentiat, míg elsz e világban.

ADOLESCENS

1255 Jo volna, barátom, a paenitentia,
Nem szoktam én ahoz, hanem urasagra
Szült engem az Anyám illyen meltosagra.²⁵⁰

VIRTUS (*novissimae representationis:*)

1260 Iffiju, emlekezzel meg eleted vegezől,
El ne feletkezzel a te Istenedről,
Tud meg, hogy a halál maj teged meg kerül,
És pokolba taszit talam ma vendegül.

²⁴⁶ [Olvashatatlan szó.]

²⁴⁷ valoe [Emendáltuk.]

²⁴⁸ aba [Emendáltuk.]

²⁴⁹ adat [Emendáltuk.]

²⁵⁰ Anyamillyen [Emendáltuk.]

- Ember vagy, es meg ugyan elsz ez életben,
De mire s miképpen, vened ha eszedbe,
És jól megvizsgálád te magad szivedben,
1265 Talam te más utat venel ma elődbe.
- Hogy minden embernek egyszer meg kel halni,
Elvegeződöt, és öröke élni,
Ezen a vilagon nem lehet maradni,
Egy szoval senkinek, mert mind el kel menni.
- 1270 Pelda legyen neked a fejer koponya,
Ember volt és meghalt, de azt Isten tudgya,
Mikeppen kel, s mikor, azért ő azt mondgya,
Ugy véts, ifju, honap meg halsz, vagy ma.²⁵¹
- 1275 Halal után, tudod, itilet következik,²⁵²
Amelybe eleted nyilván, hogy ki tetzik,
Vagy jó, vagy keserves sententia hallatik,
Vagy job, vagy bal fele lelked elvitetik.
- 1280 Hogy ha eletedben Istennek szolgaltal,
Parancsolatitol hogy ha nem tavoztal,
Vagy atal ellenben hivalkodo voltal,
Tud meg, hogy az Isten erőssen megrostál.
- 1285 Szod és gondolatid cselekedetiddel,
Illyen koponával igaz itilettel
Megitili Isten, meljik bőv mertekkel,
Feljül halattatik, az szerent rendel el.
- Hogy jobban megfoghasd, nezzed e karikat,
Ugy vélem, hogy nem csak ennek szakodottyat,²⁵³
Öröke valosagnak ekent elfogásat
Nem éred el soha, bar ves aritmetikat.²⁵⁴
- 1290 Ezer meg ezeret, s ezerni ezeret,
Irj ehez egynehany milioni ezeret,
De ted le eszedet, mert meg sem kezdetett,²⁵⁵
Hát miért nem jobitod ate eletedet?²⁵⁶

²⁵¹ vecs [Emendáltuk.]

²⁵² [A sor mellett a margón *Pre v2* rövidítés, nem tudtuk értelmezni.]

²⁵³ velem [Emendáltuk.]

²⁵⁴ ered [Emendáltuk.]

²⁵⁵ ezedet [Emendáltuk.]

²⁵⁶ hat [Emendáltuk.]

ADOLESCENS

1295 Retenetes dolog, amit ti mondotok,
Dobog az en szivem, es alig alhatok,
Ha így van a dolog, mas utra indulok,
Cifra öltözetet zsakra változtatok.²⁵⁷

1300 Mi haszna világon vigaságban elni,
Ejet napra tenni, szuntelen *tobzódni*,²⁵⁸
Ha ez után nekem meg kellett halni,
Lelkemnek ezekért, ha elkel karhozni.

1305 *Távol* legyen töllem a világi hivság,²⁵⁹
Tavozzek el töllem a testi nyajasság,
Mert ezket követi öröke valóság,
És a retenetes pokolbeli rabság.

(*Hic valedicit Mundo.*)

SCENA SEPTIMA²⁶⁰

MARIA MAGDOLNA

Meltosagos agbol vagyon eredetem,
Magdalon varossa az en öröksegem,
Mindeneknél kedves, szép, ekes termetem,
Rosához hasonló mosoljgo, szép színem.

1310 A kedvemre élék én meltosagomba,²⁶¹
Fel s alá setalok a szép palotakban,
Gyönyörűségemben elek e világban,
Eletemet töltöm kedves nyajaságban.

1315 Ily fris, kis aszszonnak tenkentetes [...] ²⁶²
Job azért az üdöt kedvere tolteni,
Fris gavallérokkal szepen mulatozni,²⁶³
E kedves világot vigságban tolteni.²⁶⁴

²⁵⁷ sakra [Emendáltuk.]

²⁵⁸ tószodni [Emendáltuk.]

²⁵⁹ tavollegyen [Emendáltuk.]

²⁶⁰ S.7. [*Scena septima* rövidítése a margón Maria Magdolna Mn-ként rövidített szerepneve előtt; ezen nem változtattunk. A másoló vagy eltévesztette a sorszámot, vagy valóban a hetedik jelenet kiegészítéseként írta.]

²⁶¹ élék [Emendáltuk.]

²⁶² [Olvashatatlan.]

²⁶³ kavalerothal [Emendáltuk.]

²⁶⁴ vilago [Emendáltuk.]

Biszonyosan mondom, jó nekem a világ,²⁶⁵
Kiben batorsággal élek, mind a virág,
1320 En szívemen nagyon igen nagy vigaság,
Tollem tavalozzal el minden szomorúság.

Most jó egészben lattyatok, én élek,
Jól tudom, holnap is ezen keppen leszek,
Iffiu szemeljekre örömet tekintek,
1325 És az én konyhamon nagy frissen főzetek.

ANGELUS

Tudodé, a világ mely hamar elmúlik,
Egy szempilantásban tűztől emeztetik,
És mi keppen a fűst, hamar elenyeszik,
A te életed is e keppen változik.

MARIA MAGDOLNA

1330 Nekem semmi gondom most nincsen ezekre,
Egy kevéssé élek azért én kedvemre,
Nincsen semmi gondom szomorú életre,
Ezután is gondom lehet megterésre.

MUNDUS

1335 Moston bizvást eljedsz a te világot,
Soha hátra ne hagyd ruhaidot,
Minden felől szépen csinogasd magadot,
Ugyan csak mulásod ifuságodot.

1340 Lám gyönyörűséges, ékes leány vagy,
Az egész világon te híred igen nagy,
A szépen járásban semmit hátra ne hagy,
Ez világotól, kerlek, soha el ne maragyd.

MARIA MAGDOLNA

1345 Vigán élek, nincsen semmi nekem gondom,
Távol legyen tóllem minden busulásom,
Most foy, látom, jobban az én vigaságom,
Csak szép nyajaságra nagyon kívánságom.

²⁶⁵ bizonyomoa [Emendáltuk.]

ANGELUS²⁶⁶

Oh, mely nagy győtreelmet készítették neked,
Hogy ha el nem hagyod e hitván eleted,
Egy a szeretettől, azért kerlek teged,
Tarcspoenitentiát, szolgáljad Istened.

1350 Az Úr Isten, higgyed, igen retenes,
Kemény itilete és igen felséges,
Akkor tekintete nem leszen kegyelmes,
Ime, ki megmondhatsa, mely igen felelmes.

1355 Jaj, ki utalatos a hitván kevelység,
E világi ocsmany, dagaljos, nekedség,
Ki miat elvesze emberi nemzetseg,
S minyjokra szalla szernyű keserűség.²⁶⁷

MARIA MAGDOLNA

1360 E világ, ugy latom, azokat szereti,
Akiknek leg cifrabb az ő öltözeti,
Mindeneknek kedvet oljan ember tölti,
Nekem a szerencse sok jóvát igiri.

ANGELUS

1365 Ne véljed azért, te vilagnak leánnya,²⁶⁸
Gonosz kevelységnek iszonyu hajlekja,
Hogy teged vigyenek ezek palotakra,
De kimondhatatlan iszonyu kenokra.

Szolgaid helyet más szolgaid lesznek,
Akik semmi kedvet te neked nem tesznek,
Teget retenes kenkővel fűstőlnek,
És tűzes vashorgot az orodra ütnek.

1370 Elsőbben Luciper neked kezéd fogja,
Mively kevelységnek első inditoja,
Ennek szegény voltat nincs, ki megalkossa,²⁶⁹
Ó, szegény lelket, mely nagy kin furdalja.

²⁶⁶ An [A rövidítést feloldottuk.]

²⁶⁷ minyjokra [Emendáltuk.]

²⁶⁸ véljed [Emendáltuk.]

²⁶⁹ szgyeny [Emendáltuk.]

1375 Olyan a kevelység, mint amaz rut sarkany,
Avagy mind a siro és rivo orozslány,
Mivel nem adatik elene talalmány,
Hogy retenetesen ő pokolra nem hány.²⁷⁰

MARIA MAGDOLNA

Haj, be megretente ennek engem szava,
Ha kenkőről meg nem menthet világ jova.²⁷¹

CHRISTUS

1380 Mivel hogy az őrdög elsőben vétkezék,²⁷²
Kiért menyországból rutul ki vettetek,
Pokol gyotrelmere sententiazzaték,
Hogy ot mindörökön öröke kenlodgyek.

1385 De tudván ő aztot, hogy soha haragját
Máskent ki nem tölti Istenen boszuját,
Hanem, ha Adammal etet tiltot almát,
Melyet vegbe vivén már tartya, mind rabját.

1390 Ugy annyira, hogy mar emberi nemzetet
Sok ocsmany vétkekben epen el temetet,
Vilagot és testet maga melle ő vet,
Kikkel menyorszagból, mint kirekesztetet.²⁷³

1395 Jöttem evilagra a bűnös emberert,
Azen dicsosegem ennek mencsegeert,
Atyamnak orszagat szep szabadcsagaert,
Elhadtam vilagnak draga valcsagaert.

En szabaditoja leszek mind azoknak,
Kik bűn kötelevel megkötozve vadnak,
Test, világ es őrdög tomleceben laknak,
Hogy eben öröke maradgyanak.

1400 Jöjjetek Judas, Janos, Jakab, iziben menyetek,
A varosba nekünk hazat keressetek,
Ahol veg vacsoram legyen tú veletek.

²⁷⁰ hany [Emendáltuk.]

²⁷¹ methet [Emendáltuk.]

²⁷² vetkezek [Emendáltuk.]

²⁷³ Kikel [Emendáltuk.]

JUDAS

1405 Jonapot tűnektek, minyajan, jo gazda,
Ama mesterünknek aza kivansaga,
Hogy tenalad legyen vegsó vacsoraja.

ACHOTRELINUS[?]²⁷⁴

Hogyha ugy teczik, neki bizony, en nem banom,
Amint parancsolja, ugy legyen, mert tudom,
Csendes bekesegben leszen az en hazam,
Joni meltoztassek, enis keszen varom.
1410 Alacson voltomot ugyan én jól tudom,
Mindaz által örömet hazamot ajallom,
Csak tessék maskeppen en bizony nem banom.

JACOBUS

Kaptunk, Uram, hazat s alkalmatossagot,
Melybe vegezhettyúk batron vacsorankott.

CHRISTUS

1415 Minyajan mennyünk el, hát ahoz a haszhoz,²⁷⁵
Ne maradgyon senki, hanem vacsorahez
Keszicse ő magat, minden meltan ahoz.

ACHOTRELINUS[?]

Bekeseg tűnektek!
Keszen vagyok, Uram, parancsolatodra,
1420 Hazam es asztalom, ahol kúl a konyha,
Es ahol szükségesez tú vacsoratokra.

CHRISTUS

Kedves tanitvanyim, ma egy közülletek
Engemet el arul, tú pedig elmentek,
Es engem egyedül sidoknak engettek,
1425 Mert nagy epen nektek a tu felelmetek.

De job let volna annak soha meg nem születni,
Hogy sem ő mesteret el akarna adni,
Es így mind *örökkön* öröke karhozni.²⁷⁶

²⁷⁴ [A szerepnév olvasata bizonytalan; fiktív figura.]

²⁷⁵ ahat [Emendáltuk.]

²⁷⁶ őkökkon [Javítgatva; emendáltuk.]

JOHANNES

1430 Én, János, tegedet hogy arulhatnalak,²⁷⁷
Kitől elmaradni soha nem akarok,
Sőt, ha szűkseg hozza, teveled meg halok,²⁷⁸
Jól lehet kisebbik tanítványod vagyok.

PETRUS

1435 De az en szívemnek vagyon nagy banattya,
Ha *meg nem* tudhatom, kilesz árulod ma.²⁷⁹
En el nem arulak, ki szüből szeretlek,
Inkab avilagon mindenűt hirdetlek.

Isteni voltodba örökke dicsirlek
hatalmadban teged, ki mindenkor féllek?

JACOBUS

1440 Tavul legyen tőlleem ollyasat gondolgodni,
Annal inkább a rut fertelmes tagadas,
Atkozot [...] leszen, kiből az arulas²⁸⁰
Eredt Mesterűnkre, jó ki fondorkodas.

Nem lesz az, hogy egy oraig elyen,
Ki mesterűnk ellen illyen vetket teszen.

ANDREAS

1445 Inkab keresztfara előb en fel megyek,
Hogy sem tagadasra dagadni en merjek.
Mert ugy nyilván tudom, öröke elveszek
Boldog menyorszagból soha részt nem veszek.

1450 Hat te aszt irdemled, oh, edes mesterűnk,
Ate jovoltodert így megveszűnk.

²⁷⁷ Enjanos [Emendáltuk.]

²⁷⁸ sottha [Emendáltuk.]

²⁷⁹ megnem arúlodma [Emendáltuk.]

²⁸⁰ [Olvashatatlan.]

THOMAS²⁸¹

Hitem nelegyen, hogyha megtagadlak
 Ki *Isten* fianak, *Tamas*, hiszlek, vallak,²⁸²
 Mert ha est cseleksem, ördög rabja vagyok,
 Ő kelepcejeben en nyakul akadak.

1455 Inkab sieccségel mingyart it e helyben,
 Hogysem asz miveljem edes mesteremel.

JACOBUS MINOR

Elbagyadam, hogy szavad hallottam,
 Kisseb Jacab neked, ki hiv szolgadvoltam,
 Illyen vetkes dolkot hogy is gondolhattam,
 1460 Ki magamot epen neked adtam.

Ezeket en eppen nem is halgathatok,
 Aki toerettet meghalni akarok.

PHILIPPUS

Nem tagad meg teged Fülöp, jó mesterem,
 Lelkemet kockara vetni, mert nem merem,²⁸³
 1465 Inkab felsegedet mindenüt hirdetem
 Az egész vilagon nevedet dicsirem.

BARTHOLOMAEUS

Ha akarnalak is, kerlek, mivel teged
 Tudnalak arulni, kinek nincsen vetke?
 Börömöt bőrödert inkab en *le* veszem,²⁸⁴
 1470 Kinek ajutalmat mennyekbe elveszem,

Hogy sem emagamat a vétekre ejcsem,
 Keszebvagyok inkabb, nagyot cselekeszem,
 Atkozot leszen az, valaki mesterem
 Verszivo sidoknak keszire keritti.

MATHEUS

1475 *Ki* tagad meg tegedet, en idvessegem,²⁸⁵
 Kibe helyheztetem *mátol* remensegem,²⁸⁶
 Ha teged mególnek, ki leszem mesterem?
 Keserűségemben ki vigasztal engem?

²⁸¹ Tomas [Emendáltuk.]

²⁸² is tamas [Emendáltuk.]

²⁸³ [A *vetni* a sor fölé utólag beszúrva.] nemmerem [Emendáltuk.]

²⁸⁴ en veszem [Szótagszám miatt emendáltuk.]

²⁸⁵ Kitagad [Emendáltuk.]

²⁸⁶ mato [Emendáltuk.]

1480 Inkab enis veled kész vagyok meghalni,
Minthalalig veled végig megmaradni.²⁸⁷

SIMON

Kinoknak tabori bator enram jojenek,
En meg nem tagadlak, Simon, sőt dicsérlek²⁸⁸
Tegedet, egyedül tudod, hogy ismerlek,
Igaz utra vivő kedves mesteremet.

(*Hic Diabolus intrat.*)

JUDAS

1485 Azert csudalkozom, oh, en edes mesterem,
Mit gondolsz, en voltam ilyen ketes egyén,²⁸⁹
Tadeus, te tudod, hogy meg nem tagadlak,
Sőt, Istennek lenni mindenkor meg vallak.

1490 Mert en bizonyosan világ változának,
Tartalak tegedet igaz messiasnak.
De kerlek tegedet, illy velekedesed
Envellem nelegyen, sőt ismert hivedet.

CHRISTUS

Aki ezen talba velem kezit martya,
Az arul el engem, ime lelkem lattyá.

ADOLESCENS

1495 Itvan a kontosom, kiben kevely voltam,
Edes Istenemet sokszor megbantottam,
*Felebaratomat megbotrankoztattam,*²⁹⁰
Ne engedte volna Isten soha latnom.

1500 Edes *zsákom* telesz már ennekem hazam,²⁹¹
Hidegben, melegben, esőben, ottalmam.
Ejeli napali csúfos derekajom,
Amig e vilagon itten nyomorkodom.

²⁸⁷ végik [Emendáltuk.]

²⁸⁸ dicsérlek [Emendáltuk.]

²⁸⁹ egyén [Emendáltuk.]

²⁹⁰ Telebaratomat [Emendáltuk.]

²⁹¹ sagom [Emendáltuk.]

Szerelmes mesterem, tanics megengemet,
Hol kivanod tőlem, teszem eletemet.
Rendely, kerlek, olyas alkalmas helyet,
1505 Hogy en soha többbe nelathassak embert.

PRAEFECTUS²⁹²

Igenis rendelek, oh edes fiacskam,
Lade amaz erdot, oda menyel gyorsan,
Maradgy ott, amig elsz te alhatatoson,
Meglátod, hogy ott lesz neked paradicsom.

(Ita abit Adolescens.)

1510 Oh, edes barlangom, te pedig szállasom,
Te benned Istenem szolgálni akarom,
Telyes eletemben mesterem imadom.

PRAE[FECTIONUS?]

Oh, edes Istenünk, hálát adunk neked,²⁹³
Test, világ, ordognek hogy őtet nem engetted,
1515 Hanem tenmagadnak őtet elrendelted,
Viselj gongyat minap, mert bizonyal tudom.²⁹⁴

JUDAS

Higyetekel, penzet kezetekben adom,
Melyik legyen, nektek őtet megmutatom.
Midőn az orczajat neha megcsokolom,
1520 Ő lesz, csak fogjátok, eletemre mondom.²⁹⁵

Deminek előtte mű ahoz készüljünk,
Szugseg jelen legyen jeles vitez velünk,
Had foghassunk mingyart, kezünk rea tegyük.

CHRISTUS

De teis, Péter, kakas szozat előtt²⁹⁶
1525 Harom szor tagadcz meg ellensegim elot.

²⁹² [A lapszélen csak egy PRAE rövidítés van, feloldása bizonytalan.]

²⁹³ halat [Emendáltuk.]

²⁹⁴ viselj [Emendáltuk.]

²⁹⁵ olesz fogjátok [Emendáltuk.]

²⁹⁶ ter [A Pé szótag hiányzott, kiegészítettük.]

PETRUS

Szerelmes mesterem, toled el nem valom,
Eletem fogytaig en elnem tavorom,
Te ellensegidel mameg vagdalkozom,
Eretted halallal híd meg, viaskodom.

CHRISTUS

1530 Bizony, mondom neked, hogy minek elötte
Kakas harmat szoljon, esel nagy vetekben.
Maradgyatok most el keves ideig,
Imadkozni megyek, egynihány lepesig.

1535 Atyam, edes Atyam, hogy ha lehetséges,
Mulyék el a pohar, mert igen keserves.²⁹⁷

ANGELUS

Bizal én Istenem, mert a te poharod,²⁹⁸
Örömedre fordul iszonyu italod.

CHRISTUS

Mégis kerlek teged, feleséges Istenem,²⁹⁹
Hogy ha lehetséges, muljek e pohar.

(Christus vadit ad discipulos:)

1540 Kelyetek fel hamar, es könyorogjetekek,
Nehogy kisertetben minyajan essetek.

Menybeli Szent atyam, tekincs meg fiadat,
Kenszenvedesemre küldöt poharodat.

1545 Tavorztással el tollem illy szernyű kinokat,
Mind az által legyen teszent akaratom.

JUDAS *(ad cohortem:)*

Hogy ha keszen vadtok, fegyvert, doronkokot,
Lanczot, koteleket, kardakat hozzatok,
Jele pedig leszen, akit megcsokolok,
Mingyarast kossetek, ő leszen, fogjátok.³⁰⁰

²⁹⁷ mulyekel [Emendáltuk.]

²⁹⁸ enistenem [Emendáltuk.]

²⁹⁹ megis [Emendáltuk.]

³⁰⁰ fogjatok [Emendáltuk.]

CHRISTUS³⁰¹ (*ad discipulos:*)
1550 Alugyatok imar, amedig akartok,
Havelem kevesse nem vigyazhattatok,
Közelget az ora majdon meglattyatok,
Mennyűk elob tehat, majd lattok mas dolgot.

HERODES
1555 Mingyarast mennyetek ezel az emberrel,
A Jesust megfogni szolgak siecscsegelel.

CHRISTUS
Ily nagy sokasaggal, valyon, kit kerestek?

JUDAEI
Nazareti Jesust keresni mű jöttűnk,
Hát ti jarastokba Iesus kerestitek.³⁰²

CHRISTUS³⁰³
1560 Envagyok, s envelem valyon mit miveltek?
Megis kit kerestek, hogy tú kit kerestek?

(*Hic clamant.*)

MIND
A nazarati Jesust!³⁰⁴

CHRISTUS³⁰⁵
Envagyok, megmondam, ha engem kerestek,
Ezeket bekevel tehat ereszettek.

JUDAS
Udvezlegy, rabi, a sidok királja!

CHRISTUS
1565 Judas, miért, kerlek, ate mesteredet,
Csokal el árulod a te Istenedet?³⁰⁶

³⁰¹ [A hiányzó szerepnevet pótoltuk.]

³⁰² hatu [Emendáltuk.]

³⁰³ [A hiányzó szerepnevet pótoltuk.]

³⁰⁴ [A sor az előző sor szélére beszúrva.]

³⁰⁵ [A hiányzó szerepnevet pótoltuk.]

³⁰⁶ orrulod [Emendáltuk.]

JUDAS

Fogyatok csak hamar, vigyétek csendesen,³⁰⁷
Hogy anepek között bojdulás ne essen.
Mas keppen minekünk nagy kárunkra leszen.³⁰⁸

PETRUS

1570 Tartozal, te, Markus odavan az eleted,
Mivel mesteremre emeled a kezéd.

CHRISTUS

Tedvisza fegyvered, Peter, hűveljedben,
Tudode, valaki oltózik fegyverbe,
Fegyverrel vegződik annak azelete.

LICTOR PRIMUS

1575 Mivel nekünk vagyon nagy parancsolatunk,
Ezen ember felől, kit ha meg foghatunk,³⁰⁹
Erössen kőssük meg, parancsolta Urunk,
Had érezze, mivel nem Kiralyuk.³¹⁰

LICTOR SECUNDUS

1580 Probaljuk meg őtet, alnoksag hajlekat,
Míg viszük az Uton domboljuk az notat.

LICTOR TERTIUS

Elhoztuk, kiről parancsoltad, bizonnyal elesen kiadattad.³¹¹

HERODES

1585 Kiralya envagyok egész Sidosagnak,
Terdet hajtnak nekem jeles tartományok.
Ennekem engednek sokfele országok,
Rettegve halgattyak parancsolatomot.

Hát kiralysagomat te miért posztitod,³¹²
Alattam valokot miért partoltotod?
Talan koronamat elvenni kivanod?
Mivel hiveimet magadmelle csalod.

³⁰⁷ vigyek [Emendáltuk.]

³⁰⁸ karunkra [Emendáltuk.]

³⁰⁹ foghatunk [Emendáltuk.]

³¹⁰ eressze [Emendáltuk.]

³¹¹ kidattad [Emendáltuk.]

³¹² hat [Emendáltuk.]

1590 Nem szenvedek olyást, hid el, országomban,
Hiszen töllem nem fűg, míg elek vilagban,
Hogy mas orszagoljon Sidok országaban,
Inkab hiveimet mind gyűjtöm taborba.

1595 Hogy mas birodalman kabdos, kimondotta,
És a jussat masnak bántcsad, ki jovalta,
Meghal az az ember, ki másét elvonnya³¹³
Erőszakkal, tudva masokét praedalja.

1600 Mond meg, honnat vetted bölcsesegedet,
Hol vadnak most, a kik követtek tegedet,
Talam el küldőtted gyűjtni sereget,
Á vagy őkminyajon elhatak tegedet.

CHRISTUS

1605 Az en tudomanyom mindennel van nyilván,
Soha nem szollotam setetben tanyitván,
Miért keres engem, sokak aztot, hanem³¹⁴
Bizonságot tesznek én felöllem szolván.

LICTOR PRIMUS

Hát te, alnok ember, hogy mersz fejedelemnek³¹⁵
Ily nagy álnoksagal szollani, mind ebnek?

CHRISTUS

Baratom, miért versz, ha igazat mondtam,
Vagy tegy bizonsagot, ha roszul szollottam.

HERODES

1610 Mindenekbe nékem szivem kevansága,
Mivel betölt latván az embert megfogva,
Nem felhet semmit ismar a synagoga,
Azért a tanacshoz vigyétek hurczolva.³¹⁶

LICTOR SECUNDUS

1615 Meg fogván ez embert a sidok királyát,
Elküldotte hozad egesz orszagunknak,
S te szabadsagodra hatta ezt a bűnőst,
Hogy itild halalra.

³¹³ a maset [Emendáltuk.]

³¹⁴ [A sort nem tudtuk értelmezni.]

³¹⁵ hat [Emendáltuk.]

³¹⁶ vigyetek [Emendáltuk.]

CAIPHAS

1620 Jól tudom, őneki sokféle suscusát,
Mindenekbe telyes ő nagy alnokságát,
Nemzetségünknek bekeség rontóját,³¹⁷
Mind egy országunknak fel haborítóját.

1625 Hogy kezünkbe esnek, mar reghogy kivantam,
Kevanságom szerint penig hogy meg kaptam,
Talam így fog lenni, inkább én akartam,
Rut halalol hal meg, én azt profetalom.

Azért Izraelnek igaz bölcsvenei,³¹⁸
Most kezünkbe vagyunk ki cselekedeti,
És az hitegető őrdöngős beszédi³¹⁹
Lettek nemzetsegünk majd el szeljeztői.

1630 Mondgyatok meg hát tű, mit csináljunk velle,³²⁰
Hogy ha elbocsattjuk, nagyot veszünk velle,
Ki ki vaxot mondgyon, mit veltek felőle,
Mi akaratumkból had essek ő törbe.

CONSILIARIUS SEXTUS

1635 Ennekem úgy tetszik, hogy bizsionsagokat,
Keressünk elsőbben sokféle tanúkat,³²¹
Egész Izraelben bölcs irastudokat,
Így kaphatunk reá jó módon okokat.

CAIPHAS

1640 Okok nélkül éppen mi nem szűkolkódunk,
Mivel gonosági tölte meg mi földünk,
Bizsionságom leszen ezerni közöttünk.

CONSILIARIUS PRIMUS

Ti hát hamarsággal it legyetek jelen,³²²
Mivel dolgunkba meg kossúk más képpen.

CAIPHAS

1645 Menyetekel, szolgak, bár ugyan sietve,
A kik irastudok egész Izraelben,
Mingyarast jőjenek, mondgyatok eheljben.

³¹⁷ Nemzettyekünk [Emendáltuk.]

³¹⁸ Izraelnek [Emendáltuk.]

³¹⁹ beszédi [Emendáltuk.]

³²⁰ hat [Emendáltuk.]

³²¹ tanokat [Emendáltuk.]

³²² hat [Emendáltuk.]

FAMULI

Igen is el megyünk parancsolatodra,
Eljönnek, jól tudom, te kevénságodra.³²³

1650 Izráél foldenek okos directori,
Külömbkülömbféle okos bölcs venei,³²⁴
Caiphas fő Paphoz hamar törvenyt tenni,
Comparialjatok egy dolgot vegezni.

TESTIS PRIMUS

Erteni akarjuk parancsolatodot,
Nekünk meg beszéljed ate szandekidot,
Ha jól veghez vinni akarod dolgodot.

1655 Ezt mi akarjuk parancsolatodot,
Nekünk meg beszéljed ate szandekidot,
Hajól veghez vinni akarod dolgodat.

CAIPHAS

1660 Régen országunkot ez ember posztittya,
Izrael nepeit *majd mind* el amittya,³²⁵
Magat országunknak kiralyanak valja,
Doctornak s orvosnak magat comendálja.

1665 Mivel e dologban nem mulatozhatunk,
Mert innepnapokra két nap után jutunk,
Ő gonosagirol bizsónságot varunk,
Hogy igaz praesesszel jobban succedáljunk.³²⁶

TESTIS PRIMUS

Mivel királjunknak magat alította,
És föld nepevel magat imadtatta.

1670 Eleg volna ez is, hogy egész világot
Meg fogja itilni, azután sokakat
Pokolra letaszit, így tulajdonitot,
Istenséget magának méltatlan adot.

³²³ [A kézirat itt újra kiírja a Famuli szerepnevet.]

³²⁴ külömbféle [Emendáltuk.]

³²⁵ maj mid [Emendáltuk.]

³²⁶ praesessel [Emendáltuk.]

TESTIS SECUNDUS

1675 Minapis mi nekunk azt hirdeti vala,
Ha samara esik valakinekk kutba,
Nem, de nem szombat nap a kutbol kivonnya,
És így törvényűnköt ő soha nem tarttya.

Mi leg nagyobb penig, a csazár adaját
Meg tiltotta, felsegűnk helyes kivanságát
Felséges Urúnkra fel tátá a száját,
Rutul meg karomla egész orszagunkot.

TESTIS TERTIUS

1680 Nem regen kössegnek e kerkedet azzal,
Hogy let volna Menyben fenyos koronaban.

1685 Te mondottad volt azt fűlűnk hallattyara:
Ki nyujtom kezemet Salamon templomára,
És a kőfalait rontom modgyara,
Ujjobban felrakom aztot harmad napra.

CAIPHAS

Nem hallod, mit szolnak ezek teellened,
És hogy mind vadolnak mindenben tegedet,
Meg kel halnod neked, ha igazak ezek.

1690 Kenszerittlek téged az élő Istenre,³²⁷
Hogy megfelelj nekem az én kérdésémre,
Te vagye Istennek fia, es mi vegre
Jottel orszagunkra s miért szenvedz anyira?

CHRISTUS

1695 Temondad, en vagyok az Istennek fia,
Megismersz te jobban, mikor samadasra,
Eljövendő leszek világot birnia.

CAIPHAS

Karomkodik, karomkodik, mi tetzik it nektek?

JUDAEI

Melto, melto az halalra!

CAIPHAS

De minek elotte az halalra menyen,
Őtöt Pilatusnak eleibe vigyek!³²⁸

³²⁷ elő [Emendáltuk.]

³²⁸ eliben[Emendáltuk.]

1700 E dologgal néki, jól tudom, kedveben
Fogok lenni, velle nagy ismeretsegeben.

Tehat, jó szolgaim, Tű serenkedgyetek,
Ez embert ujollag jól megkötözzetek,
Utzakon hurczolván ugyan meg verjétek,³²⁹
1705 Hurczolván csufólván ne kenyeztessétek.

HERODES

En is azt jóvalom sokaig nekessűnk,
Ket vagy három napot ezzel mi ne kölcsűnk,
Hanem hamarsaggal Pilátushoz külgyűk,
Hogy rea sententiát mingyarást vehessűnk.

1710 Ezen, tudom bojdul fel Sido nemzetség,
Országunkba sohanem lesz bekeség,
Nem erem szívemnek, hogy legyen csendesség,
Miglen el nem vezti ezt egész kösség.

Ezért egy koronat tóvisből fejere,
1715 Csinaljatok mingyárt, mert azt erdemlette,
Mivel, hogy kiraljnak ő magát hirdette.³³⁰

Azutan nadszallat adgyatok kezében,
De elobszór aztot verjetekek fejeben,
Talam meg fordulna goromba eszebe,
1720 Hogy vagyon hatalmam ugy banni ő velle.

CHRISTUS

Hatalmad en rajtam te neked nem volna,
Hogy ha szent Atyámtól nem adatott volna.³³¹

LICTOR PRIMUS

Tudode, barátom, aki kiraly leszen,
Tiszteletet annak az egész nép teszen,³³²
1725 Eleibe menven fő hajtással szépen,
Az utan koronat a fejebe tészen.

³²⁹ verjetekek [Emendáltuk.]

³³⁰ kiraljn [Emendáltuk.]

³³¹ atyamtól [Emendáltuk.]

³³² tisztelet [Emendáltuk.]

1730 Azért e koronát most mi read tesszük,
És hogy ki ne essék, oda jól be verjük,³³³
Nagyobb becsületed úgy leszen mi köztünk,
A nep is úgy fog imádni, mi velünk.

LICTOR SECUNDUS

Mivel kiraljunknak mérte magát tenni,³³⁴
Terd és főhajtással kel őtöt imádni,
Pih, üdvözlegy, Rabi!

LICTOR TERTIUS

1735 Profetald meg nekünk, ki csapot tegedet,
Az után meg hiszem a te beszédidet!

LICTOR QUARTUS

Vah, valoval, be szep kiraly vagy Te,
Igazan, hogy illik ez a nád kezédbe,³³⁵
De had verjem előb aztot a kezédbe.³³⁶

LICTOR QUINTUS

1740 Illyen fizetese lesz olyan embernek,
Ki ellen allot sokak erejenek.

LICTOR SEXTUS

Hallode, barátom, regen mit mondottal,
Most valik meg, ha akor igazat szollottal.³³⁷

LICTOR SEPTIMUS

Nem hiszteke neki, mennyi csudakot tett,
Es Isak, Abraham atyankkal magad let.

PILATUS

1745 Azzal az ferfival, valjon mit akartok,
Hogy oly kegyetlenül őtöt hurczoljátok?
Oly kimitlenül miért rongaljátok,³³⁸
Mi vádolast hoztok ellene? Mondgyatok!

³³³ essek [Emendáltuk.]

³³⁴ mérte [Emendáltuk.]

³³⁵ kezdbe [Emendáltuk.]

³³⁶ merjem [Emendáltuk.]

³³⁷ igazat [Emendáltuk.]

³³⁸ kimitlenül [Emendáltuk.]

JUDAEI

1750 Tud meg azt, jó Urunk, hogy e gonosz tevő
Nem let volna Jesus, a nép hitegető,
Szegény ember leven kiralyság kereső,
Itiletre vonni nem volna illendő.

PILATUS

1755 Hogy ha ellenetek oljan nagyot vétet,³³⁹
Sententia előtt hogy úgy meg vernétek,³⁴⁰
Vigyétek el immar, ati törvénytek³⁴¹
Mit dictal, aszerint őtőt itiljétek.³⁴²

JUDAEI

Meg van parancsolva, mi fejedelműnktől,
Senkit meg ne őllyünk tulajdon fejunktól.

PILATUS (*ad Jesum:*)

Te vagy-e a Sidok királja?

CHRISTUS

1760 Magadtól mondod-e, vagy mások ellenem
Mondottak a felet irigyül ellenem?

PILATUS

Talam azt véled te, hogy én Sido vagyok?³⁴³

(*Pausat modicum.*)

1765 A te nemzetsegek és a fő fő papok,
Hogy ha te ellened excelsust kaphatok,
Attanak kezembe, hogy vetkeid nagyok,
Ugy bánnak teveled valamint akarok.³⁴⁴

Most azért jóvallom, mond meg jó idején,
Mit vettél nekik oly szornyú kevelen?³⁴⁵

³³⁹ vetet [Emendáltuk.]

³⁴⁰ vernetek [Emendáltuk.]

³⁴¹ vigyetek [Emendáltuk.]

³⁴² itiljetek [Emendáltuk.]

³⁴³ veled [Emendáltuk.]

³⁴⁴ bannya [Emendáltuk.]

³⁴⁵ [A kevelen bizonytalan olvasat..]

CHRISTUS

1770 Hogy ha en orszagom innen valo volna,
 Azén ellensegem mellettem harczolna,
 Egynehany millio Angyal kardot vonna,
 Kezedben adotni engemet nem hadna.

PILATUS

 Ha így van a dolog, tehát kiraly vagy te?

CHRISTUS

1775 Az igazat mondod, mert en kiraly vagyok,
 S arra szüllettem, tudgyak az Angyalok,³⁴⁶
 A Profetak ebben jeles bizsónságok.

PILATUS (*ad Judaeos:*)

1780 Hivatalom szerent otót meg visgaltam,
 Cselekedetetót meg examináltam,
 De halalra valo okot nem talaltam,
 Szovaiból otótigaznak allittom.

 Azért a húsvétban, mivel hogy szokástok,³⁴⁷
 Hogy egy gonosztevót ti el bocsatyatok,
 Azért el bocsattom, hogy ha úgy akartok.

LICTOR PRIMUS

 Nem ezt, nem, hanem Barabást!

PILATUS

1785 Fogjátok meg, tehát, megostorozatok,³⁴⁸
 Tővisből koronát mingyarást fonnyatok,
 A fejeben aztot azonnal nyomjatok,
 Mert ilyen koronát erdemel kiraljtók.

1790 Kivanságtok szerent megostoroztattam,
 A ti kiraljtokot meg koronaztattam,
 De mint hogy okot en rea nem tanaltam,
 A halalra otót nem sententiaztam.

 (*Producit in congregatione Christum.*)³⁴⁹

 Ime, az ember!

³⁴⁶ orra [Emendáltuk.]

³⁴⁷ husetban sokastok [Emendáltuk.]

³⁴⁸ fogjatok [Emendáltuk.]

³⁴⁹ [A szerzői utasítás nagyon rosszul olvasható, a rövidítés feloldása bizonytalan.]

LICTOR SECUNDUS

Feszisd meg, feszisd meg őtöt!

PILATUS

1795 De mi gonoszt cselekedet?

LICTOR TERTIUS

Fesisd meg őtöt!

PILATUS

1800 Artatlan véreire, ha úgy szomnyuhoztok,
Kivanságtok szerent ő véle bannyotok,
Vigyétek el, azért is fel akasztatok,³⁵⁰
Semmi vetket benne bizony nem talalok.

ANNAS

Ország decretoma, hogy valaki magát
Isten gyanánt tartya, meg adgya az arrát,
E pedig mind Isten tartotta ő magát,
És Isten fianak hivattatta magát.

1805 Azert hogy a törvény be telyjesitessék,
Annak modgya szerent ma fel feszíttessenek.

PILATUS

Vald meg igyenesen, honnat valo vagy te?

(*Christus silet.*)

Az en kerdesemre, valjon nem szolhacze,
Hogy rajtad hatalmam vagyon, nem tudode?

CHRISTUS

1810 Nem volna hatalmad semmi eletedre,
Hogy ha onnan felyül nem volna engedve,
És annak okaért, aki tekezedbe adot,
Annak nagyobb vetke.

PILATUS (*ad Judaeos:*)

Megis, hogy ha lehet, Jesust el bocsattom.

LICTOR

1815 Hogy ha el bocsattod, a csaszár barattya,
Nem leszesz többbe ő jo akaroja.

³⁵⁰ vigyetek [Emendáltuk.]

(Christus reportatur.)

(Hic denum turba.)

DIABOLUS PRIMUS

1820 Ha azt tudtam volna, hogy Isten fia,
Maga szandekabol magat erre atta,
Soha bizony Judast meg nem csaltam volna,
Sem a Sidók közül nem forgottunk volna.

DIABOLUS SECUNDUS

Hogy ha ezt valaki meg tudna gatolni,
Pilatusnét talam rea tudna venni,
Nem fogna Uranak aztot megengedni,
Nozza, izibe hát ki merne probalni.³⁵¹

DIABOLUS TERTIUS

1825 Megprobalom, hidgyen aztot mingyarást,
Mert sugok fúlebe sokfele jovallást.

DIABOLUS QUARTUS

1830 Haj, haj, mi bolondok immar mire jutank,
Judasnak fúlebe melj bolondul sugank,
Hogy Jesust el adna, a felet jovallank,
Már busulhatunk, oda minden praedank.

Azt remeljuk vala, hogy az egesz világ,
Mi kezünkbe volna a földi kiraljság,
De mar visza nyerte mennyei Uraság,
Oda vagyon töllünk minden fele birság.

UXOR PILATI

1835 Csudalkozom rajta, hogy teis magadot
Verontasra adod te akaratodot,
Hollot semmi okot halalra nem adot,
Istennek, Embernek, senkinek nem vétett.³⁵²

1840 Mi gondod te neked, azzal az igazsal,
Miért szopod vérét a gonosz Sidokkal,³⁵³
Meglásd, mit cselekzel az artatlan Jesussal,
Meg fizeted aztot valaha karoddal.

³⁵¹ hat [Emendáltuk.]

³⁵² vetett [Emendáltuk.]

³⁵³ veret [Emendáltuk.]

1845 Az elmúlt években sokat nyomorgottam,
Amiért csak egy csepet se állítottam,
Mivel különböző dolgokat láttam,
A Christusnak dolgan sokat szomorkottam.

SCENA ALTERA

JUDAS

Példája vagyok én gonosz szavaknak,
Hamis keresetű csalárd férfiaknak,
Én már rabja vagyok örök káromlásnak.

1850 Példája azoknak, kik kárával másnak,
Becsületet nyerni akarnak magoknak,
Világnak kincseifelett e kapdosnak,³⁵⁴
Lesznek meg nyitói poklok ajtainak.

1855 Mind Paradicsomban Adammal s Évával,
Hogy a gonosz Sátán őket az almával,
Megtévesztette ő sugallásával,
A Paradicsomból ki csalta sik szóval.

1860 Így bánok velem is éppen kapással,
Ki paradicsomba verek a Krisztussal,
Mind addig hazuda, míg hazugsággal
Elcsala ő tőle színes családsággal.

1865 Atkozott az óra, melyben fogottattam,
Atkozott a nap fény, kit először láttam,
Atkozott az a nap, melyben meg csalattam,
Édes mesteremet s uramat el adtam.

Most a Fő papoknak, itt vagyok a penzerek,
Veszen el veletek hamis keresmenytek,
Legyen egyik oká lelkenek vesztetek,
Foljon igaz vérért ti hamis veretek.³⁵⁵

1870 Imár hova legyek, Káinnal elmegyek,
De ha az emberek engemet meglólnak,
Tudom bizonyosan, mingyárast meglólnak,
Immár nyugalomat magamnak hol tegyek?

³⁵⁴ kencseni [Emendáltuk.]

³⁵⁵ verért [Emendáltuk.]

1875 El sietek, azért nem hagyom sokára,
Magamot felkötöm egy akasztófára,
Mert az artatlan vér igen for torkamra,
Induljatok azért szanakodasomra!

(Interea se superit Judas.)

ANNAS

1880 Ez a pénz, mivel hogy *vér ára*, elvenni³⁵⁶
Nem szabad, a templom penze közé tenni,
Job ezzel fazekas edényt megvenni,
Melyben idegenek szoktak temetkezni.

JUDAS

1885 Itt van a penzetek, velle elveszetek,
Ne latalak volna, bár soha tűtőköt!

Jerjtek ele immar, keserő Satányim,
Kik az arulásban voltatok Mesterim,
Legyetek vesztetre segítő mesterim,
Az akasztófára keserő szolgálaim.

DIABOLUS PRIMUS

1890 Mit parancsolsz, Uram, immar keszen vagyunk,
Neked holtodiglan mind hiven szolgálunk,
Ha kevanod, magunk teged fel akasztunk!³⁵⁷

Hej, be lassan pilant, Judas, a te szemed,
Ne busulj, mert majd lesz neked könnyebseged,
Az *ágyad* keszen var már pokolban teged,³⁵⁸
Megnyugottjuk ottan lelkedet, testedet.

DIABOLUS SECUNDUS

1895 Tudgyatok, megmondam, hogy a fősvenséggel
Töllem talaltatot szep mesterseggel,
Sok hasznakot teszek mind jó eszközömmel,
Eztet bizonyittom Judás kenyeresselel.

ANCILLA (*ad Petrum:*)

1900 Nem, de nem meg teis azzal az emberrel,
Kit most meg fogtanak, ate mesterreddel,
Az egész varason setalsz vala szeljel?

³⁵⁶ ver arra [Emendáltuk.]

³⁵⁷ [A sor után:] <a kezedre pedig aztot>

³⁵⁸ agyad [Emendáltuk.]

PETRUS

Miért probalsz, hogy nem tucz latni te dolgodhoz,
Én biszom nem tudom, te mostan mit *habogsz*.³⁵⁹

ANCILLA

Biszonyara ez is a nazareti Jesussal vala.³⁶⁰

PETRUS

1905 Az embert, kiről szolsz, biszony nem ismertem,
Ha hirét hallotam, mesze elkerültem.

SERVUS³⁶¹

Ne tagadd, barátom, mert latunk ővelle,³⁶²
Nem, de nem te valal keczemanyi kertben,
Hogy urad megfogok, velünk jovel szembe.

PETRUS

1910 Atkozot en fejem, hogy ha vele voltam,
Higyet el, el ottan en soha nem jartam.

(*Gallus cantat.*)

1915 A most veszem eszre, mely nagyon vetkeztem,
És az en lelkemet bűnnel megterheltem,
Hogymesterem ellen gonoszt cselekedtem,
Mert fogadasomnak eleget nem tettem.

Felfogattamvala, hogy meg nem tagadom,
Az en Christusomat biszonyoson tudom,
Es mindenek előtt mesteremnek mondom,
Ha meg kel halmomis, Istenemnek vallom.

1920 Ime, mire vive megis a felelem,
Főpap szolgainak szavai hogy fűlem
Hallatyara lőnek, lőn szőrnyű esetem.

1925 Melyre nezve, Uram, megvallom, Judasnál
Nyagyobban vetkeztem a hamis kalmarnál,
Aki elarula csokkal fő papoknal,
Harmincz ezüst penzért a hamis Sidoknal.

³⁵⁹ babogsz [Emendáltuk.]

³⁶⁰ Jesusol [Emendáltuk.]

³⁶¹ sevus [Emendáltuk.]

³⁶² tagad [Emendáltuk.]

1930 De ne neszd, Istenem undok bűneimet,³⁶³
Se ezt a mostani gyaló esetemet,
Hanem tekencs annyi sok szenvedesedért,
Világ bűneiért ki folyt sok veredért.

Bocsad meg vetkemet, mert nagyott vetettem,
Mint jó mesteremet szivemből követem,
Eretted, míg *élek*, testem nem kimillem.³⁶⁴

SCENA DUODECIMA

PILATUS

1935 Mostan én utolszor jelentem ti nektek,
Mivel Jesusba nincs semmi olyas vetek,
Engem halalara ne keszerittyetek,
Törvent ő reaja csak hejaba kertek.

JUDAEI

Melto az halalra, feszissd meg ötöt!

PILATUS

1940 Latom, hogy artatlan verre szomnyuhoztok,
Én penig, ne szaljon fejemre ez atok,
Ki mosdom vereből, ti azért lassatok,
Őjetek meg ötöt, a mint kevannyatok.

MARIA MAGDOLNA

1945 Oh, te telhetetlen vilagnak hivsága,
Nem tudtam, hogy voltal Rút mereggel rakva,
Én bűnős lelkemnek igaz árvassága,
Terits vissza engem a mennyei utra.

CHRISTUS

Biszony, mondomneked, Maria Magdolna,
Elvetetet tolled bűneidnek suja,
Mert latom meg tertel penitentiara.

MARIA MAGDOLNA

1950 Oh, kegyelmes Uram, oh, edes Jesusom,
Őróke aldassál, oh, én szabadságom.

³⁶³ deneszd [Emendáltuk.]

³⁶⁴ elég [Emendáltuk.]

PHARISEI

Ki csoda ez, aki a bűnt megbocsátta,
És a bűnösököt magához fogadja?

CHRISTUS

1955 En vagyok e világ tündöklő világja,
És a bűnösöknek fenyeskedő napja,
Aki engem követ, nem jár a vakságban,
Hanem az életnek világosságába.

SCRIBA

Im, tegyél föl magad bizonyítasz,
Nincsen bizonyítód, nem igazat mondasz!

CHRISTUS

1960 Az én szavam igaz, noha bizonyítok
Őrök sötétségnek fiait tű vadatok,
Mivel jóvoltomért megölni akartok,
És az én szavaim ti nem hallgattátok.³⁶⁵

SCRIBA

1965 Vagy nagyobb vagy te az Ábrahámmal,
Aki reggel megholt a mi Szent Atyánknál,
Avagy nagyobb vagy te a Profetáknál,
Hogy mi azt hallanok, amit te mondanál.

CHRISTUS

1970 Ábrahám akarta látni én napomat,
Látta és ő akkor tapsolva vigadot,
Még ötven esztendő, hiszem, nincsen neked,
Régi Ábrahámot mégis te emlited.

Bizony mondom néktek, még nem volt Ábrahám,
Sokal ő előtt bizony én voltam.

PHARISEUS

1975 Ime, karomkodik, ki szenvedné ezt el,
Község kövezzék meg mivoltát őt követ!

ANNAS

Izrael népének okos, bölcs vénei,
Sido nemzetségnek minden főrendei,
Az örök Istennek választott népei,
Ábrahám és Isák, Jácóbnak fia.

³⁶⁵ <en> És az én szavaim [Emendáltuk.]

1980 Mojses törvényében meg van parancsolva,
Hogy az nép új Istent soha ne imadna,
Nem régen pedig egy amito tamada,
Az, ki mongya, hogy eö Isten fia volna.

1985 Sokat az nép közül magához hodított,
Mivel mint proféta, azoktól tartatott,
De még jeleket is sokakat mutatott,
Meljel el amitot ropant varasokot.

1990 Vadnak már egy néhány amito társai,
Mojses törvényének ellene mondoi,
Imit-amot Gyűjtöt kuldus tanitványi,
Istentől átkozot Béliál fiai.

1995 Kiket eö cselekszik, az nem kicsin dolog,
Miata országunk félelembe inog,
Hogy ha el szenvegyük, félek, ha olyasok³⁶⁶
Eljőnek, országunk elrontyák poganyok.

CONSILIARIUS PRIMUS

Aszt jovalnám, ne hadnak sokáig ugy folni
Ugy folni az dolgot, mert az mi magzatink,
Meg érzik az terhet kedves maradványink.

2000 Azért hamarsággal külgyünk vitézeket,
Hogy hameg kaphatyák, tegyékra kezeket,
De vigyázanak jól, hogy az népeket
Magokra boszicsuk, veszésék fejeket.

CONSILIARIUS SECUNDUS

2005 Jovallom énis, hogy kiki rea vigyázon,
Ne talam az kösség ellenek feláljon,
És így mi értünk vér ontás támagyon.

CONSILIARIUS TERTIUS

Vegyük környül eötet, mivel törvényűnkel
Nem akar egyezni, cselekedetinkel,
Sőt mindent amitot színes beszédével,
Kösségnél gyalázó, álnok intésével.

³⁶⁶ olasok [Emendáltuk.]

CONSILIARIUS QUARTUS

2010 Ragagyuk meg eötet, bator, büntelenül,
Es nyomjuk el, miként pokol kegyetlenül,
Élőköt le nyomja igen égetlenül,³⁶⁷
Probáljuk, hogy ha lészen vétek nélkül.

CONSILIARIUS QUINTUS

2015 Jertek, és ne késsük, öljük meg nyelvünkel,³⁶⁸
Kárhoztassuk eötet kemény beszédünkel,
Elsőben probaljuk eros verésekel,
Semit ne gondoljunk az eö beszédével.

CAIPHAS

Mint okos ferfiak, jól meg gondolátok,
Ez mint dolog folyon, jó forman tугyatok.

2020 Ambár sok jókot tön az mi országunkba,
Gyogyitot sokakat egész Sidoságban,
Oktata népünköt az sinagogában,
Eördögököt üzöt mert tartományunkban.

2025 De mindazon által bizony egy embernek
Job meg halni, hogy mind az töbi népeknek
Elkelesék veszni, azért mindeneknek
Jovalom, hogy hamar véget vessünk ennek.

DIABOLUS (*ad Judam:*)

2030 Jó napot, kenyeres, mi lölt kéllek téged,
Ugy vélem, hogy nincsen néked az erszényed,
Hogy ha fő papoknak magad meg jelented,
Dugván teli töltik, hid el aszt, teneked.³⁶⁹

2035 Sokaknak értéket én jól meg vizsgáltam,
De hasonlot hozzád én még nem találtam,
Azértis ténéked eszt én hírre adtam,³⁷⁰
Mert okosságodot sokban tapasztaltam.

³⁶⁷ Élőköt [Emendáltuk.]

³⁶⁸ meg meg nyelvünkel [Az egyik *meg*-et elhagytuk.]

³⁶⁹ totik [Emendáltuk.]

³⁷⁰ hire attam [Emendáltuk.]

JUDAS

Távolj járj, esztet elé se hozd,
Uramot eladni, miért hogy jóvallod?

DIABOLUS

2040 Mit gondolsz, te Judás, hogy ha elveszteged,
Tud meg, máskor ilyen nem lesz nyereged,
Mast kapnának ra, de te mesterséged
Alkalmatosb léssen ugy hiszem hüseged.

JUDAS

2045 Ugy halotam, néktek vagyon nagy tanácstok,
Meljbe közbe járót fogadni akartok,
Az Jésust meg fogni, s ölni kíványátok,
Hogy ha megalkhatnánk, eljötem hozátok.

Mit akartok tehát minyájon fizetni,
Munkálkodom eötöt kezetekben adni,
Mivel igájából nyakamot ki vonni,
Akarok eö töle vég bucsut most venni.

CAIPHAS

2050 Harmincz három ezüst pénzt adunk kezedbe,
Csak te hamar Jesust kericsd kezünkbe!

PILÁTUS

Hoz vizet!

(Lavāt manus.³⁷¹)

JUDAEI³⁷²

2055 Nem szügség tenéked vérből ki tisztulni,
Hogy ha ez ártatlant kész vagyunk felvenni,
Magunkra s fiunkra sententiát venni,
Teljes élet kinokot, vér fojást szenvedni.

PILÁTUS

Ti mint akarjátok, nem bánom, vigyétek,
Az magos keresztre eötet fügesszétek!

(Ducunt ad montem Calvariae.)

³⁷¹ mánus [Emendáltuk.]

³⁷² JUDAS [A téves szerepnevet javítottuk.]

LICTOR PRIMUS

2060 Szokásod volt néked magos heljen lenni,
Együgyü köséget ottan ámitani,
Most miis kedvedet be fogjuk töteni,
Menyünk atyam fia, nem kel sokat késsni.

LICTOR SECUNDUS

Nosza, Jesus, sies, el telik az üdö!

LICTOR QUARTUS

2065 Ne busulj, barátom, közél az Golgota,
S már bé teljesedik az, kit im, gyakorta
Terolad bételni mondot az proféta.

CAIPHAS

2070 Rajta, jo vitezek, ugyan meg verjétek,³⁷³
Mind az egész testét jól vérbe keverjétek,
Teteitől fogva talpig sebesétek,
Fogják el az bőrit iszonyu sok sebek!

ANNAS

Feszítő eszkezek mind készen legyenek,
Kovácsok ketenis velünk ki jöjenek,
Hogy fogyatkozások ne történhessenek,
Az lovas vitézek minket késerjenek.

CENTURIO (*veriliter:*)³⁷⁴

2075 Verj dobot! Mit parancsolsz, uram, az te Seregidnek?

Mit parancsolsz, uram, az te Seregidnek,
Az Gyalog vitezek előttünk járjanak,
Jesus körülötte mindenüt áljanak,
Hogyelne szalagyon, jól ra vigyázanak!

2080 Tepedig az erős gyalog katonakal,
Szép lassan és renden köves az Krisztussal,
Légyenek mindenek keszen az dardákal.

³⁷³ verjetek [Emendáltuk.]

³⁷⁴ verilifer [Emendáltuk. A lapszélén a szerepnév alatt ismét kiírva: *Cen.* Elhagytuk.]

DECURIO PRIMUS

2085 Jószte, jo barátom, már eljöt az ora,
Hogy fel kenetessél már az királjságra,
Kinek helje lészen amaz Kálvarian,
Sies, nekéslőgyél, ot vár az korona.

DECURIO SECUNDUS

2090 Kösd meg az két karját, eszt az nyakára
Kösd, ted fel az válára, verd meg jól az hátát,³⁷⁵
Ne kiméljed töle kezeidnek suljat,
Kiálcs, az mint lehet, ellene karomlást!

LICTOR PRIMUS

2095 Hahaha, mint vártam, hogy kezembe jutnál,
Tudode az minap, mikepen megcsalál,
Majd, majd az keresztre, tud meg aszt, hogy fel hágs,
Senkit az nép közül, imár meg nem csalhacz.
Miattad az papok meg pirongattanak,
Csakalig maradék, hogy meg nem *csapának*.³⁷⁶

LICTOR SECUNDUS

2100 Nosza, ha királj vagy, vitézid hol vannak
Mostan, hogy ha merik, ellenünk aljanak,
Tegedet kezünkből most ki ragagyanak,
Hidel, hogy te veled ökis fel akadnak.

Adig mondod vala, hogy ha te akarnál
Egynéhány legiot kérnél az Atyadtol,
Kikel te az után bátron meg harczolnál,
Alisd elő mostan, lássuk, hogy mit használ.

LICTOR TERTIUS

2105 Holvan amaz vén [...] jövevény Katona,³⁷⁷
Ki midön Szeregünk tereád rohanna,
Meleted mingyárást ellenünk támada,
Egyedül töbi köszt rozsdás kardot vona.

2110 Engemet eö ottan jól meg sebesített,
Eröst csopást tévén elvágta fületem.

³⁷⁵ jól <eszt az> az hátát

³⁷⁶ [A lap széle miatt bizonytalan olvasat.]

³⁷⁷ [Olvashatatlan.]

LICTOR QUARTUS

Bizony, jövitezek, látám hivségeket,
Mihett reád vetők ami kezeinket,
Mind elszaladának, othagyván tegedet,
Csok távul neveték nyomoru fejedet.³⁷⁸

DECURIO (*ad Simonem Cirineum:*)

2115 Jozste, sies, apjok, segélj az Istennek,
Látod, hogy meg nyonta eötet az keresztnek
Sulja, és nem birja terhét az keresztnek,
Fogjad a keresztet, had ők mehessenek.

SIMON CIRINEUS³⁷⁹

2120 Hagy békét én nékem, ne kénserges erre,
Tudod, hogy nem szolgál ez böcsületemre,
Gyalázatot szerez meg őszült fejemre,
Keres ifiabat oda segicsegnek.

2125 Látod, Magamot is csak alig birhatom,
Tebolondságodot bizonyalcsudálom,
Az 80 esztendöt mostan az ki nyomom,
Ilj erős munkával, így kel kinoztatnom.

DECURIO

2130 Sokat ne prosmitálj, mert majtéj rosszat kaps,
Hanem *ne késlődgyél*, fogj jól az munkához,³⁸⁰
Más képen tegedet kötözünk az rábhoz,
Meg kel lenni, hid el, csak heába papolsz.

LICTOR QUARTUS

Igy szokták eféle királjokot tenni,
Iljen tronusba kel eötett heljestetni,
Téged is mingyárást emelni,
Mond meg, hogy hol akarsz királjságra menni!

2135 Látode ez hegyet, mire rendeltetett,
Vajon Golgotanak, mi okra nevezték,
Kopona hegyenek, tugyad, hogy Szentelték,
Gonosz tevök ellen akkoron nevezték.

³⁷⁸ nevetek [Emendáltuk.]

³⁷⁹ [A nevet kiegészítettük.]

³⁸⁰ Hanemne kőskögy [Emendáltuk.]

LICTOR SEXTUS

2140 Hagy békét eö néki, had gondolkoszhasnék,
Job, hogy csak izibe kovács hivatassék,
Érdemes ágyára hamar lefekhessék,
Le ne essék onnan, oda szegeztessék.

2145 Látom, jo királjom, igen meg faradtál,
E kegyes *válladon* nagy terhet te hoztál,³⁸¹
Szükség, hogy kedvedre kevéség nyugogyál,
Eljöt az ideje, kevéség nyugogyál.

FABER

2150 Aly felre, barátom, nem tucz semmit hozza,
Mi gondod teneked a kovács munkára,
Visely gondot inkab magad dolgaidra,
Efele munkakot biszál akovacsra.

ANNAS

Ne irjad, azt, kerlek, hogy sidok kiralja,³⁸²
Ha nem hogy kiralynak magat ő mondota.

PILATUS

Amit irtam, meg irtam, azt en le nem törllöm.

DECURIO

2155 Hol vagyon a kóvács, miért, hogy nem siet,
Nem kel it tátogni, hanem ezt a szeget
Verje a kezébe, s lábaba mind lehet,
Az után, ha akar, ő dolgara mehet.

FABER

2160 Hiszem, derék dolog, hogy ide szegeszem,³⁸³
Ha mondgyák fejét is a földhöz szegezem,³⁸⁴
Hő fogókkal ötöt mind össze csipdesem.³⁸⁵

LICTOR SEPTIMUS

Most van az ideje, hatalmas kezedet,
Feszid ki jo formán mennyei erődöt,
Ne enged keresztre tegyenek tegedet,
S hogy mi fel feszittyűk gyenge termetedet.

³⁸¹ valadon [Emendáltuk.]

³⁸² az [Emendáltuk.]

³⁸³ dareg [Emendáltuk.]

³⁸⁴ mondgyak fejet [Emendáltuk.]

³⁸⁵ fogókkal [Emendáltuk. A *Hő* bizonytalan olvasat.]

(*Hic crucifigunt.*)

LICTOR OCTAVUS

2165 Vah, vah, vah, regten latnia kivántam
Kiraljomot úlni szekeben, hogy lassam
Ime, most arra az údőre jutottam,³⁸⁶
Amint én kevantam, megis tapasztaltam.

LICTOR NONUS

2170 Udvőz legy, Mesias, Sidoknak királja,
Izrael nepenek kegyes oktatoja,
Herodes kiralynak ujut vono társa,
Im, fel emeltetet már a kiralyságra.

LICTOR DECIMUS

2175 Ha Isten fia vagy, szalj le most, nem banom,
En is hiszek néked, bizonyomra mondom,
Egesz Sido nepet te hozzad holditom,
Méert engeded magad, bizony, magam banom.³⁸⁷

LICTOR UNDECIMUS

2180 Lám, a minap, mikor utanad menenek,
Hogy mind gonosz tevőt jól meg kötőztenek,
Kilencz kar angyali teged örőztenek,
A vitezek haza úressen jővenek.

LICTOR DUODECIMUS

Miert, hogy mostán is ugy nem cselekedel,
Parancsolj azoknak, had legyenek jelen,
Sok millio Angyal segitsegel legyen.

CHRISTUS

Szomnyuhozom!

LICTOR TRETIVS DECIMUS

2185 Oh, szegeny, hallátok, miken somnyuhozik,
Mit adhassunk innya, tudom, bort nem iszik,
Megprobalom, hogy ha mirrhas ital tetszik,
Vélem hogy ő ettől meg nem reszegedik.

(*Offertur haustum.*)

³⁸⁶ [Áthúzva egy olvashatatlan szó, fölé írta *arra az* szavakat.]

³⁸⁷ mert [Emendáltuk.]

2190 Jovan, ha szomnyu vagy, igyal, mennyit akarsz,
Ma biszon más italt semmikeppen nem kapsz,
Azért igyal, ha kell, sokat ne halogas,³⁸⁸
Mert ha meg haragszom, enelkül is maracz.

CHRISTUS
Betelyesedet!

LICTOR DUODECIMUS
2195 Valyon, mi lehet az, hogy be telyesedet,
Talam mi ellenünkgyűjtöt ő sereget,
Hogy ki vonnyak erdek az ők fegyvereket,
És így le vagjanak minyajon bennünköt.

CHRISTUS
Eli, Eli, lamaszabatani!

LICTOR TERTIUS DECIMUS
2200 Nem, de nem meg mondam, hogy biszony sereget
Gyűjteni ő akar, s azért hilya Illyest,
Májdön megmutattya isteni erejét,
Meglád, hogy meg tanít a mi sok boszunkért.

2205 De en is meg latom, ha elő jó Ilyes,
En is meg harczolok, meg lattyatok két kézt,
It le vagjon engem, nem jó olyan vitez!

CHRISTUS
Oh, Asszonyi alat, ime ate Fiad!
Kedves tanyitvanyom, ime a te Anyad!

BEATA VIRGO
2210 Jaj, szomoru Anya, imár hova legyek,
Vigasztalast búmban valjon kitől veszek,³⁸⁹
Ely fogytam egészen, nem tudom, mit tegyek,
Szegyen, arva fejem, jaj, már hova mennyek?

2215 Felseges Úr Isten, tekencs ream ügyőmben,
Irgalmason nez ram, ily nagy győtrelemnben,
Jaj, meg hasad szivem fajdalmimtol eppen,
Hogy en szent fiamót latom a kereszten.

³⁸⁸ kel [Emendáltuk.]

³⁸⁹ bunban [Emendáltuk.]

Vajha meg halhatnak, Szent Fiam, te veled,
Ez világon élnem mi haszna kúvülled,³⁹⁰
Kesz vagyok meg halni most itten meletted,
Akár mi kinokat szenvedni eretted.

2220 Bocsanatott kerek, hogy ha eletedben,
Ugy mint igaz Anyad, nem jartam tisztemben,
Jo gondot teread, ha gyermeksegedben
Talam nem viseltem, bocsas meg mindenben.

LATRO A SYNISTRIS

2225 Sok csudakot, tudom, hogy cselekedtel,
Hej bejo volna most egyet ele vennel,
Magod szabaditnál, s velünk is jot tennel,
Ugy biszom igaz megválto te lennel.

LATRO A DEXTERIS

2230 Igazán latzik, hogy te a gonoszságban
Eppen megrőgzöttel barcsak ez orában,
Ternel meg, s indulnál poenitentiára,
Mas keppen meltó lesz őrók karhozatra.³⁹¹

2235 Mi meg erdemlettuk az halált mind ketten,
Mert a tolyvaj szamba voltunk mind ediglen,
De ő bizony szegeny erre erdemetlen,
Mivel ő hozzaja vetek nem *fért* éppen.³⁹²

Tudom, en Kristusom, hogy vagy Isten fia,
Ne feletkezel ma azért en rollam is.

CHRISTUS

2240 Biszonyoson tugyad, hogy en orszagomba,
Ma tevelem leszesz a paradicsomba.
Atyam, édes Atyam, a te Szent kezekben
Ajallom lelkemet, testemet mindenben.

JOSEPH DE ARIMATHEA³⁹³

2245 Kegyelmes, jo Uram, hozzad szegeny szolgad
Azert jőt, hogy néki hogy ha megadhatnad
A Jesusnak testet, ezen szép gratiát,
Isten meg fizetne, ezért teged megáld.

³⁹⁰ elnem [Emendáltuk.]

³⁹¹ lesz [Emendáltuk.]

³⁹² fert éppen [Emendáltuk.]

³⁹³ Joseph [A szerepnevet kiegészítettük; a továbbiakban nem jelezzük külön.]

PILATUS

Nem banom, csak ved le, néked meg engedem,
Tákaricsd el szépen, mert őtöt szeretem.

JOSEPH DE ARIMATHEA

A Szent Lelek Isten Uri gratiádot³⁹⁴
Jutalmaztassa meg, adgyon boldogságot!

2250 En imár el megyek, keresztől leveszem,
Magam koporsomban szépen el temetem.

*Omnes ad Dei Gloriam, Beatae Mariae, Omnium Sanctorum
Honorem*³⁹⁵

³⁹⁴ Szen [Emendáltuk.]

³⁹⁵ O. AD. G. B V M. O. Ss. Honorem [A rövidítést feloldottuk.]

A MŰ ADATAI

Az *Actio de anno circiter 1744.* című passiójáték kézírata a Csíksomlyói Ferences Kolostor Könyvtára (jelzete: A VI 7/5275) *Liber exhibens actiones parascevicas...* című kéziratot kötetének 777–815. oldalán olvasható. A kézirat mikrofilmfelvétele megtalálható a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára Kézirattárában, jelzete: MTAK Ms 11 025.

A színdarab betűhív, kritikai kiadása itt olvasható elsőként.

A darab cselekményének vázlatát Fülöp Árpád (*Fülöp* 1897, 6, 29–30.) és Angyal Endre (*Angyal* 1940, 489) tette közzé; Angyal külön kiemeli a darabból az angyalok és ördögök csatáját. Pintér Márta Zsuzsanna a passiójáték kéziratának adatait közli, és ugyancsak rövid cselekményleírást ad (*Kilián–Pintér–Varga* 1992, 52, nr. 30; *Pintér* 1993, 117, nr. 26; említi: *Pintér* 1993, 54; *Muckenhaupt* 1999, 116, nr. I. 26.). Medgyesy S. Norbert a csíksomlyói misztériumjáték forrásvidékét elemző monográfiájában említi az Ádám-jelenetet, a világ ellen összeesküvő Diabolusok szcénáját, Mária Magdolna megtérését és Virtus harcát Caróval; emellett sorolja a darab jeleneteinek bibliai forrásait. A kritikai kiadás szabályai szerint teszi közzé a passiójáték textusából Ádám és a Diabolusok párbeszédét (Scena 4), a Péter- és a Júdás-siralmat (Scena altera), a 12. jelenetből a jobb lator megtérésének történetét és a kereszt alatti Mária-siralmat *Medgyesy S.* (2009, 11, 68, 69, 130, 133–134, 138, 186–188, 243–244, 256, 270, 272, 356, 358–363, 372, 374–375, 394–397, 474, 538.). Ugyanő egy tanulmányban az 1. jelenet ördögszövegeit közölte mai helyesírással (*Medgyesy S.* 2017a, 99–118), valamint Diabolus 1–7. összeesküvését, az ördögfigurák és az erények küzdelmének szövegeit (Scena 6), továbbá Júdás siralmát és öngyilkossági jelenetét (Scena altera) tette közzé egy újabb monográfiájában, ugyancsak mai helyesírást alkalmazva (*Medgyesy S.* 2019a, 153–155, 158–164, 237–240, 402.).

A színdarab szerkezete következetlen. A ténylegesen elhangzott nagypénteki előadás jelenetrendje – források hiányában – ismeretlen. A kéziratból hiányzik a Prologus és az Epilogus, továbbá a 2., az 5. és a 8–11. scena szövege. A másoló előbb szerepelteti a rövid 7. jelenetet és csak azt követően a hosszú 6. scenát. A 6. jelenet első részében Adolescens megtérése egy közjátéknak (interludium) tűnik, de ezt a másoló külön nem tüntette fel, vagy ez lehetett a jelöletlen 5. scena. A jelenetek sorrendjének helyreállítását nem kíséreltük meg, mert a szerző vagy a másoló több forrásból dolgozott, és azokat meg sem próbálta összerendezni.

A csíksomlyói passiójátékok hagyományában az 1744-es drámában olvasható egyedül Káin-siralom (Scena 4).

A DRÁMA RÖVID TARTALMA

Prologus: nincsen

Scena prima

Az Atyaisten (Deus Pater), fia, az isteni Ige (Verbum) és a Szentlélek (Spiritus Sanctus) elmondják a Szentháromság-tan lényegét: a Szentlélek az Atyától és a Fiútól származik, továbbá az Atya, a Fiú és a Szentlélek egylényegű egymással. Deus Pater

teremtette a világot és benne az angyali karokat. Mihály (Michaél) arkangyal a világ teremtéséről szóló keresztény tanítást részletezi. Lucifer vezetésével néhány angyal (Archimachus 1–12) fellázad Deus Pater uralma ellen. Michael, Gabriel, Raphael, Uriel és Cosmiel arkangyalok kiűzik a mennyből a lázadó angyalokat. Lucifer sereget gyűjt maga köré, ahová Pluto, Belzebub és Acheron csatlakozik elsőként. Az Angyalok (Angelus Bonus 1–10) csatát vívnak az ördögökkel. A Diabolusok összeesküsznek az ember vesztére, és kiosztják a súlyos bűnöket a világra. Az ördögök a pokolba vonulnak, és elhatározzák, hogy felforgatják a Deus Pater által teremtett világ rendjét.

Scena secunda

Hiányzik.

Scena tertia

Ádám és Éva a paradicsomkertben dicséri Isten nagyságát. Diabolus megkísérti őket, esznek a tiltott almából, majd Deus felelősségre vonja őket. Daemon és Mors kárörvendése.

Scena quarta

Káin és Ábel története: a Daemon megkísérti Káint, aki féltékenységből, megöli testvérét (Ter 4,1–16). Elhangzik Káin siralma. Az ördögök újabb örvendezése közben Ádám siralma következik, aki retteg a jövőbeli pokolbeli szenvedésektől, melyeket Lucifer és Diabolus illusztrál neki. Ezek után az Anima viaskodik az ördögökkel.

Scena quinta

Hiányzik.

Scena septima

Jézus a világba lép, és magához hívja a fáradtakat és a bűnösöket. Mária Magdolna a Diabolus csábításai ellenére megtér. Az Angelus vezeklésre inti a nézőket, és az egy megtérő nagyszerűségét idézi a 99 igaz helyett. Christus beszéde az utolsó ítéletre utal.

Scena sexta

Virtus dicsekszik a jóságával és erényességével, és elmondja, hogy ő nem követi a bűnösöket. Mundus vele szemben a bűnösökkel jön elő. Caro azzal dicsekszik, hogy ő gazdagon és szegényen egyaránt uralkodik, és amit elhatároz, azt véghez is viszi. Mammon, Jupiter és Belzebub csatlakozik a gonoszok társaságához. A gazdag Adolescens téved közéjük, akit Mundus nyájasan fogad. Adolescens csak mulatni akar a földi életben, Virtus ezért megfeddi. Caro és a Diabolus tovább csábítja Adolescenset, akit Virtus a halálra és a mennyország gazdagságára figyelmeztet. Adolescens ennek hatására megtér.

Scena septima (ismét)

Mária Magdolna újra színpadra lép: még nem akar megtérni, mert Mundus erősen csábítja a vigadalomra. Magdolnát az Angelus a pokollal rémíti (kénkő, tüzes vashorog, Lucifer keze).

Krisztus újra a színpadra lép. Júdás előkészíti az utolsó vacsorát, ahol Jézus megjövendöli tanítványa, Júdás árulását. János, Péter, Jakab, András, Kisebb Jakab, Fülöp és Máté apostol szabadkozik, és kijelentik, hogy az életük árán is kiállnak Jézus mellett. Adolescens végleg Jézushoz tér.

Jézus a Getszemáni-kertben vérrel verejtékeznek, és elfogadja az angyal által hozott keserű poharat. Jézust elfogják a katonák, miközben Péter apostol levágja Málkus katona fülét. Jézust vallatják Heródes király, majd Kaifás főpap előtt, ahol kihallgatják a tanúkat és a tanácsosokat. A passiójáték szerint nem Pilátus, hanem Heródes koronáztatja meg Jézust töviskoronával. A Lictorok gúnyolják Jézust, akit újra Pilátus elé hurcolnak. A helytartó vallatja Jézust, és a tömeg Barrabás szabadon bocsátását követeli. A dráma során másodszor szerepel Jézus megostorozása és tövissel való koronázás története, itt immár Pilátus udvarában. Elhangzik az „Ecce homo! – Íme, az ember!” jelenet.

Az ördögök bánják Júdás árulását, mivel országuk összeomlik Jézus megváltó kereszthalála miatt. Pilátus feleségének álma zárja a jelenetet.

Scena altera

Elhangzik a Júdás-siralom. Ezek után az áruló visszaviszi a pénzt a főpapoknak, majd a Sátánokat hívja, felakasztja magát és lelke a pokolba kerül.

Péter apostol megtagadja Jézust és egy szép siralomszöveg elmondásával megbánja tettét.

Scena octava–undecima

Hiányzik.

Scena duodecima

Jézus megfeszítését követeli a tömeg Pilátus előtt; a helytartó viszont ártatlannak nevezi Jézust.

Mária Magdolna eközben végleg megtér.

A főpapok tanácskozása közben Consiliarius 1–5. Jézus ellen szólnak. Júdás elmegy a főpapokhoz, hogy eladja Jézust, amiért Kaifás 33 ezüstöt ajánl neki.

Pilátus vizet kér, mossa kezeit és ítéletet hirdet.

A katonák (Lictor 1–6.) gúnyolódva a Kálváriára viszik Jézust. Úrközben Cirenai Simon a segítségére jön, majd keresztre feszítik Krisztust. Az INRI-felirat problémája Pilátusnál. A Lictorok és a Decuriók gúnykacaja közben hangzanak el Jézus utolsó szavai a kereszten: Beteljesedett; Éli, Éli, lamma szabaktáni, és Máriához fordulva: Íme, a Te fiad (Jn 19,26–27).

Elhangzik a kereszt alatti Mária-siralom, majd a jobb lator megtérésének története. Jézus utolsó szavai: Atyám, kezedbe ajánlom lelkemet. Végül Arimathei József elkéri Pilátustól Jézus holttestét.

Epilogus: nincsen.

SZERZŐ

Fülöp Árpád (1897, 12.) szerint 1744-ben Fodor Ambrus volt a grammatikai osztályok tanára, ezért valószínűleg ő rakta össze és rendezte a darabot.

Fodor Ambrus Csíkrákoson született 1718-ban, Fodor Ferencként. A ferences ruhát 1736. augusztus 6-án öltötte magára. Pappá szentelték 1742-ben. Az 1744-ben bemutatott csíksomlyói passiójáték rendezője volt. Szerette a magányos életet, az önostorozás (flagelláció) gyakorlatát is végezte. Teológiai lektorként halt meg Kolozsvárott, 1754. február 7-én. (György 1930, 253, 501.)

FORRÁS

Az 1744-ben előadott passiójáték több más drámát használt fel, elsősorban az 1725-ösét (*Ferences iskoladrámák* I., 4. sz.; a lapalji jegyzetekben ezt jeleztük) és az 1766-os passiójátékot, melynek szövegét *Fülöp Árpád* adta ki (1897, 192–242.), kritikai kiadása pedig sorozatunk IV. kötetében jelenik majd meg.

A textusban fellelhető hét jelenet (Scena 1, 3, 4, 7, 6, Scena altera, 12) nem követi a Bibliában szereplő események sorrendjét. Ez leginkább a Mária Magdolnával és a Júdással kapcsolatos jeleneteknél tűnik fel: Mária Magdolna végleges megtérése a 7. és a 12. jelenetben is olvasható; Júdás árulása a 12. jelenetben szerepel, és az ezt követő Scena altera során olvasható a főpapoknál való árulás története. Jézusnak a 99 igaz mellett az egy megtérőről szóló példabeszédét (Mt 18,12–14; Lk 15,1–7) a darab Krisztus helyett az Angelus szájába adja. Emellett Jézus tövissel való koronázását a 6. jelenet során kétszer szerepelteti a másoló: először Heródes előtt, annak ellenére, hogy az evangéliumok szerint ott ez nem történt meg, majd ezt követően, hűen a biblikus passióhoz (Jn 19,1–3), Pilátus udvarában is megismétli az eseményt. Továbbá a Jézus vagy Ábrahám elsőbbségéről a farizeusokkal való vitát (Jn 8,48–59) a drámaíró nagypéntek eseményei között állítja színpadra.

Az ókeresztény és a középkori apokrif hagyományból csupán a kereszt alatti Mária-siralomban (Scena 12) olvashatunk: Mária vigasztalást keres, meg akar halni gyermekével együtt, és egyben bocsánatot kér fiától, hogy ha gyermekkorában nem járt volna el jól tisztében. Mária Magdolna megtérése történetét nem teljesen evangéliumi alapokon (Lk 7,36–50) mutatja be, hanem kiszínezi Angelus és Mundus szerepeltetésével (Scena 7). Az 1744-ben színre vitt passiójáték a biblikus szcénákat az ördögök által megkísértett, de megtért ifjú történetével egészíti ki. Az ördögök bukása és az angyalokkal való csatája különös hangsúlyt kap. A feldolgozott bibliai történetek és forrásai: a teremtéstörténet Ádám és Éva bűnbeesésével (Ter 1, 3), Káin és Ábel története (Ter 4,1–16) és az utolsó vacsora (Jn 13, 21–38) eseményei. Jézus szenvedésének története és temetésének eseményei Máté (Mt 26,36–27,66), Lukács (Lk 22,39–23,56) és János (Jn 18,1–19,42) evangéliuma alapján olvashatók, belefoglalva Péter tagadása és bűnbánata (Jn 18,15–18, 25–27), valamint Júdás árulása és öngyilkossága történetét (Mt 26,14–16; Mt 27,3–8).

ELŐADÁS

A darab címe, *Actio de anno circiter 1744.*, nem ad egyértelmű dátumot. A megjelölt 1744-es esztendőben nagypéntek április 3-ra esett.

A dráma kézírata nótajelzést nem tartalmaz.

SZÖVEGKRITIKAI MEGJEGYZÉSEK

A kézirat több kéz írása, mely helyenként nehezen olvasható. Verselése a darab nagy részében a felező 12-es verssor, de több helyen eltér ettől. Verselése gyenge. Néhol előfordul, hogy egy-egy szó végét a lap szélén levágták, több aláhúzás, illetve kihúzás is található a kéziratban. A személyneveket gyakran kis betűvel kezdi, ezeket javítottuk a sajtó alá rendezés során. A rövidítéseket feloldottuk: Xtus: Christus; B. V.: Beata Virgo. A Kaiphas/Caiphas szerepnevet Caiphas alakban, a Haerodes nevet Herodes, a Judei szerepnevet – a latin helyesírást követve– Judaei alakban egységesítettük. A hiányzó szerepneveket pótoltuk; a szerepnevek rövidítéseit jelölés nélkül feloldottuk (pl. Pet[rus], Andr[eas], Jac[obus] M[inor], Phil[ippus], Mat[theus], Joseph [de Arimathea], Adol[escens], Lic[tor] Secundus, H[e]r[o]d[e]s, Dae[bolus]). A Caiphas előtt kihallgatott Tanúk (Testis 1–3), a Lic-torok (1–13), a Consiliariusok (1–6) és a Diabolusok (1–15) sorszámát megadtuk. A Lucifer, illetve Luciper szerepnevet Luciper alakban, az Angyalokét az Angelus bonus és a sorszámuk megadása (1–5) szerint egységesítettük.

TÁRGYI ÉS NYELVI MAGYARÁZATOK

- 28–29 *Spiritus Sanctus* – Szentlélek, a Szentháromság harmadik személye
33 *ratiomat* – érvemet
38 *vaks* – voks, szavazat
40–41 *Verbum* – az isteni Ige, azaz Jézus Krisztus, a Szentháromság második személye
42 *decretum* – rendelet, határozat
51 *szernűly* – szörnyen, nagyon
66 *proponálok* – javasolok
80 *daniuscusnak* – damaszkuszinak; utalás arra, hogy középkori, jelképes elgondolás szerint az Isten az első embert, Ádámot Damaszkusz agyagjából teremtette. L. az 1. sz. dráma 1368. sorának magyarázatát (p. 110.), továbbá itt a 127., 634. sort.
88 *sohut* – sehol
103 *nyak csapot* – nyakon csapást, verést
143 *salvéra* – üdvözlésre, köszöntsre
151 *ebre rija* – elképzelhető, hogy a drámabeli mondás az „Ott, az ebet, a pap rétyén,” azaz a dehogyis ott, nem lesz abból semmi, nem igaz abból semmi tartalmú közmondás rövidített alakja.
154 *causát* – okát

- 157 *gratiam* – jóakarátát, kegyelmét
 160 *privilegium* – kiváltságát
 171 *gradus* – fokozatot
 185–186 *Uriel* – az egyik arkangyal, az utolsó ítélet során ő nyitja meg az alvilág kapuját és az Isten ítélőszéke elé viszi a megholtakat.
 186 *discursus* – tárgyalásra
 235 *executio* – elégtételét
 248 *Pluto* – a római mitológiában az alvilág és a holtak istene, görög megfelelője Hádész; *Belzebub* – Belzebub: az ördögök fejedelme; *Akherón* – a görög mitológiában egyike az elvilági folyóknak.
 256 *vacsognál* – nyafognál, nyavalyognál
 270 *kergeteges* – hóbortos, eszeveszett
 274 *kurásid* – kurázsod, bátorságod
 331 *Sinodus* – zsinatra
 373 *felesen* – nagy számban
 385 *promotio* – előmenetelt
 386 *gradus* – fokozatot, rangot
 393 *feles* – sok
 418 *Asagon jarasra es víz veteksekre, / Bab tanaljmányára s kürtő sepresere* – mind a boszorkánysággal, ártással, rontással függ össze. Asagon járás: söprűn lovaglás; vízvetés: szemmelverés (boszorkányok rontása); Bab tanaljmánya: babszemekből jóslás; kürtőseprés: a seprű és a kémény ugyancsak a boszorkány attribútuma. (Aszag: piszkafa, pemetesöprű, kéménysöprű, ilyenek járnak a boszorkányok, sőt Udvarhely környékén a boszorkányt aszagon járónak is hívták.)
 419 *joncsekteleenségre* – jócselekedetekre
 425 *hebnyelésevel* – henyélésével
 444 *usur* – uzsorát
 502 *beszek* – bezzeg
 598 *Aquilot, Boreat* – aquilo, boreas: északkeleti szél, bóra; *Boreas* – a görög mitológiában a szelek királya
 604 *zabfiaim* – zabgyermekem
 613 *proporcionaliter* – egyenlőképpen, azonos mértékben
 622 *decretum* – határozatát
 626 *planetákkal* – bolygókkal
 737 *maszuta* – olyan ember, aki lassan, hosszan, gyáván és ügyetlenül dolgozik
 738 *alamusza* – aluszékony, rest
 803 *Atkozot jarosod, atkozot költődben* – jártában-keltében (legyen) átkozott
 830 *finctusokat* – itt: elképzeléseket, elgondolásokat
 832 *fundamentum* – alapot
 840 *industriátok* – mesterségek
 846 *zelus*: zelus – vetélkedés, féltékenység, szerelemre és haragra buzgósságos indulat
 906 *gyehenaba* – a pokol tüzébe

- 1063 *sammal* – bizonytalan értelmezés: számmal, nagy számban
- 1123 *hűtős* – hites
- 1165–1166 *Asmodeus* – a féltékenység démona
- 1190 *ikesít* – ékesít
- 1307 *Magdalon* = Magdala: Mária Magdolna szülővárosa (Mt 27, 56–61). Valószínű, hogy Magadán (Mt 15,39) és Dalmanuta (Mk 8,10) helyett is Magdalát kell olvasni. Magadán pedig egy helység a Galileai-tónál, ahol Jézus Krisztus a 4000 ember megvendéglése után tartózkodott (Mt 15,39).
- 1355 *nekedség* – talán: *negédesség*
- 1618 *suscusát* – suskusát
- 1632 *vaxot* – voktot, szavazatot
- 1648 *directori* – igazgatói, vezetői
- 1651 *Comparialjatok* – compareál, megjelenik
- 1661 *comendálja* – javasolja, tanácsolja
- 1665 *praesesnel jobban succedajunk* – az előjárónál (Pilátusnál) nagyobb sikerünk legyen
- 1683 *Salamon templomára* – a zsidó építészet szentélye, Salamon király uralkodásának 4. évében kezdték építeni. Nebukadnezár pusztította el.
- 1764 *excelsust* – főméltóságot
- 1778 *examináltam* – megvizsgáltam, meggondoltam
- 1784 *Barabást* – elítélt volt Jézus mellett, Pilátus a nép követelésére szabadon bocsátotta őt Jézus helyett
- 1834 *birság* – kb. birtok
- 1857 *sik szoval* – sík: sima, csúszós (a. m. hamis, tettető, hazug)
- 1908 *keczemanyi* – Getszemáni (kert)
- 2127 *prosmítájlj* – prézsmitál, azaz beszélget, trécsel
- 2198 *Eli, Eli, lamaszabatani!* – Éli, Éli, lamma szabaktáni!, azaz Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem! (Mt 27,46)

Ferenc Ambrus Fodor (?)

PASSION PLAY WITH THE STORY OF THE CREATION, CAIN AND
ABEL, MARY MAGDALENE AND A YOUNG MAN

Essential data

The manuscript of the passion play entitled *Actio de anno circiter 1744*. is on pages 777–815 of the manuscript volume *Liber Exhibens Actiones parascevicas...* in the library of the Csíksomlyó Franciscan monastery (reference number: A VI 7/5275). The microfilm recording of the manuscript is in the manuscript collection of the Library of the Hungarian Academy of Sciences, reference number: MTAK Ms 11 025.

This is the first publication of the annotated version in its original form.

The structure of the play is illogical. The real scene order of the Good Friday performance is unknown, due to the lack of sources. The manuscript does not contain the Prologus and the Epilogus, nor the text of scenas 2, 5 and 8–11. In the copyist's version, the short scene 7 precedes the long scene 6.

In the first part of scene 6, Adolescents' conversion seems to be an interludium – although the copyist does not mention this – or it could have been the unmarked scene 5.

We decided not to reconstruct the possible right order of the scenes because the author/copyist, who used several (partly unknown) sources, did not try to arrange them in a logical order.

In the tradition of Csíksomlyó passion plays, the 1744 drama is the only one with a lamentation of Cain (Scena 4).

THE SHORT CONTENT OF THE DRAMA

Prologus
Missing

Scena 1

God (Deus Pater), his son, the divine Word (Verbum) and the Holy Spirit (Spiritus Sanctus) explain the essence of the dogma of the holy trinity: the Holy Spirit comes from the Father and the Son, and the Father, the Son and the Holy Spirit are the same in essence. Deus Pater created the world and the angels in it. The archangel Michael details the Christian teaching on the creation of the world. Some angels (Archimachus 1–12), led by Lucifer, revolt against Deus Pater's rule. The archangels Michael, Gabriel, Raphael, Uriel and Cosmiel chase the revolting angels away from heaven. Lucifer gathers an army, Pluto, Belzebub and Acheron are the first to join him. The Angels (Angelus Bonus 1–10) fight the devils. The Devil conspire against man and dissimulate severe sins in the world. The devils go to hell and decide to throw over the order of the world created by Pater Deus.

Scena 2
Missing.

Scena 3
Adam and Eve praise God's greatness in the garden of Eden. Diabolus tempts them, they taste the forbidden apple, and Deus questions them. Daemon and Mors gloat over the events.

Scena 4
The story of Cain and Abel: the Daemon tempts Cain who kills his brother out of jealousy (Gen 4,1–16). This is followed by Cain's lamentation. The devils are joyful, while Adam laments, he is afraid of his future sufferings in hell as illustrated by Luciper and Diabolus. Anima fights the devils.

Scena 5
Missing.

Scena 7
Christ enters the world and invites the tired and the sinful to him. Mary Magdalene converts despite the temptations of Diabolus. Angelus warns the audience to repent and cites the greatness of the one convert instead of the 99 righteous. Christus' speech refers to the last judgment.

Scena 6
Virtus boasts about his goodnes and virtuousness and declares that he does not commit sins. Mundus, on the contrary, talks about sins. Caro boasts that he rules the rich and the poor alike and does all that he decides. Mammon, Jupiter and Belzebub join the company of the vicious. The rich Adolescens joins them, he is heartily welcomed by Mundus. Adolescens only wants to have fun in earthly life, he is scolded by Virtus. Caro and Diabolus continue to tempt Adolescens who is reminded by Virtus of death and of the richness of heaven. Upon hearing this, Adolescens converts.

Scena 7 (again)
Mary Magdalene returns on stage: she does not want to convert yet, as Mundus tempts her with joys. Angelus terrifies Magdalene with images of hell (brimstone, hot iron anchor, the hand of Luciper).

Christ returns on stage. Judas prepares the last supper where Jesus prophesies the betrayal of his disciple, Judas. John, Peter, James, Andrew, James the Less, Philip and Matthew all promise to stand up for Jesus even if they have to die. Adolescens stays with Jesus for good.

Jesus sweats blood in the Garden of Gethsemane and accepts the bitter cup brought by the angels. He is captured by the soldiers, and the apostle Peter cuts of soldier Malchus' ear. Jesus is questioned in front of king Herod, then in front of the high priest Caiaphas where the witnesses and counsellors are heard. According to the passion play, it is Herod, not Pilate who gives Jesus the crown of thorns. The Lictors mock Jesus who is taken to Pilate again. The governor questions Jesus, the

crowd wants to have Barabbas released. This is the second time the drama shows the flagellation of Jesus and his crown of thorns, this time in Pilate's court. This is followed by the „Ecce homo!” scene.

The devils regret Judas' betrayal because their country collapses with Jesus' salvatory death on the cross. The scene ends with the dream of Pilate's wife.

Scena altera

The lamentation of Judas. The traitor returns the money to the high priests, calls the satans, hangs himself and his soul is taken to hell.

The apostle Peter denies Christ, then regrets it with a beautiful lamentation.

Scena 8–11.

Missing.

Scena 12

The crowd wants Pilate to crucify Christ; the governor believes in his innocence. Meanwhile, Mary Magdalene converts for good.

During the council of the high priests, Consiliarius 1–5 speak up against Jesus. Judas goes to the high priests to sell Jesus; Caiaphas offers him 33 silver coins.

Pilate orders water, washes his hands and condemns Jesus.

The soldiers (Lictor 1–6.) take Jesus to the Calvary and mock him. Simon of Cyrene helps him carry the cross, then Christ is crucified. The problem of the INRI inscription before Pilate. The Lictors and Decurios mockingly laugh while Jesus pronounces his last words: Eli, Eli, lama sabachthani?, and turning to Mary: Woman, here is your son (Jn 19,26–27).

Mary laments under the cross, followed by the story of the conversion of the penitent thief. “Father, into thy hands I commend my spirit.” Joseph of Arimathea asks Pilate's permission to take Jesus' body.

Epilogus: missing

AUTHOR

According to Árpád Fülöp, in 1744, grammar and syntax were taught by Ambrosius/ Ambrus Fodor (1718–1754); he might have compiled and directed the passion play.

SOURCE

The passion play of 1744 used several other dramas; the author borrowed mostly from the passion play of 1725 (*Ferences iskoladrámák* I., nr. 4) and from that of 1766 published by Fülöp (1897, 192–242.).

The seven scenes in the text (Scena 1, 3, 4, 7, 6, Scena altera, 12) do not follow the order of events in the Bible. This is most conspicuous in the scenes with Mary Magdalene and Judas: the final conversion of Mary Magdalene is shown in scenes

7 and 12; Judas' betrayal is in scene 12, while the story of his betrayal in front of the high priests is seen in the next scene, *Scena altera*. Jesus Christ's parable of the 99 righteous and the single convert (Mt 18,12–14; Lk 15,1–7) is told by Angelus, not by Christ. In scene 6, the copyist shows Jesus' crowning with the thorns twice: first in front of Herod, even though the gospels name a different location, and a second time, faithful to the biblical Passion (Jn 19,1–3), in Pilate's court. Furthermore, the playwright depicts the debate with the Pharisees on the primacy of Christ or Abraham (Jn 8,48–59) among the events of Good Friday.

The Old Christian and Medieval apocryphal tradition only appears in Mary's lamentation under the cross (*Scena 12*): Mary seeks solace, she wants to die with her child and apologizes to him for any mistakes in his childhood. The story of Mary Magdalene's conversion is not entirely based on the gospel (Lk 7,36–50), it is coloured by the appearance of Angelus and Mundus (*Scena 7*). The passion play put on stage in 1744 completes the biblical scenes with the story of the young man who was tempted by the devils but converts in the end. Special emphasis is placed on the fall of the devils and their fight with the angels. The presented biblical stories and their sources: the history of creation with the fall of Adam and Eve (Gen 1, 3), the story of Cain and Abel (Gen 4,1–16) and the last supper (Jn 13, 21–38). The Passion and the burial of Jesus Christ are based on the gospels of Matthew (Mt 26,36–27,66), Luke (Lk 22,39–23,56) and John (Jn 18,1–19,42), incorporating Peter's denial and penitence (Jn 18,15–18, 25–27), as well as the story of Judas' betrayal and suicide (Mt 26,14–16; Mt 27,3–8).

PERFORMANCE

The title of the play, *Actio de anno circiter 1744*, does not provide a precise date. In 1744, Good Friday was on 3 April.

The manuscript of the play does not contain a melody reference.

FELHASZNÁLT IRODALOM / BIBLIOGRAPHY

- Alszeghy 1914* = ALSZEGHY Zsolt (szerk.), *Magyar drámai emlékek a középkortól Bessenyeiig*, Budapest, 1914.
- Alszeghy–Szlávik 1913* = ALSZEGHY Zsolt – SZLÁVIK Ferenc, *Csíksomlyói iskola-drámák*, Budapest, 1913.
- A magyar színháték honi és európai gyökerei 2003* = *A magyar színháték honi és európai gyökerei: Tanulmányok Kilián István tiszteletére*, szerk. DEMETER Júlia, Miskolc, Miskolci Egyetemi Kiadó, 2003. (Régi Magyar Színház, 2)
- Bándi 1896* = BÁNDI Vazul, *A csíksomlyói római katolikus főgymnasium története = A csíksomlyói római katolikus főgymnasium értesítője*, 1895/96, 1–440.
- Biblia 1976* = *Biblia. Ószövetség és Újszövetség Szentírás*, Budapest, Szent István Társulat, 1976.
- Csíksomlyói passiójáték a XVIII. századból* = *Csíksomlyói passiójáték a XVIII. századból* (Régi Magyar Színház (RMSZ); RMSZ 1., 2. lemezzel) Sorozatszerk. és jegyzetek MEDGYESY S. Norbert. A DVD-lemez előadói: PPKE BTK Boldog Özséb Színtársulat, Piliscsaba; LFZE–Zeneakadémia Népzene Tanszék, Budapest (Rendező: GODENA Albert, zenei rendező: VAKLER Anna), Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Piliscsaba, 2010.
- Deák–Szentés kézirat*, 18. század. OSZK Ms. mus. 4374. Közreadása: Kővári 2013.
- Demeter 2003* = DEMETER Júlia, *A csíksomlyói passiók műfaji sajátosságai = A magyar színháték honi és európai gyökerei 2003*, 19–25.
- Demeter 2005* = DEMETER Júlia, *Műfaj és funkció összefüggései a csíksomlyói ferences színházban = A ferences lelkiség hatása az újkori Közép-Európa történetére és kultúrájára*, szerk. ÖZE Sándor és MEDGYESY-SCHMIKLI Norbert, Piliscsaba – Budapest, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar – Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség, 2005, 743–753.
- Demeter 2008* = DEMETER, Júlia, *Hungarian School Theatre. A Short Survey = Színházvilág – Világszínház*, szerk. CZIBULA Katalin, Budapest, Ráció, 2008, 38–60.
- Demeter 2009* = DEMETER, Júlia, *La figure de Christ dans le cycle des mystères de Csíksomlyó au XVIIIe siècle = Théâtre et drame musical. Revue européenne bilingue. Le Christ dans le patrimoine théâtral, musical, et artistique*, N°s 11–12, 2009, 65–76.
- Demeter 2015* = DEMETER, Júlia, *Csíksomlyó: Medieval Elements in the 18th Century Passion Plays = Baroque Theatre in Hungary: Education and Entertainment*, edited by Júlia DEMETER, Budapest, Protea Cultural Association, 2015, 84–96.
- Dicsérjáték az Urat!* = *Dicsérjáték az Urat! Római katolikus népének tár liturgikus énekekkel, erdélyi változatokkal*. Szerk. GERÉD Vilmos–GÁL Alajos–ILLYÉS István–Dr. MARTON József. Római Katolikus Érsekség, Gyulafehérvár, 1993, 2007², 2014³.

- Dobszay 2006 = DOBSZAY László, *A magyar népének I.*, MTA TKI – Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem Egyházzenei Kutatócsoportja – Budapest, Magyar Egyházzenei Társaság, 2006.² (Veszprém, 1995¹)
- Dobszay–Szendrei 1988 = DOBSZAY László – SZENDREI Janka, *A magyar népdaltípusok katalógusa – stílusok szerint rendezve I.*, Budapest, MTA Zenetudományi Intézet, 1988.
- Domokos 1979 = „...édes Hazámnak akartam szolgálni...” (Kájoni János: *Cantionale Catholicum*; Petrás Incze János: *Tudósítások*), összeáll. DOMOKOS Pál Péter, Budapest, Szent István Társulat, 1979.
- Éneklő Egyház = *Éneklő Egyház: Római katolikus népénektár – liturgikus énekekkel és imádságokkal*, Budapest, Szent István Társulat, 1985.
- Ferences iskoladrámák I. = *Ferences iskoladrámák I. Csíksomlyói passiójátékok 1721–1739*, szerk., s. a. r.: DEMETER Júlia, KILIÁN István, PINTÉR Márta Zsuzsanna, Budapest, Argumentum, Akadémiai Kiadó, 2009 (Régi Magyar Drámai Emlékek XVIII. század, 6/1).
- Ferences iskoladrámák III. = *Ferences iskoladrámák III. Csíksomlyói passiójátékok 1751–1762*, szerk., DEMETER Júlia, PINTÉR Márta Zsuzsanna, s. a. r.: DEMETER Júlia, MEDGYESY S. Norbert, PINTÉR Márta Zsuzsanna, KŐVÁRI Réka (zene), MISKEI Antal (latin szöveg), Budapest, Balassi Kiadó, 2021 (Régi Magyar Drámai Emlékek XVIII. század, 6/3). Megjelenés alatt.
- Fülöp 1892 = FÜLÖP Árpád, *Csíksomlyói misztériumok* = A csíksomlyói római katolikus főgymnasium értesítője, 1891–1892, 3–25.
- Fülöp 1894 = FÜLÖP Árpád, *Egy nagypénteki misztérium* = Az ungvári katolikus főgymnasium értesítője, 1893–1894, 52–95.
- Fülöp 1897 = FÜLÖP Árpád, *Csíksomlyói nagypénteki misztériumok*, Budapest, Franklin-Társulat, 1897. (Régi Magyar Könyvtár, 3).
- Gritsch 1483 = GRITSCH, Johannes, *Quadragesimale*, Nürnberg, Anton Koberger, 1483.
- György 1930 = GYÖRGY József, *A ferencrendiek élete és működése Erdélyben*, Cluj-Kolozsvár, 1930.
- Haag 1989 = Dr. Herbert HAAG, *Bibliai lexikon*, ford. RUZSICZKY Éva, Budapest, Apostoli Szentszék Könyvkiadója, 1989.
- Hozsanna! = *Hozsanna! : teljes kottás népénekeskönyv a Harmat–Sík „Szent vagy, Uram!” énektár énekeivel, kibővítve más régi és újabb magyar és gregorián dalammokkal, valamint a szentmise olvasmányközi énekeivel*, szerk. BÁRDOS Lajos–WERNER Alajos. A liturgikus reform alapján átd. Szent István Társulat, Budapest, 2019²⁹.
- Kájoni 1676 = KÁJONI János, *Cantionale Catholicum*, Csíksomlyó, 1676.
- Kájoni 1719 = KÁJONI János, *Cantionale Catholicum*, második kiadás, szerk. BALÁS Ágoston, Csíksomlyó, 1719.
- Kájoni 1805 = KÁJONI János, *A' Keresztény Katholikusok Egyházi Énekes Könyve*, harmadik kiadás, szerk. ANDRÁSI Rafael, Csíksomlyó, 1805, 1806.
- Kájoni 1921 = KÁJONI János, *Erdélyegyházmegyei énekeskönyv a róm[ai]. kath[olikus] kántorok, a nép és ifjuság használatára*. Régibb és újabb énekeskönyvek-, a kántorok és a nép ajkán élő hagyományos énekekből összeállította és orgo-

- nakisérettel ellátta BAKA János csikszentmártoni ny[ugalmozott] kántortanító. Gyergyószentmiklós, [1921.]
- Kilián 1981 = KILIÁN István, *Magyar Mária-síralmak*, Új Írás XXI(1981), 4. szám, 3–17.
- Kilián–Pintér–Varga 1992 = KILIÁN István, PINTÉR Márta Zsuzsanna, VARGA Imre, *A magyarországi katolikus tanintézmények színjátszásának forrásai és irodalma 1800-ig*, szerk. VARGA Imre, Budapest, Argumentum, 1992.
- Kővári 2007a = KÖVÁRI Réka, *Zenetörténet és népzene – Egy XVIII. századi csíki ferences kézirat dallamai a népzenei gyűjtésekben = Mozart – Liszt – Bartók – tanulmánykötet*, Szeged, SzTE JGYTFK Ének-Zene Tanszék, 2007, 80–98.
- Kővári 2007b = KÖVÁRI Réka, *Interdiszciplináris kapcsolatok népzene kutatói szemmel. Az Etelközi fohászok és a Ferences iskoladrámák (1.) c. kiadványok zenei munkálatairól = Diszciplínák határain innen és túl. Fiatal kutatók fóruma 2. – 2006*, Budapest, MTA Társadalomkutató Központ, 2007, 519–537.
- Kővári 2009 = KÖVÁRI Réka, *Énekek az 1721–1739 között előadott csíksomlyói misztériumjátékokban = Dráma – múlt – színház – jelen. – Tanulmányok a dráma- és színháztörténet köréből*, szerk. CZIBULA Katalin, EMÖDI András, JÁNOS-SZATMÁRI Szabolcs, Oradea, 2009, 241–257.
- Kővári 2012 = KÖVÁRI Réka, „Ad notam...” – énekek és énekelt drámaszövegek három 18. századi csíksomlyói passióban = *Tükröződések – Ünnepi tanulmánykötet Domokos Mária népzene kutató-zenetörténész tiszteletére*, szerk. SZALAY Olga, Budapest, L'Harmattan – Könyvpont Kiadó, 2012, 385–416.
- Kővári 2013 = KÖVÁRI Réka, „Deák–Szentés kézirat. The Deák–Szentés Manuscript, Budapest, Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány – MTA BTK Zenetudományi Intézet, 2013. (Fontes Historici Ordinis Fratrum Minorum in Hungaria – Magyar Ferences Források 6.)
- Kővári 2014 = KÖVÁRI Réka, *Halott melletti imádkozók Gyimesközéplak-Hidegség két pontján = Vallási kultúra és életmód a Kárpát-medencében: Tanulmánykötet a 90 esztendőös Erdélyi Zsuzsanna tiszteletére*, GYÖNGYÖSSY Orsolya – LIMBACHER Gábor szerk., Veszprém, Laczkó Dezső Múzeum, 2014, 243–265.
- Kővári 2016 = KÖVÁRI Réka, A „Nap, Hold és csillagok, velem zokogjatok!” című kötetben közölt 18. századi csíksomlyói passiójátékok énekei = *A szövegtől a szcenikáig: Tanulmányok a dráma- és színháztörténet köréből*, II., szerk. CZIBULA Katalin, DEMETER Júlia, PINTÉR Márta Zsuzsanna, Eger, Líceum Kiadó, 2016 (Régi Magyar Színház, 6), 123–148. Világhálón: <https://iig.uni-eszterhazy.hu/download/J1KfltN38kayntl3iIlSgIqyMKDGDmEkLfhTJ385>
- Kővári 2020 = KÖVÁRI Réka, *Nagyböjti énekek a Deák-Szentés kéziratban – a Kájoni Cantionálétól a népzenei gyűjtésekig (Erdélyben és Moldvában) = Vallási kultúra a Kárpát-medencében. Előadások a Nemzetközi Magyarorságtudományi Társaság VIII. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszusán (Pécs, 2016. augusztus 22–27.)*, szerk. PETI Lehel – TAMÁS Ildikó, Pécs, PTE Néprajz–Kulturális Antropológia Tanszék, 2020, 225–247.
- Lukács 2000 = LUKÁCS István, *Dramatizirani kajkavski Marijin plač iz Erdelja 1626 – Dramatizált kaj-horvát Mária-síralom Erdélyből*, Budapest, Slovenika, 2000.
- Magyar Katolikus Lexikon = Magyar Katolikus Lexikon I–XIII.*, főszerk. Dr. DIÓS István, szerk. Dr. VICZIÁN János, Budapest, Szent István Társulat, 1993–2008.

- Makula nélkül való tükör 1712* [2015] = *Makula nélkül való tükör, Melly Az üdvözítő Jesus Kristusnak, és Szent Szüléinek életét, úgy keserves kinszenvedését és halálát adgya elé. Melly Superiorok Engedelmébül Szűz, Szent Klára Szerzetében lévő Ujjfalsi Judith által Cseh nyelvből Magyar nyelvre fordítottatott, Es a' tekintetes és nagysagos Ujjfalsi Ujjfalsi Klára Aszszonynak, tekintetes és nagysagos Karancs Berényi György Uram ö Nagysága kedves Házás-társának költségén ki-bocsátattott. Nagy-Szombatban, A' Jesus Társasága Académiája bötűivel 1712. Esztendőben,* s. a. r. FRAUHAMMER Krisztina, Budapest, Pytheas Könyvmanufaktura–MTA–SZTE Vallási Kultúrakutató Csoport, 2015.
- Mária Anya – Mária Anyánk 2019* = *Mária Anya – Mária Anyánk: Szűz Mária élete és alakja a magyar népi Mária-költészetben Erdélyi Zsuzsanna gyűjtése szerint,* s. a. r., szerk. MEDGYESY S. Norbert. Budapest, Szent István Társulat, 2019.
- MASEN, Jacob, *Palaestra Eloquentiae Ligatae, Coloniae Agrippinae, Apud Iohannem Busaeum,* 1657.
- Medgyesy-Schmikli 2000* = MEDGYESY-SCHMIKLI Norbert, *Csíksomlyói Mária-síralmak elő- és utóélete = A magyar színház születése,* szerk. DEMETER Júlia, Miskolc, Miskolci Egyetemi Kiadó, 2000, 44–65.
- Medgyesy 2002* = MEDGYESY S. Norbert, *Biblia Pauperum a csíksomlyói színpadon – a passiójátékok előképrendszere = Mindent az Evangéliumért – Gyürki László 70. születésnapjára,* szerk. FANCSALI Andrásné, Soós Viktor Attila, Körmend, Körmendi Szent Erzsébet Plébániahivatal Képviselőtestülete, 2002, 211–249.
- Medgyesy-Schmikli 2003* = MEDGYESY-S[CHMIKLI] Norbert, *Johannes Gritsch devóciós passiójának nyomai a csíksomlyói színpadon = A magyar színjáték honi és európai gyökerei* 2003, 51–63.
- Medgyesy-Schmikli 2004* = MEDGYESY-SCHMIKLI Norbert, *Paksi Márton György énekeskönyvének dramatikus elemei = Variációk. Ünnepi tanulmányok M. Kiss Sándor tiszteletére,* Szerk., ÖTVÖS István, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar, Piliscsaba, 2004, 67–94.
- Medgyesy-Schmikli 2005* = MEDGYESY-S[CHMIKLI] Norbert, *A ferences és a jezsuita nagypénteki színjátékok néhány összefüggése a barokk kori színlapok tanúsága szerint = Labor omnia vincit: Tanulmányok Tüskés Gábor 50. születésnapjára,* szerk. BRETZ Annamária, CSÖRSZ Rumen István, HEGEDŰS Béla, Budapest, Balassi Kiadó, MTA Irodalomtudományi Intézet, 2005, 50–54.
- Medgyesy S. 2009* = MEDGYESY S. Norbert, *A csíksomlyói ferences misztériumdrámák forrásai, művelődés- és lelkiségtörténeti háttere,* Piliscsaba–Budapest, Pázmány Péter Katolikus Egyetem BTK, Magyarok Nagyasszonya Ferences Rendtartomány, 2009. (Fontes Historici Ordinis Fratrum Minorum in Hungaria – Magyar Ferences Források, 5. – PPKE BTK Művelődéstörténeti Műhely, Monográfiák, 1.) Világhálón: <https://edok.gyorikonyvtar.hu:443/hu/book/-/record/kkkmk3007969>
- Medgyesy S. 2010* = MEDGYESY S. Norbert, „*Pro Festo Corporis Christi*” – *Eucharistia-vita (1727) és úrnapi játék Csíksomlyón* = A Csíki Székely Múzeum Évkönyve 2009, sorozatszerk. MURÁNYI János, Csíkszereda, Csíki Székely Múzeum, 2010, 345–364.
- Medgyesy S. 2013* = MEDGYESY S. Norbert, *Úrnapi játék Csíksomlyón, a XVIII. században: Szövegkiadás és elemzés = Nyolcszáz esztendő a Ferences Rend:*

- Tanulmányok a Rend lelkeségéről, történeti hivatásáról és kulturális-művészeti szerepéről*, szerk. MEDGYESY S. Norbert, ÖTVÖS István, ÖZE Sándor, Budapest, Magyar Napló, 2013. (Művelődéstörténeti Műhely, Rendtörténeti konferenciák, 8/2), 1088–1108.
- Medgyesy S. 2017 = MEDGYESY S. Norbert, *Nagypénteki énekek a Kájoni-Hymnariumban: népszolozsma, stációs népének vagy korai passiójáték? = Népének és gyülekezeti énekek a 17. századi Magyarországon*, szerk. SZÁDOCZKI Vera, MTA–PPKE Barokk Irodalom és Lelkiség Kutatócsoport, Budapest, 2017 (Pázmány Irodalmi Műhely, Lelkiségtörténeti tanulmányok, 16.), 91–110. Világhálón: http://real.mtak.hu/64792/1/Nepenek_gy%C3%BClekezeti%20%C3%A9nekek.pdf
- Medgyesy S. 2017a = MEDGYESY S. Norbert, *Ördögszerepek a 18. századi csíksomlyói színpadon = Jégtörő írók. Tamási Áron- és Sütő András-émlékkonferencia, 2016. szeptember 20.*, szerk. ABLONCZY László, Magyar Művészeti Akadémia Kiadó, Budapest, 2017, 99–118.
- Medgyesy S. 2019a = MEDGYESY S. Norbert, *Iskoladrámák: Színjátékok, énekek és ünnepek a XVII–XVIII. századi magyarországi iskolakultúrából*, Budapest, Magyar Művészeti Akadémia Kiadó, 2019.
- Medgyesy S. 2019b = MEDGYESY S. Norbert, *Népének és iskoladrámák az Oltáriszentségről a 17–18. századi Magyarországon = Agnus Dei: Az Oltáriszentség tisztelete Magyarországon*, szerk. RÁKOSSY Anna, KONTSEK Ildikó, Esztergom, Keresztény Múzeum, 2019, 54–71.
- Medgyesy S. 2020a = MEDGYESY S. Norbert, *A theatrum sacrum elemei a Kájoni-Hymnarium nagypénteki paraliturgikus tételeiben*, Magyar Egyházzene XXIV (2016–2020), 4. szám (2019/2020), 361–400. Világhálón: https://egy-hazzene.hu/wp-content/uploads/2020/09/361-400_Medgyesy-S.-Norbert.pdf
- Medgyesy S. 2020 = MEDGYESY S. Norbert, *Eucharisztia és úrvacsora a magyarországi vallási kultúrában 2*, szerk. BARNA Gábor, Szeged, Szegedi Tudományegyetem Bölcsész- és Társadalomtudományi Kar, Néprajzi és Kulturális Antropológiai Tanszék, 2020 (Szegedi Vallási Néprajzi Könyvtár, 56), 175–186.
- Minorita iskoladrámák* = KILIÁN István (s.a.r.), *Minorita iskoladrámák*, Régi Magyar Drámai Emlékek XVIII. század 2, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1989.
- Misztériumjátékok 1. 2016 = Misztériumjátékok 1. = Színjátéka – Régi magyar iskolai színjátékok 2.* (CD-melléklettel.), sorozatszerk. PINTÉR Márta Zsuzsanna, s. a. r., szerk. MEDGYESY S. Norbert, a CD hangmérnöke: NÉMETH István, Budapest, Protea Kulturális Egyesület, 2016. A világhálón: <http://publikacio.uni-eszterhazy.hu/4590/> (2020. április 21.)
- MTA BTK Zenetudományi Intézet Hangarchívum = *Zenetudományi Intézet Hangarchívum, Digitális közreadás*, szerk. BÓLYA Mátyás, ELKH BTK Zenetudományi Intézet, 2021. <https://zti.hungaricana.hu/>
- Muckenhaupt 1999 = MUCKENHAUPT Erzsébet, A csíksomlyói ferences könyvtár kincsei. Könyvleletek 1980–1985*, Budapest–Kolozsvár, Balassi–Polis Kiadók, 1999.
- Nagy Szilvia 2003 = NAGY Szilvia, *Motívumátvételek néhány csíksomlyói drámában = A magyar színjáték honi és európai gyökerei* 2003, 43–50.
- Nap, hold és csillagok... = „Nap, hold és csillagok, velem zokogjatok!” Csíksomlyói passiójátékok a 18. századból*, szerk. DEMETER Júlia, utószó PINTÉR Márta Zsuzsanna, latin szöveg KILIÁN István, Budapest, Argumentum, 2003.

- Németh 2012 = NÉMETH István, *Népzenei gyűjtőutak Domokos Máriával = Tükröződések – Ünnepi tanulmánykötet Domokos Mária népzene kutató-zenetörténész tiszteletére*, szerk, SZALAY Olga, L'Harmattan – Könyvpont Kiadó, Budapest, 2012, 771–802 és DVD-ROM melléklet
- Nomina Confratorum* 1925 = *Nomina Confratorum in Domino Defunctorum Provinciae Sancti Stephani Regis in Transsylvania*, Typis Sancti Bonaventurae, Claudiopoli, 1925.
- Pátria = Pátria – magyar népzenei gramofonfelvételek*, szerk, Sebő Ferenc, Fonó Records, Budapest, 2001. CD-ROM (FA-500-3)
- Pintér 1984 = PINTÉR Márta Zsuzsanna, *Az Inductio de passione Christi című iskoladráma = Írók és művek a XVIII. században*, szerk., HARGITTAY Emil és LANCSÁK Gabriella, Budapest, ELTE BTK Acta Iuvenum, 1984, 131–201.
- Pintér 1987 = PINTÉR Márta Zsuzsanna: *Egy csíksomlyói passiójáték*, Vigília LII(1987), 205–210.
- Pintér 1989 = PINTÉR Márta Zsuzsanna, *Történeti rétegek a ferences színjátékokban = Iskoladráma és folklór. A noszvaji hasonló című konferencián elhangzott előadások*, szerk. KILIÁN István – PINTÉR Márta Zsuzsanna, Debrecen, Kossuth Lajos Tudományegyetem Néprajzi Tanszék, 1989, 125–134.
- Pintér 1993 = PINTÉR Márta Zsuzsanna, *Ferences iskolai színjátszás a XVIII. században*, Budapest, Argumentum, 1993 (Irodalomtörténeti füzetek, 132).
- Pintér 2003 = PINTÉR Márta Zsuzsanna, *Utószó = „Nap, hold és csillagok... 2003*, 659–574.
- Pintér 2003/2015 = PINTÉR Márta Zsuzsanna: *Les mystères de la Passion de Csíksomlyó au XVIIIe siècle: tradition médiévale et forme baroque* = Irena KADULSKA (ed.), *Europejskie związki dawnego teatru szkolnego i europejska wspólnota dawnych kalendarzy*, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk, 2003, 27–33. / P. M. Zs., *Le théâtre dans le Royaume de Hongrie aux XVIIe et XVIIIe siècles: Textes dramatiques et représentations théâtrales*, Nagyvárad [Oradea], Partium, 2015, 77–84.
- Pintér 2005 = PINTÉR Márta Zsuzsanna, *A magyarországi ferences rend középfokú iskolái a XVII–XVIII. században = A ferences lelkiesség hatása az újkori Közép-Európa történetére és kultúrájára 2.*, szerk. ÖZE Sándor–MEDGYESY-SCHMIKLI Norbert, Piliscsaba–Budapest, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Kar–Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség, 2005, 581–592. (Művelődéstörténeti Műhely Rendtörténeti konferenciák, 1/2)
- Pintér 2014 = PINTÉR Márta Zsuzsanna, *A passiójátékok és a kétszintes dráma modellje* = P. M. Zs., *Theatrum és irodalom*, Budapest, Universitas, 2014, 117–128.
- Pintér 2019 = PINTÉR Márta Zsuzsanna, *A megkínzott Test*, Vigília, 2019/5, 500–506. *Publikált népzenei hangfelvételek internetes adatbázisa*, Specifikáció és projectvezetés, Németh István, Programozás és design, Kemecei Zsolt, Digitalizálás, hangrestaurálás Szöllősi Mihály, az internetes elérhetőség főoldala: <http://db.zti.hu/folklor.htm>
- RMDT I. = *Régi Magyar Dallamok Tára I.: CSOMASZ TÓTH Kálmán, A XVI. század magyar dallama*, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1958.

RMDT P. = Régi Magyar Dallamok Tára I.: CSOMASZ TÓTH Kálmán, A XVI. század magyar dallama, 2. átdolgozott, bővített kiad., FERENCZI Ilona, szerk., s.a.r., Budapest, Akadémiai Kiadó, 2017.

RMDT II. = Régi Magyar Dallamok Tára II.: PAPP Géza, A XVII. század énekelt dallamai, Budapest, Akadémiai Kiadó, , 1970.

Rózsa 1986 = RÓZSA Huba, Az Ószövetség keletkezése, Budapest, Szent István Társulat, 1986.

Rudasné Bajcsay–Kövári 2012 = RUDASNÉ BAJCSAY Márta – KÖVÁRI Réka, Régi és újabb vallásos énekek a gyimesközéplakiak mindennapjaiban a 21. század elején = Szent helyek, ünnepek, szent szövegek. Tanulmányok a romániai magyarság vallási életéből, szerk. PÓCS Éva, Budapest, L'Harmattan – PTE Néprajz-Kulturális Antropológia Tanszék, 2012, 279–330.

Sávai 1997 = SÁVAI János, A csíksomlyói és a kantai iskola története, Szeged, Agapé Kiadó, 1997.

Sticca 1988 = Sandro STICCA, *The Planctus Mariae in the dramatic tradition of the Middle Ages*, transl. by Joseph R. BERRIGAN, Athens & London, The University of Georgia Press, 1988.

Szendrei–Dobszay–Rajeczky 1979 = SZENDREI Janka – DOBSZAY László – RAJECZKY Benjamin, XVI–XVII. századi dallamaink a népi emlékezetben I–II., Budapest, Akadémiai Kiadó, 1979.

Szentimrey-Vén 2003 = SZENTIMREY-VÉN Dénes, *Egy csíksomlyói moralitás és változatai = A magyar színháték honi és európai gyökerei* 2003, 63–75.

Tüskés–Knapp 2004 = TÜSKÉS Gábor–KNAPP Éva, *Jacob Masen irodalomelméleti műveinek magyarországi hatástörténetéhez*, ItK, 108 (2004), 139–154.

A bibliai szövegeket a Szent István Társulat által először 1976-ban kiadott modern fordításból idéztük (l. *Biblia* 1976):

Biblia. Ószövetségi és Újszövetségi Szentírás, Budapest, Szent István Társulat, 1976.

A régi kifejezések, szavak értelmezésében és a nyelvi magyarázatokban főleg az alábbi szótárakat használtuk:

A Magyar Nyelv Szótára. A Magyar Tudományos Akadémia megbízásából készítették CZUCZOR Gergely és FOGARASI János, I–VI. Pest, Emich Gusztáv akadémiai nyomdásznál, 1862–1874.

A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára I–III., főszerk. BENKÓ Loránd, szerk. †KUBINYI László, PAPP László, Budapest, Akadémiai, 1967–1976.

Új Magyar Tájszótár I–V., főszerk. B. LŐRINCZY Éva, szerk. HOSSZÚ Ferenc et al., Budapest, Akadémiai, 1979–2010. (1979, 1988, 1992, 2002, 2010.)

Rövidítések:

AP Akadémiai pyral-hanglemez az ELKH BTK ZTI népzenei archívumában

Gr Néprajzi gramofonfelvétel

KF Kodály-fonográf-henger

ZTI MD Mini Disc felvétel az ELKH BTK ZTI népzenei archívumában